

Nógrádi Kovács György

**Anekdoták, aforizmák, hihetetlen
történetek**

Nógrádi Kovács György

**Anekdoták, aforizmák,
hihetetlen történetek**

Lektorálta:
Végh Gáborné,
tanár

Kiadta,
a Robinson könyvműhely,
Szécsény

ISBN 963-430 572-5

Varga nyomda
Szécsény

Tartalomjegyzék

Előszó.....	5
Politikával kapcsolatos anekdoták.....	6
Miért ne?.....	7
Egy durranás, egy csapás.....	7
Rend a lelke mindennek.....	8
A botrány.....	8
Szemináriumon.....	9
Ne csak a németeket!.....	10
Jól kitoltak vele.....	10
Éjjeli látogatás.....	11
Felemás nadrágban.....	12
A végrehajtó visszaemlékezései.....	13
A furfangos parasztember.....	14
A falvak „bolondjai”.....	16
Három forint hatvanért?.....	18
Süket, mint a nagyagyú.....	19
Miért lett veterán?.....	19
Két hetet ült... semmiért.....	21
Anekdoták a fogságból.....	22
Egyéb anekdoták.....	27
Az ittas orvos.....	28
Ahol a só sósabb.....	28
Csak „Rózsa” ő, hiába tagadja!.....	30
Az ószeres.....	30
A tragacs.....	31
A bolhapor.....	31
Bele a levesbe!.....	32
Ki, mivel segíthet.....	32
Csak a csend maradt.....	33
Jól megkapta.....	33
Ritka női önkritika.....	33
Nosztalgia.....	34
Élete legkedvesebb ajándéka.....	34
Az alkalmatlan látogató.....	35
Népszerűség összeíráson.....	35
Gyúka súgjál!.....	37
A szerencse nem válogató.....	38
Jutalomkiránduláson.....	39
Mi volt a kosárban?.....	39
A szilvás gombóc.....	41
Se pap, se árvíz.....	42
Miért nézte meg?.....	43

Egy visszajár.....	43
Tűz van	44
Nem nyúl az, macska.....	44
Meztelen férfi a vonaton	45
Bele a kútba?.....	46
„Nemzetközi bonyodalom”.....	47
Akit megkísértett az ördög.....	47
Ügyes.....	48
A szemüveg	50
Maxi bácsi.....	51
Ugratások.....	52
Kis bácsi megoldotta.....	54
No, ki az?.....	55
Frappáns válasz.....	55
Át akart térni	56
Talpra esett kereskedő	56
Kinek, mi a legfontosabb?	56
A „csiszta” magyar	57
Jó cselekedete helyébe csendet várt!.....	57
Mélnök lesz a gyerekből?.....	58
Feketekávé helyett suviksz	58
Ki, milyen bátor?	59
A részeg kántor.....	59
Az ő órája mindig pontos.....	59
Röviden, de velősen!.....	60
Akadémikus, ingben-gatyában	60
Illik? Nem?	61
A „visszavert” átok	62
A borbélynál	63
Most találja meg!	64
Az öregség biztos jele	64
Hihetetlen történetek.....	65
Kéztörés	66
Éjjeli látomás	67
Váratlan segítség.....	69
A gyémántköves gyűrű	71
Titokzatos hang.....	74
Vízíó a vonaton.....	77
Akinek meg kell halnia, az...!	79
Csoda, csoda, csoda!.....	80
Keresztrejtvény a síron	84
Tűz és vér.....	85
Mókás aforizmák, a halál hümmögései	88

Előszó

Valamennyi anekdota és az utánuk elmesélt hihetetlen történetek, így vagy úgy -, hihetők-e, nem -, melyeknek személyesen voltam a tanúja, biztosan megtörténtek, viszont amely történeteket „csak” hallottam, mesélőik, ha nem is tenném valamennyiükért tűzbe a kezemet, többségükben, például: Anekdoták a fogságból című epizódokat a testvéremtől hallottam, mind hiteles személyek.

Miért kételkedtem volna az általuk elmondottakban?

Az élet sokfelé sodort. Csoda-e, ha „csapongásaim”, amely során „felcsipegettem” ezeket a kis történeteket, több településre szóródtak?

Ezek az anekdoták, legyen bármelyik, nem hasonlíthatók össze egyes nagyemberekről: színészekről, tudósokról, vezérekről... szóló anekdotákkal. Ámbár a „nagyemberek” mellett csupa „kisemberek” - s ők vannak többségben - futkároznak, teszik a dolgukat.

Róluk szólnak ezek a kis anekdoták és hihetetlen történetek.

Ne vessük ki egymást jókedvvel, sértődések nélkül!

Az aforizmákat nem ebből-abból a gyűjteményből „csórtam” el, saját szerzemények.

Ha a végén olyan kellemes érzésekkel teszik majd le ezt a könyvecskét, amilyenekkel én írtam, gondolataink összeölelkeznek. Ha nem, szíves elnézésüket kérem!

Nógrádi Kovács György

Politikával kapcsolatos anekdoták

Miért ne?

K. Benő, Üllő tanácselnöke nagy „leffel” verte a saját író-asztalát, a néhány beidézett, riadt parasztember előtt.

- A járás tizennyolc községében befejezték a vetést, csak ti, az én községemben, négyen maradtatok le? Szabotáltok?

Azok egymás szavába vágva védekeztek:

- Felszántottam, szépen előkészítettem a talajt... Kétszer is megboronáltam a földemet. Olyan sima, mint az asztalod... Nézd meg, ha nem hiszed el...! Traktort nem kaptam, lovas ekével meg ugye lassan megy... Látástól vakulásig hajtottam magam...

- Idefigyeljete emberek! - csapott közéjük vészjóslón a tanácselnök. - Nemrégén jöttem meg a járástól. A sárga földig lerámoltak, szidtak, és szigorúan megparancsolták. Nem javasolták, nem kérték: pa-ran-csol-ták! Sürgősen fejezzük be a vetést!

- Mikor? Most? Hóba? - vágta egymás szavába.

- Ma estig mindenféleképp - torkolta le őket. Felállt. Bütykös mutatóujjával egyenként megfenyegette mind a négyüket. - Lóra ültök, és estig szépen elvetettek mindent!

- Béni, tudod te, mit beszélsz? Lóhátról! Hóba? A mi lovaink igáslovak...

- Az oroszoknál, fogságban láttam - fojtotta beléjük sietve a szót. - Akkor s ott jó volt, bevált, nálunk, miért ne sikerülne! Van mit tanulnunk a dicsőséges Szovjetuniótól! - „pufogatott” az akkori szokásoknak megfelelően.

- No de hóba! Mert ugye egész éjjel esett a hó...

- Vetettél te már hóba? - pattogott a hithű tanácselnök.

- Soha...

- Akkor honnét tudod, hogy nem jó?

Még aznap elvetettek. Lóhátról bele a hóba. Hogy egyetlen szem sem kelt ki, kit érdekelt az? Teljesítették a kiszabott vetési tervet.

Egy durranás, egy csapás

Az igen jó kedélyű, mókát szerető, községház-szerzte kedvelt, T. Tibor Üllőn a szomszédos irodában dolgozott, amelyet ajtó kötött össze az én irodámmal. Vonalzójával - állandóan a keze ügyében tartotta - a legváratlanabb pillanatokban csapott az asztalára, s nagyhangon felkiáltott: éljen Rákosi!

- Miért teszi ezt? - érdeklődtem új dolgozóként a szemben ülő kollégánójától.

Sejtelmesen mosolygott, pironkodott, de nem felelt.

A vonalzócsapkodás és az igen gyakori éljenzései közötti összefüggéseket, hosszú hetek múltával fejtettem meg. T. Tibor nagyon sokszor „bőffenett”. Hogy leplezze alsó felének eme szégyenteljes durranásait, az asztalára csapott, s Rákosit éltette, olyan ügyesen, és annyira összhangban, hogyha nem éreztem volna meg a melléktermékként terjengő orrfacsaró bűzt, talán sosem fejttem meg a talányt.

Rend a lelke mindennek

P. Károlyt, a hat elemít végzett egyént, a legelső demokratikus hadsereg-ből, tartalékos őrnagyként szereltették le, ugyanis a tisztii „rangot” akkoriban már bizonyos iskolai végzettséghez, az innét-onnét, „így vagy úgy” megszerzett érettségihez kötötték. A Monori Járási Pártbizottság, az üllői termelészövetkezethez helyezte annak megerősítése céljából. Lévéen katonásan pedáns ember, főleg azért haragudott, ha a falon lógó Sztálint, Lenint, Marxot ábrázoló képek valamelyike ferdén állt.

Belépett az irodába, szeme máris a kérdéses „ferde” képre „tévedt”. Nyitott tenyerét az orra elé helyezte, bemérte, majd széket ragadott, fellépett rá s őrnagyhoz méltatlanul, viszont őrmestertől még elfogadható szitkozódások közepette megigazította.

Mivel az ajtó nyitogatása közben keletkezett huzat gyakran „félresöpörte” a ráma nélküli képek valamelyikét - ebbe belesegített az iroda egyik humort kedvelő alkalmazottja is - a kiszuperált katonatiszt megelégtelte a képek napenkénti, többszörös igazgatását. A szövetkezet vezetőségi ülésén, - hosszú hónap során először, de utána sem - határozati javaslatot terjesztet elő, amely szerint: „az elnök köteles gondoskodni arról, hogy a híres embereket ábrázoló képek állandóan egyenesen függjenek a falon!”.

S a termelészövetkezet csak erősödött s erősödött...!

A botrány

Piros nyakkendőös úttörő lánycsapat, a tőlük megszokott csinnadrattával vonult be a feldíszített terembe. Dobosuk, mindaddig veregette, pergette az

ütőket a dobján, amíg a társai szépen el nem helyezkedtek. A zászlótartó közepén, a többiek mellette, ugyanannyian jobbra, mint balra.

Balassagyarmat ifjúsági mozgalmanak akkori városi titkára, a régi lakatossegéd, nagy pátozzsal kezdett a Zója úttörőcsapat névadójának tiszteletére rendezett csapatgyűlés ünnepi beszédébe:

- Mert, ugye régen nem úgy volt ám, mint manapság a demokráciában, a szocializmus alapjai lerakásának idejében, amikor annyit ehetünk, amennyit akarunk... - visszhangzott a teremben. Nyála fröcskölt, kezével kalapácsként óriásokot csapott a levegőbe. - Mit gondoltok, amikor Rákosi Mátyás elvtárs olyan kislány volt, mint ti most, mindig jóllakhatott?

A kislányok népének szép sorfala hullámozni kezdett, mert a nevetés olyan, mint a tavaszi nátha: ragadós, előbb-utóbb mindenkin kitor.

- Nem is kislány volt... - hangzott többfelől is.

Egymásnak dőltek, s a tanárok ideges kapkodása ellenére hangos hahotázásba kezdtek. Bármit mondott is ezután a fiatal titkár, kiröhögtek.

Szemináriumon

- Nagyon meg vagyok elégedve magukkal - értékelte féléves munkájukat a munkaidő utáni szeminárium hűséges vezetője, a munkaidő előtti Szabad Nép felolvasás buzgó szervezője. - Nem panaszkodhatok. Mindenki hozzászólt, s aktív volt. E-gye-dül - adott nyomatékokot szavainak az, egy irányba bökött, mutatóujjával is - Gábor elvtárs maradt végig néma. Ha megkérdezhetném, miért ennyire veszteg, passzív az elvtárs?

Az egyébként nem különösebb szellemi képességekkel megáldott Gábor Béla arról vált „híressé”, hogy alig ült le, a társai mögé bújva, mindig az utolsó sorban foglalt helyet, máris elaludt. Hogy ne horkoljon, szomszédjának állandóan bökdösnie kellett, amiért is közröhej tárgyává vált a társai körében.

- Azért - tápázkodott fel illedelmesen, tőle megszokott darabossággal, törölgette meg keze fejével a szája szélét - mert engem szemináriumi hallgatónak szervezett be a főnököm.

Ne csak a németeket!

A Patvarcról érkezett, népviseletbe öltözött öregasszonyka, hosszabb ideje nézegette az egyik balassagyarmati óriási kirakatot. Az arra vetődő rendőr törzsőrmester, tisztos távolból figyelte, végül elunva magát, melléje lépett, s rábökött a fejével.

- Mit néz annyira, néni? - kíváncsiskodott.
- Ezt a jóvágású, nagy bajszos, szép magyar embert e - s az üres kirakatba helyezett óriási képre bökött a kezével.
- Sztálin elvtárs. Ő üzte ki a németeket az országból.
- Jaj, jaj, az Isten áldja meg érte, de - folytatta kissé visszafogottan, súgva - nem lehetne megüzenni neki, hogy zavarja már haza az oroszokat is!

Jól kitoltak vele

Bemondtam Pesten a taxisnak a monori címet -, mesélte valaki -, mire az, furcsa fintort vágva, magasan felkapta a fejét. - A volt pártbizottság székháza - magyaráztam, azt hittem nem járt még Monoron. - Menjünk ki a „négyesre”! Majd szólok, merre kanyarodjon, s hol álljon meg!

- Nekem mondja? Szép ifjúságom mocskos darabjaként, majdnem három évig dolgoztam ott...

- Gépkocsivezető volt? - vágtam a szavába.
- Művelődési osztályvezető.
- Kitették, vagy...?
- Amint a proletárdiktatúra akkori korlátlan urai szokták - azokat utánzón megmászította a hangját: - ha önként elmész, megfelelő munkahelyet szerzünk neked, ha nem...? Nos, én elmentem, de a felajánlott, egyik nagyon jól működő üzem, „zsíros” munkahelyére: személyzeti főelőadói állásra nem tartottam igényt, elvégre voltam én olyan legény mint ők. Azóta taxizok.

- Mégis, ha nem tart tolakodónak, mi volt a bűne?

- Egyszer, csupán heccből, nem - helyesbített - torkig voltam velük s mindennel, amit képviseltek, szóval a következő szerelésben állítottam be a pártbizottságra, s tüntetően végigmaszíroztam a hosszú folyosón: Csíkos öltöny, csokornyakkendő, napszemüveg, számban pipa, vállamon fényképezőgép lógott... Szerintük, kispolgárként nyugatot, a rothadó kapitalizmust majmoltam.

- No de most, a rendszerváltozás után a nagyfőnöke is megkapta a magáét.

- Meg ő! - nevetett fel cinizmusba hajlón. - Tanácsadó az egyik nyugati érdekeltségű pénzintézetben.

Éjjeli látogatás

Többször összevissza firkálták, letépdesték éjjelenként a balassagyarmati gimnázium nagy, képes falújságját, amiért a gimnázium, akkori, tette kész ifjúsági vezére, P. Balázs elrendelte az éjszakai őrzését.

Gyenes Lászlónak, a soros örnek „eredeti ötlete” támadt. Bement az altiszi, szűk fülkébe, amely kézi raktárként is szolgált, az ott tartott kettős létrát szétnyitotta, az ajtó mögé állította, legfelülre mászott, ugyanis jól tudta: az ajtó fölötti ablakocskából egyenesen a falújságra lehetett látni. Társa ez alatt a legközelebbi ajtómélyedésbe húzódott. Bőven elfért, mivel az ősi gimnázium falai, testméretéhez képest, igen vastagnak bizonyultak.

Órákig kuksoltak a helyükön a rájuk zúduló, félelmetesen fojtogató kormosötétben, mígnem tizenegy óra körül megcsikordult az óriási bejárati ajtó. Valaki bejött az épületbe: Kipp-kopp - visszhangzottak a léptei, mintha sima üveglapon járt volna.

Az altiszi fülke előtt megállt. Kaparásszerű zaj, enyhe súrlódáshoz hasonló neszezés ütötte meg a félelemtől többszörösen kihegyezett füleket, majd hátborzongató ordítás hasította szét a borzadállyal telített csendet, amelyet a kőlapokra eldobált bádogedények félelmetes zörgése még inkább fokozott.

Miután minden elcsendesedett, Gyenes Laci különféle zörejek: létratologatás, ajtónyikorgás... után kikecmergett az altiszi fülkéből, s nevetve újságolta:

- Váci bácsi volt. - Egyik igen kedvelt altiszt, az udvarban lévő szolgálati lakásban lakott. - Szenet akart lopni...

A pince kulcsát az ajtó melletti falra rögzített fatáblácskára felakasztva tartották. Kinyitotta az ajtón lévő ablakocskát - régen ezen át vásárolták meg a diákok a vajás zsömléjüket, nápolyijukat... - benyúlt érte, ám a vélt kulcs helyett a létrán álló diák bokáját markolta meg...

Felemás nadrágban

A balassagyarmati népi kollégisták, szombatonként és vasárnaponként, bizonyos „politikai kampányidőszakokban” falujárásokon vettek részt a környező községekben, amely helyekre teherautón, fellobogózva, énekelve érkeztek meg. A falusiak „ricsajbrigádoknak” nevezték őket, ugyanis este a főtereken, tábortűz körül, harmonikaszó kísérettel énekeltek, csasztuskáztak, táncoltak, s rövid jelenetekkel szórakoztatták a jelenlévőket. A következő nap kora reggelén pedig torkuk szakadtából énekelve, utcáról utcára vonulva „hangos ébresztővel” keltették fel őket.

Éjjelre különböző családoknál szállásolták el a fiúkat.

K. János és társa Patakon, az egyik módos családnál kapott helyet, ahol a kiadós vacsora elfogyasztása és a beléjük erőszakolt bor megivása után nyugovóra tértek.

K. János, nyilván az elfogyasztott bor hatására, - hű pedig de rossz, savanyú bor volt - nem „bírt magával”. Fel-felugrott, pajzán vicceket mesélt, majd vissza-visszahuppant az ágyába..., mígnem a régimódi deszkás, szalmazsákos, derékaljas, dunyhás ágy deszkája leszakadt, hogy s mint az alaposan kitömött dunyha kettéhasadt, a kiömlő toll teljesen beterítette a környéket.

A megriadt két fiú úgy döntött, hogy elkerülendő a szégyent, az ablakon át kiszöknek a házból, s elhagyják Patakot.

Már kint jártak az udvaron - a hold, a csillagok, minden ragyogott -, amikor teljesen váratlanul két hatalmas kutya rontott rájuk, és hamarosan előkerült a gazda is, aki, mivel éppen borjazott a tehene, az egész éjjelt az istállóban virrasztotta át.

- Tol-vajok, tol-vajok! - ordította, eközben, előreszegezett vasvillájával üldözőbe véve a fiúkat, akik a kőkerítés felé menekültek, ahol K. János hosszú nadrágjának egyik szárát, a kerítés átmászása közben többször letépték, a másikat megszagatták a kutyák.

Gyalogosan tették meg - szerencsájükre éjjel volt, senki sem látta őket - a Patakról-Balassagyarmatig vezető utat.

A végrehajtó visszaemlékezései

Fazekas József - a volt B-listázott adóügyi jegyző, hosszú kálváriája után, végre állást kapott az illői adóhivatalban, ahol pénzügyi ügyintézőként és az adóhátralékosok végrehajtójaként tevékenykedett.

Amint mondta: őt mindenki megalázta. Bent a főnökei, kint...

P. Béla - a legfelkapottabb és a legügyesebb kőműves kisiparos - ő építette újjá a templom tornyát is - hatvanezer forint adóhátralékot halmozott fel, amely nagyon „nagy pénz” volt akkoriban, főleg az ő ezerhétszáz forintnyi, havi fizetéséhez mérten.

Beidéztem, nem jött. Megbírságotam, nem fizette ki, a lakásán kerestem fel, ahonnét a felesége kizavart, végül az egyik építkezésen csíptem nyakon, ahol, mialatt tárgyaltam vele, a segédmunkása felhívított meszet kevergetett. P. Béla hamiskásan rákacsintott, jól láttam, így történt, mire az belevágta a híg mészbe a hosszú nyelű „cserpákját”. Fejemtől le, egészen a cipőmíg, mindenem összefröcskölődött mésszel. A bosszúálló mester, műfelháborodást mímelve mentegődözött, úgy tett, mintha azonnal elzavarná a segédmunkását, valójában jutalomból - tudtam meg később - dupla nap-számot adott neki, s este jól berúgatta...

Máskor a kolléganőmmel, G. Mancikával mentem zálogolni, más híján fel a padlásra szemes terményt felmérni. A házigazda elvette a létrát, és valamennyi családtagjával együtt eltávozott otthonról. Félnapig szegyeteljes, s igen megalázó, padlásbéli fogságunk után a szomszédok „szabadítottak” ki bennünket, illetve le a padlásról...

És az a hatalmas dög? Foglalni mentem a falu végére. A kaput nyitva találtam. Az udvaron óriási, bernáthegyi kutya „fogadott”. Amely, ha nem is nagyon barátságosan, de lassan továbbengedett. Senkit sem találtam otthon, ezért távoztam volna, ha a kutya iszonyatos csaholás, vicsorgás közepette utamat nem állja. Be, szabadon mehettem, de ki -, mert így tanították be - egyetlen lépést sem tehettem. Többórás gyötrelmes várakozás után - hol iz-zadtam, hol a hideg tört - végre hazaérkezett az iskolából az egyik fiúcska, aki kiengedett...

Győri Mihály bácsi, a falu legerősebb embere, akkora volt a tenyere, mint egy lapát, istenhoztával fogadott, majd, miután tételesen felsoroltam az adóhátralékát, szó nélkül kiment, s egy köcsög aludttejjel tért vissza.

- Egyél! - rakta elém, így letegezve.

- Köszönöm - hártottam el - nem kérek!

- Pedig - vágta rá dühösen - innét ki nem mész, amíg az utolsó cseppig ki nem kanalazod!

Egy széket nyomott alá, s erélyesen fölém magasodott: szemei villámlottak, orrlyuka kitágult, úgy fújtatott, mint a csődör, holott nem csődör, valóságos vadállat volt a szememben azokban a pillanatokban.

Ettem... ettem, pedig hű de undorodtam az aludttejtől, ugyanis sohasem szerettem. Egyébként Győri Mihály bácsi - hírlett faluszerte -, nemcsak régen, akkoriban is megemelte a „kocsifarát”. Nemcsak erős, igen vakmerő ember volt: megverte a régi csendőröket, később a tanácselnökünket kabátjánál fogva kiemelte a székből, s eltaszította magától. Két-három emberrel is elbírt... No, szóval csak ettem-ettem, szájamon be, orromon ki, végül felnyögtem: savanyú, nem megy tovább. Ha agyonver, se eszem többet!

- Savanyú? No, várj csak!

Ismét kiment. Fél, piros bélű dinnyét hozott be, rakott újfent elém.

- Ez viszont édes. Zabáld meg az egészset!

Ettem, megint csak ettem, míg nem a telítettségtől s az undortól felfordult a gyomrom. Az asztalra csuklottam... s hánytam. Bevizeltem. Brű! Rágondolni is rossz! Végül felmosatott velem mindent, és az utolsó fillérig kifeizette az adóhátralékát.

Következménye? - néz elgondolkozva, búsan, maga elé. - Semmi, semmi. Másnap felkeresett, és bocsánatot kért tőlem. Én, mint afféle jó keresztény ember és szégyelltem is a főnökeim, a kollégáim, mindenki előtt, megbocsátottam.

No de - csillant meg szemében a pajkosság sanda derűje - mondok én derűsebbet is! Barna családod lóadó-hátralék miatt kerestem fel, valahol az Öregszőlőkben. Az udvaron két kis cigányfiúcska ballagott elém. A kisebbik slice szét-nyílt, lépten-nyomon kikandikált a fityisze.

- Nem félsz - tréfálkoztam -, hogy leharapja a kutya a pisilődöt?

A göndör hajú fiúcska értetlenül lesett rám nagy, kerek, fekete szemével.

- Nem hallottad? Dugd el rögtön a fasodat! - ripakodott rá a testvére, amit azonnal megértett.

A furfangos parasztember

M. Istvánt „fehéringesként” tartották nyilván Gombán. Példamutatón gazdálkodott tizenvalahány hold földjén, amellet modora, magatartása miatt kivívt a faluja, sőt az egész környék tiszteletét.

Nem csoda, hogy a termelőszövetkezetek szervezésekor maga a járás első titkára és a község tanácselnöke kereste fel, kérték belépését a megalakuló termelőszövetkezetbe.

- Jó... jó, tudom - huzakodott, miután a felesége, lévén neves vendégekről szó, fánkkal, ő borral kínálta meg őket, szót váltottak a megenyhült időjárásról, a hótakaró nélküli vetések állapotáról... - az idők szele a szövetkezeteknek kedvez. Szél ellen pedig, ugyebár... - fontoskodott. - Többen felke-restek, mondtak ezt-azt, én mégis, máig sem értem, miért kellene ezek a... szövetkezetek, egyáltalán, hogyan működnének?

- Az ipar államosítása után a földeket is kollektivizálni kell...

- Mi az a kollégavizitálás, vagy mi a nyavalya? - tetette magát.

- Hogy ne húzzuk az időt, mert ugye a maga és a mi időnk is drága, és este is van, pihenniünk kellene - válaszolta az első titkár, mialatt előhúzott a zsebéből egy könyvecskét. - A termelőszövetkezetek alapszabálya. Minden benne van. Olvassa el! Holnap délután újból felkeresi az elnök elvtárs... -, ám az öreg nem engedte befejeznie.

- A szemüvegem, mert a nélkül megsüketülök - nevetett fel - eltörött. A villanyfény - huzakodott-vonakodott egy ideig, végül csak kivágta: - Olvas-sátok fel, így legalább, ha nem értek meg valamit, megkérdezem s maguk - hol te, hol maga - válaszolnak..., ha tudnak!

Mit tehettek mást! Nehézkesen, kedvtelen neki kezdtek. Egymást váltva órák hosszáig olvastak, igaz, közben megvacsoráztak. A körülöttük sündörgő háziasszony töltött káposztát tálalt, amelyet kirántott csirke, s az egyébként már ezelőtt is asztalon heverő, tálban lévő fánk követett.

- Nos? - rakta az asztalra a könyvecskét az első titkár. Rátenyerelt, kíváncsian, s derűt sugárzón lesett az öregre.

- Mindent megértettem - vágta rá az, hálásan bólogatva, némi cinkossággal, amelyet egyáltalán nem értettek még akkor a vendégek.

- Aláírja a belépési nyilatkozatot? - erőszakoskodott a tanácselnök, aki az öreget sürgetően nyitogatta az aktatáskáját.

- Azt-e? Nem!

- Miért? - lesett a két vendég megdöbbenően egymásra és az öregre.

- Mert - höttyintett az öreg, szíves elnézésüket kérően - idelátogatásokat előtt egy órácskával már aláírtam egyet.

A falvak „bolondjai”

Tápiósápon, a valamikori jómódú gazda, a második világháború során megőrült.

Rettenetesen nézett ki. A kétméternyi magas, délceg férfi szedett-vedett zakóban, felemás szárú nadrágban járt. Egyik lábán csizmát, másikon bakancsot viselt, derekát vastag, fonott kötéllel szorította össze, amin kard lógott. Honnét szerezte a kardját, senki sem tudta. Fején régi divatú rongyos süveget viselt. Kezében óriás dorongot szorongatott.

...Ha megkérdezték: kihez van szerencsénk? Így felelt: Kossuth apánk rongyos vitéze áll kend előtt.

Doktor F. István - a járási tanács egyik csoportvezetője, - ellenőrzésre érkezett a helyi termelészövetkezetbe. Lovas hintóval járták a határt, Böszörményi András, a termelészövetkezet elnökével együtt, aki ezt megelőzőn behívta a közeli pincéjébe, ahol házikolbásszal és borral megvendégelte, amitől, már újra a hintón ülve, hasmenés kínozza. A közeli kukoricásba futott enyhíteni magán.

A félelmetes „Kossuth apánk rongyos vitéze”, mint a termelészövetkezet igen megbecsült mezőőre - mert ezt a feladatot kiválón elvégezte, ugyanis nagyon félték tőle a tolvajok, mivel, legyen az bárki: asszony, gyerek... - nem ismert kegyelmet - nagy dúrral kísért a halálra rémült, lelógó nadrágját szorongató, magát saját mocskával összekenő férfit a hintóhoz.

- Nézd, ezt az örület! - sopánkodott a csoportvezető. - A dolgomat végeztem, ez meg rám rontott...

- Mind így csináljátok! - torkolta le a mező félelmetes, tagbaszakadt öre. Ezután az elnökéhez fordult: - Itt csapjam le, vagy kísérem be a rendőrségre?

- Köszönöm - csillapította az elnöke. - Magam intézem el! Elmehet!

Az szabályos hátraarcot vágott, majd a jól elvégzett munka megelégedettségével elmasírozott.

Dr. F. Istvánról szólásmondás keletkezett a monori járásban: Megzavarták, mint a doktort szarása közben.

* * *

Jó... jó, ha az illető közönséges örült, de mi van akkor, ha magát a falu első emberét tartják a falu bolondjának?

K. Ferenc Csévharaszt hírhedt tanácselnöke egyik napon rádöbbsent: nem ütőképes az önkéntes tűzoltó testülete.

Át kell szervezni! - adta ki a parancsot.

Hogy mennyire sikerült az átszervezés, ő maga járt utána próbálta ki néhány hónap eltelte után.

Felgyújtotta a községi bikaistálló szénakazlát s várt. Telt-múlt az idő, senki sem jelent meg az önkéntes tűzoltói közül, noha a harangot is félreverte.

A levegőbe lőtt, mire végre felbukkant az egyik önkéntes tűzoltója. Felpofozta. Az, noha jóval erősebb volt nála, félve a viselt funkciójától és a kezében füstölgő pisztolyától, menekülésre fogta a dolgát, és sorban figyelmeztette a tűzhöz igyekvő társait, hogy mi vár rájuk, ha őket is elkapja, mire azok szépen hazaballagtak. A kazal porig leégett.

* * *

Pilisen - hallotta a hírt K. László tanácselnök az akkoriban mindig zsúfolt kocsmában - lopják a termelészövetkezet paradicsomát.

Majd ő megmutatja nekik - fogadkozott -, miként jár, aki a közösség tulajdonához nyúl! A termelészövetkezet legújabb traktorára „pattant”. Hiába figyelmeztették, óvták: ittál, nem szabad, és ugye a traktor zúgása messzire elhallatszik. Mire odaérsz, árkon-bokron túl lesznek... Nem hallgatott senkire. De nem ért oda, mert, tetemes kárt okozva a közösségnek az árokba borult.

* * *

Gomba községben K. József tanácsbíró ezt írta ki a hirdetőtáblára: Félfogadás csak éjjel!

- Jött valaki? - érdeklődött melleleg a fegyelmi eljárás lefolytatására érkező, hírhedt járási elnök a panaszt tevő elnöktől.

- Igen, néhány nő - s megnevezte, kik.

* * *

Bénye község termelészövetkezetében, az ablakon át kisebb csoport leste a közeli templomtorony bádогоzásán dolgozó szakembereket. Velük lesklődött S. György tanácselnök, a kis falu „Háry Jánosa”, aki azt híresztelte magáról, hogy országos hírv pilóta volt, annakidején, valamikor.

- Fogadom, hogy neves pilóta létedre nem mersz felmenni hozzájuk - ug-ratta a termelészövetkezet jó humorú elnöke.

- É-én? Fogadjunk egy liter borba!
- Rendben. - Egymás kezébe csaptak.

A tanácselnök felment, ám a torony tetőzetén dolgozók, biztonsági okokra hivatkozva nem engedték ki az állványokra, ezért a kis ablakon át kinyújtott kezével jelezte, hogy felért. Ám nem sokáig élvezhette a „győzelmet”.

- Halló! A megyétől keresnek! Gyere le! - kiabálta fel a termelőszövetkezet elnöke.

Tényleg keresték. A tanácsházáról üzentek át neki a termelőszövetkezetbe: maga a megyei elnök keresi!

- Mondd meg nekik - kiabálta le válaszként a tanácselnök, közönséges öncélúdságnak véltve a termelőszövetkezet elnökének közlését -, hogy felhelyeztem az irodámat a toronyba! Jöjjenek fel, éppen félfogadási órám van...

Három forint hatvanért?

A Monori Járási Tanács, a Gyömrői Vegyesipari és Szolgáltató Kisipari Szövetkezetének, az egész járásra kiható tevékenységét tárgyalta: tekintettel - amint írták - arra, hogy a két nagyteljesítményű kenyérgyárukból, szinte a járás valamennyi községét ők látták el kenyérral. Érthető, hogy a tanácsstagok nem a szabók, a cipészek, a fodrászok, meg a különféle javító-részlegek tevékenységével foglalkoztak leginkább, legtöbb szót a napi kenyérellátásáról, s annak minőségéről ejtettek.

- Tessék mondani! - kért szót és kapott az egyik tanácsstag. Zsebéből elővett papírból kibogozott valamit, és a pódiumon ülő kisipari szövetkezet elnöke felé mutatta: - Ez mi?

- Spárga - vágta rá az némi tétovázás után. - Legnagyobb elővigyázatosság ellenére, mert tessék elhinni, a mi dolgozóink szocialista brigádokba tömörült, öntudatos, munkások, mégis előfordul, hogy valamelyik liszteszsákból...

- Csakhogy - fojtotta bele a szót a felszólaló -, ez nem spárga - körbe-körbe mutogatta -, szabályos egérfarok.

Fuderer I. - a kisipari szövetkezet elnöke - nem engedte kibillenteni magát előbbi sodrából.

- Csak nem gondolja a tanácsstag elvtárs - vált a hangja a hirtelen rászakadó szégyentől cinikussá, elbagatelizálónak -, hogy három forint hatvanért, mert ugye ennyibe kerül egy kiló kenyér, egy egész erget sütünk bele?

Süket, mint a nagyágyú

Vasadon hatalmas, kövér parasztasszony rontott be a szövetkezeti csoport irodájába, esett neki azonnal a békésen dolgozó, öreg főkönyvelőnek. Anynyira ordított, amennyire a torkán kifért. Vészjóslón hadonászott, lábával nagyokat dobantva szidta, ócsárolta a vezetőket, amiért nem fizették ki a megígért járandóságát.

Az öreg főkönyvelő, mintha ott sem lenne, tovább dolgozott. Az egyik papírt kivette, a másikat berakta a fiókjába...

A hatalmas, kövér asszony elunva az öreg nemtörődömségét, rántott néhányat a fejkendője kötésén, melléje ugrott és hatalmasat csapott az asztalára. Ceruza, radír, toll... Minden megugrott. A főkönyvelőnek akaratlanul oda kellett figyelnie.

- Miért kiabálsz? - lepődött meg, mialatt türelmesen lesett a feldúlt asszonyra, és nyugodtan feljebb tolta a szemüvegét. - Nem látod - mutatta a jobb kezével -, hogy kihúztam a hallókészülékem dugóját, ami nélkül olyan süket vagyok, mint a nagyágyú?

Miért lett veterán?

Veteránoknak azokat tisztelték, igen tisztelték, akik 1945 előtt antifasiszta ellenállókként tevékenykedtek, tagjai voltak a kommunista pártnak, azok maradtak a felszabadulás után, beleszámítva az utódpártokat, végig... Kitüntetések mellett, többek között, életük végéig nyugdíjpótlékot kaptak, külön orvosi és kórházi ellátás, politikai s más rendezvényeken, ünnepeken az elnöki asztaloknál „külön szék” illetve meg őket. Részükre fenntartott nyaralókban, fürdőhelyeken üdülhettek, kiemelt otthoni betegápolást vagy különleges szociális otthoni elhelyezést biztosítottak a részükre...

A következőket Sáránszki I. mesélte el félspiccesen.

- Engem, mint anyyiunkat, veteránként tartanak nyilván Monoron. Mert - rakja le a poharát, s merőn les rám halhoz hasonlító szegolyóival - anyyi, de anyyi a veterán ebben a nagy községben s a környéken, hogy néha azon töröm a fejemet, hogyan kerülhettek hatalomra a nyilasok? De - kacsint rám sunyin - tudja, miként ment az ötvenes években, s utána?

Nem tudom, hogyan s miként, nem is faggatom. Rezdületlen hallgatom, mert folytatja ő válaszom nélkül is.

- Ugye láttál, hogy ott voltam? Igen. No, akkor én is láttalak téged... Már is elegendően voltak ahhoz, hogy a harmadik társukat „leigazolják”.

Esetlenül emeli fel egyre jobban elnehezülő kezét, böki az ég felé a mutatóujját.

- Tisztelet a kivételnek: nekünk, a valódi veteránoknak. Mert ugye... ah! Nem ez a lényeg - vált hangsúlyt s arcot -, én - a mellére csap, amiről az jut eszembe: ha állna, most biztosan hanyatt esne -, miért lettem veterán? Mert - adja meg a választ kissé később önönmagának, ugyanis én nem kérdeztem rá - 1945 előtti párttag, kommunista vagyok. Ám a veteránoknak - integet sűrűn mind a két kezével, olyan hévvel, hogy az asztalon lévő poharakban lötyögni kezd a bor - az ellenállási mozgalomban is részt kellett vennünk, ugye?

Távoli múltjának, valahová elrejtett emlékképeinek most felderengő árnyai után kémelve les egy ideig valahová, majd, mintha rálelt volna, esze-lősen felnevet.

- Egyik május elsejére virradó reggelre a Főút valamennyi „baloldali” fa villanypóznáját, ameddig felértem, vörösre mázoltam. Elkaptak, naná, persze, hogy elkaptak. - Olyan mozdulatokat tesz jobb kezével, mintha legyeket hessegetne el. - A pofonokkal, rúgásokkal „nyomatékosított” vallatásokat tárgyalás követte: Mit hoz fel mentségére az utolsó szó jogán? - tette fel a bíró a szabványos kérdést, mire én: - nevet fel váratlanul, annyira erősen, hogy hátra kell dőlnie, mivel másként nem kapna levegőt -, bizonyítsa rám valaki, hogy nem alapos munkát végeztem? Teljesen megvadultak a csendőrök a vörös színtől, napokig kaparták, csiszolták..., mégis foltosak maradtak az oszlopok, mert én, kérem, igenis szakszerű munkát végeztem... A másik - gyúri le előbbi hahotázását, azzal, hogy fenéig kiissza a borát, megtörli keze fejével a száját, majd, látva arcomon a fanyalgást, önmagát siettetve folytatja: - Egy... egy Matolcsy nevezetű nyilas képviselőjelölt, toborzó nagygyűlést tartott. Szét kellene zavarni őket! - suttoztuk, amit végül is én vállaltam magamra.

A poharát emelgeti, forgatja, majd, miután csalódottan állapítja meg, hogy üres, olyan leffel rakja vissza az asztalra, mintha az asztalkendőjével együtt le akarná söpörni.

- Nos, hogyan oldottam meg? - kacsint hirtelen fordulattal, kifejezett tudálékossággal csücsörítve össze a szája szélét. - Az egyik közismert „nyilas testvér” mellett foglaltam helyet - folytatja hosszabb csücsörítése után. - Mialatt felszólalt..., hú de nagy hangon pofázott a marha, tút döftem a fenekébe, mire káromkodva, jajgatva, a fenekét vakargatva forogni kezdett: - Ki döfött tút a seggembe? - ordította.

Megint hátradől, s csak kacag... kacag.

- Óriási zshivaj, nevetés, kavarodás tört ki - bugyborékol a nyálával keveredett hangja. - Beszélhettek, intézkedhettek, kapkodhattak a rendezők, mindennek vége szakadt. Lőttek a nagygyűlésnek.

- Más? - unom el a végeszakadatlan röhögését.

- Két hétig ültem miatta. Ez magának nem elég? - fakad ki erősen visszafogott nevetése közben, mialatt letörli kabátjának ujjával az előbbi nevetésétől kibugyogó könnyeit.

Két hetet ült... semmiért

Az a hír járta az 1950-es években a vecsési F. József „veteránról”, hogyha végigment valamely utcán, rá néhány órára rendőr vagy a tanácsházáról kiküldött személy jelent meg a nyomában.

F. József ugyanis rendszeresen feljelentett valakit.

Telenként: Nem takarította el a havat, síkos volt a járda a ház előtt, „biztosan” feketén vágott sertést, cefreszag terjeng a háza körül, lehet, hogy pálinkát főz otthon... Nyaranként: Ha még áprilisban is kukoricaszárat látott valaki udvarában, kifolyt a trágyalé a járdára, nem szállította ki a földekre udvarából a trágyát, nemzeti ünnepeken, főleg május elsején és november hetedikén nem rakta ki a zászlót, nincs szikracsapó a fal mellett, az utcán kóborol a kutyája, nem kaszálta le a fűvet a háza előtti árokban.

Így, se szeri, se száma a feljelentgetéseinek.

Egyszer B. Zoltán félspiccesen kérdőre vonta, amiért őt is feljelentette:

- Annyira utálnak - kiabálta, öklével vészesen hadonászva az orra előtt -, hogyha, netán kigyulladna a házad, senki sem segítene az eloltásában.

S mit ad Isten? F. József háza, rá néhány napra tüzet fogott.

Mondani sem kell B. Zoltánt, szándékos gyújtogatásért még aznap letartóztatták, s hiába igazolt holtbiztos alibit: Pesten tartózkodott a sógoránál, összevissza verték, és jó két hétig fogva tartották.

Anekdoták a fogságból

A pokol kénköves bugyraiban is akad néhány rózsaszínű fénycsíkocska, amelyek elviselhetőbbé teszik a szenvedők megrázó gyötrelmeit.

* * *

Az amerikaiak azokat, akik nem teljesítettek fegyveres szolgálatot a megvert hadseregben, igazolást /menlevelet/ nyomva a kezükbe szabadon engedték.

Lerombolt városok, falvak, hátborzongató pusztulás övezte a hazafelé vezető fiatalok útját. Legtöbbjüket, már Bécs alatt elfogták az oroszok, s mit sem adva az amerikai elbocsátó igazolványaikra, kopaszra nyírták és lágerrekbe, vagy az ég szabadége alá „zárták”, ahonnét, hol marhavagonokban, -nyolcvanukat összezsúfolva -, hol gyalogosan terelve, az orosz határ felé vitték, hajtották őket.

A határon magyar asszonyok, könyörületből egy-egy veder vizet vittek nekik, amit ők mohón megittak...

Kovács Tibor végig a megszökésével foglalkozott, végre megfelelőnek vélte a helyet megszökésére. Felkapta az egyik üres vedret, és mintha nem a foglyok közé tartozna, a tőlük tisztos távolságban bámészkodó falusiak felé sietett. Igen ám, de veder másutt tartózkodó, eredeti tulajdonosa semmit sem sejtve a szándékáról, kétségbeesetten felkiáltott:

- Nézzétek már! Ellopta a vedremet! - Nagy „kincsnek” számított akkoriban egy veder, nem csoda, hogy féltette.

A fogoly szerencsétlenségére, a közelben poroszkáló, lóhátas, kozák katoná tudott valamelyest magyarul, melléje ugratott: s ki az a tolvaj érdeklődése után, az asszony „útmutatásának” alapján üldözőbe vette. Elébe vágta a lovával, és úgyis hiányom van - felkiáltással -, nem ismerte fel a foglyot, azt hitte, az ott bámészkodó, falusiak közé tartozik, korbácsának csatogatásával másodszor is „foglyul ejtette”.

* * *

Kovács Tibor lábát feltörte a rossz bakancsa, ugyanis, mivel lábméretéhez mérten alkalmas lábbeli nem igen akadt a barakk raktárában, állandóan kisebb bakancsokat viselt. Hogy „beleférjen” a lába, az orrát rendszeresen kivágta, amiért később megfagyott a lábujja is.

A barakkparancsnok az orvoshoz küldte.

A kis kórházban mogorva, csótészta formájú doktornő fogadta. Egyetlen szót sem tudott magyarul, a fogoly viszont nem beszélt oroszul. Levetette a bakancsát, hirtelen hátat fordított neki, lábát a doktornő felé emelte, hogyha már megmondani nem tudja, megmutassa, mi a baja.

Szerencsétlenségére a doktornő igen félt a foglyoktól, azt hitte, hasba akarja rúgni. Teljes erejéből eltaszította magától a fél lábon ácsorgó, ingó foglyot, aki egyensúlyát veszítve a földre zuhant, ahol újból neki esett, ott rúgta, ahol érte, közben torkaszakadtából ordított segítségért, mire a fogoly, félve az örök verésétől, úgy, amint volt, félig meztláb menekülésre fogta a dolgát.

* * *

Az építkezésen a foglyok munkáját segítő egylovas fogatot öreg, orosz katona „kezelte”, aki, ha tehette és akadt mit, állandóan ivott. Eleinte csak néha, később azonban teljesen az állandóan éhező foglyokra bízta egylovas fogatát, akik a szerencsétlen ló napi „fejadagját”, vödörnyi korpát, néhány marék szemes takarmányt, s hónálnyi lucernát - az utolsó szemig, szálíg felfalták.

Az egyébként is „rossz bőrben” lévő pára egy hétig bírta a koplalást, végül annyira lefogyott, hogy már járni sem tudott, amiért lelőtték. Megnyúzott tetemét a konyhára szállították, ahol a megszokott csalán- és marharépa-paleves helyett, a foglyok nagy örömére, ha nem is hús-, csontlevest főztek belőle.

* * *

Az állandóan éhező foglyok minden ehetőt elfogyasztottak. A zöld lucernát, csakúgy lelegelték, mint a nyers marharépa levelét... Ha rajtakaptak valakit, elvették a sapkáját. Bent a lágerben pedig, akinek nem volt a fején sapka, különválasztották a többiektől, alaposan elverték, és megvonták tőle a napi kenyéradagját.

Egy öregasszony, holott a civilek is éheztek, megsánva az éhező fiatal foglyokat, olykor sült tököt hozott nekik felgyúrt kötényében, amelyet, hogy össze ne tapossák a tökkel együtt őt is, a földre lódította, ő pedig hátrább farolt, ahonnét könnyezve leste a kézzel-lábbal, a tökért hadakozó, foglyokat.

Ugyancsak ezzel a jószívű öregasszonnyal történt meg. Krumplit hámozott. Ha megtelt a tála, átvitte a konyhába. Kovács Tibor, aki a közelben

leskelődött, mialatt távol járt, ellopta az otthagytott, hámozatlan krumpliját. Az ajtó mögé lopódzott, s elmenekülésének alkalmára várt.

A visszatérő öregasszony szörnyülködve csapta össze a két kezét:

- Az ördög, senki csak az ördög vihette el! - s egymásután hányta magára a keresztet.

* * *

Máskor a foglyok káposztát savanyítottak. Az összevágott s leszózott káposztát óriási betonkádba hordták, szétteregették, s addig járták, taposták körbe-körbe, lyukas talpú gumicsizmáikba bújtatott lábukkal, amíg az örök meg nem elégtelték. Igen ám, csakhogy az embereknek élettani szükségletei is vannak. Eleinte kiengedték őket, ám később, elunva a sok kibemáskálást, megtagadták a foglyok további kérését, amiért azok kisebb-nagyobb szükségleteiket ott a kádban végezték el, s beletaposták a latyakos káposztába.

A többi ki-ki képzelje el!

* * *

Az örök között akadt egy féllábú, idős katona is, a legkegyetlenebb valamennyi között: Te, vagy te..., lóttél le! - felkiáltással, szinte állandóan verte a foglyokat, kit hol kaphatott el. Úgy féltek tőle, mint a tűztől.

Ha valaki megszökött a lágerből, a foglyoknak a földre kellett feküdniük, télen a hóba, esős idő esetén a sárba, ahonnet addig nem kelhettek fel, amíg el nem kapták a szőkevényt, illetve vissza nem tértek az örök.

Az elcsigázott foglyok alig vánszorogtak vissza, amikor a féllábú, öreg katona megint nekik esve „csépelni” kezdte őket. Béla, a cigányszármazású fogoly, riadtan hátrált: ne...ne! - bömbölte, míg nem - a riadt társai legnagyobb megdöbbenésére - a féllábú katona elé vágódott.

- Biztosan nem én lóttek le, mert én sohasem lábra, fejre céloztam, öreg.

Az, jó orosz szokás szerint leköpte és tovább ment.

* * *

Meglehetőn fiatal, teltkarcsú, csinos nő felügyelőként tevékenykedett az építkezésen.

Dinnyét evett. A foglyok - tisztes távolból - esedezően lesték, mire ő finoman letörölte ajkáról a lecsurgó édes levet, megszokott hivatalos magatartása, kecsesebb pózt öltött. Az előbbi felügyelő ösztönösen nővé: kacér-rá, szépelgővé változott.

Végre eldobta a dinnyehéjat, bele a vastag porba, mire az állandóan éhes foglyok, akikről azt hitte, őt, a nőt lesték..., mohón: ki éri, ki kapja alapon, a bemocskolódott dinnyehéjra vetették magukat.

A hiúságában megsértett felügyelőnő, megundorodva tőlük, leköpte őket s leforrázottan, gúnyos fintorokat vágva odébb sompolygott.

* * *

Egyik fogoly máról holnapra süketnémává vált. Német és orosz orvosok külön-külön megvizsgálták: Szimulál, hogy hazaengedjék! - állapították meg egybehangzón. Verték-rúgták, a fogolytársai gúnyolták, kinevették...

Legjobb barátja s földije sem bírta szóra. Annyira hüen, meggyőzően mutogatott, hogy végül mindenki elhitte neki a süketnémaságát. Miért is ne, amikor a napi egy-két halott mellett sokuknak meglazult a foga, kihullott a haja, farkas-vakságba esett, vagy annyira legyengült, hogyha véletlenül belecsúszott a pöcegödörnek használt nyitott, hosszú árokba, ahonnet nem tudott kimászni, megfagyott vagy belefulladt, elfekélyesedett a teste... Istenem! Ő süketnémává vált.

Hazafelé, már Magyarországon, valaki óriási házikenyeret adott fel a vagonukba, amelyen testvériesen megosztottak, csupán az utolsó darabnál támadt közöttük némi vita.

- A sarkát...?

- Adjátok annak a hülye süketnémának! - javasolta valaki.

- Adod a...! Süket a...! - fakadt ki az eddigi süketnéma majdnem félévi tettetett süketnémasága után, rettenetesen szitkozódva.

Lám, amit senki: ember, verés, gúnyolódás... nem ért el, megtette a kenyér sarka.

Egyéb anekdoták

Az ittas orvos

Szécsény és két közeli település egykori orvosa ugyancsak gyakran nézett a pohár fenekére.

Egyszer erősen kapatosan szundikált megszokott karosszékében, amikor beteghez hívták Pösténypusztára...

Jóval bent jártak a kicsinyke településen, amikor a kocsisára mordult:

- Mi a fenét csinálnak ezek itt? Köszönnek, elfordulnak és vihognak.

- Hogy a fenébe ne röhögnének - így a kocsisa -, amikor a nagyságos aszszony rózsákkal kihímzett, kék kardigánját és sárga kalapját rántotta magára a saját zakója és kalapja helyett, a kezében az a retikül...?

Ahol a só sósabb

A nógrádszakáli Hurják László, a régi szegények útját taposón, nyaránként, sokadmagával summásként dolgozott Mezőhegyesen.

Ám, mielőtt a „híressé” vélt történetre térnénk, meg kell említeni, hogy Hurjások a legszegényebb emberek közé tartoztak abban a gyönyörű kis faluban. Kisgyermek korukban, reggel, miután felébredtek, elsőként a kenyeret követelték, amelyet akkoriban igen szűkösen „osztogattak” nekik és a hozzájuk hasonló szegényeknek.

- Még alszik a kenyérke - nyugtatta őket az anyjuk, kissé odébb tolva a reggelizés idejét, hogy később is ebédeljenek, megtakarítva ezzel néhány falat ételt, mire az éhes gyerekek szinte ötpercenként megkérdezték:

- Édesanyám, felkelt-e már a kenyérke?

- Még alszik, aludjatok ti is! - hangzott az elodázó válasz, ám ők kórusban követelték:

- Keljél már fel, kenyérke! Keljél már fel, kenyérke!

Lacit hihetetlen erővel áldotta meg az Úristen. A sokkal öregebb, zömökebb fiúkat is földhöz teremtette. Faluszerre nevettek a „híressé” váló mondása miatt: Bevágok hat raskát - selypített, ezért nevezte a laskák raskának -, s megbirkózok Nagy Pista lovával, a Ráróval! Egyébként erről a „raskáról” is maradt fenn, személyéhez fűződő mondás. A laskát főtt, törött krumpli s némi liszt és zsír keverékéből gyúrták. A kicsike, kerek, lapos tésztát a tűzhely platniján megsütötték, s mind a két oldalát megszírozva tálalták... Laci végignézte egyik helyen a laska elkészítését: Az én szülém nem így csinálja

- kritizálta meg a háziasszonyt: - meg-megzsírozza, meg-meg raskázza! Amely szerinte azt jelentette, hogy az ő anyja, spórolva, csak az egyik oldalát kente meg zsírral.

Nos, ezt az igencsak erős kötésű, ám Istenkéntől szerény képességekkel megáldott fiatalembert a társai rendszeresen cukkolták Mezőhegyesen, amelyeket ő, hatalmas természetéhez és erejéhez mértén báránycaként viselt el. Evéskor, ha véletlenül elfordult - tettek róla, hogy elforduljon -, egy-egy csipetnyi sót szórtak az ételébe.

Ősz végén tértek haza. Sok búzát, kukoricát, krumplit, babot, meg más, még zsírt is hoztak magukkal. Laci az állomásról hazafelé menet, hátára vett félzsáknyi teherrel ballagott felfelé a parton.

- Mit cipelsz, Laci? - kérdezték többen is.

- Mit... mit! Sót.

- Sót-e? Hiszen azt itthon is kapni. Minek cipeled, mert ugye ott sem adták ingyen?

- Isten bizony, sehol sem annyira sós a só, mint ott! Egyetlen csipetnyi mezőhegyesi só egy nagy kanál itteni sóval felér...

A háborús években a Losonc melletti híres posztógyárban dolgozott. A pályaudvaron - ki tudja miért -, nemcsak az ilyen-olyan húsokat, zsiradékokat, a tejtermékeket, s más élelmiszereket is elkobozták. Már, ha az ilyen kutatások során, a leleményes rejtegetőknél megtalálták azokat.

Hurják Laci, kisebb zománcozott, fedeles kannácskát lógatva a kezében szállt le a vonatról, ahol azonnal karon ragadta az egyik csendőr, és bekísérte a váróterembe.

- Mi van a kannában? - szegezték ott mellének a kérdést.

Az egyébként csak kissé dadogó fiatalember, ha felidegesítették az érthetlenségig dadogott.

- Te-te-tej - dadogta Laci idegesen.

- Öntsd bele! - rivallt rá az egyik csendőr. Megmutatta hova.

- De-de, ez-ez tej...!

- Pofa be! - bökte meg az őt bekísérő csendőr puskájának agyával, afféle csendőrszokás szerint.

Laci levette a kannácska fedelét, és zutty beleloccsantotta a tejfeles bablevest, a váróterem közepén álló, tejjel félig telt edénybe.

Ugyancsak vele történt meg, már 1945 után, de még mindig a háború alatt, amikor is az orosz katonák sokadmagával Balassagyarmatra hurcolták robotra, halottakat eltemetni a kórházhoz. Laci epekedőn leste, munka szünetében tűz körül melegedve, az újságpapírba dohányt sodró oroszot. Csak nem állhatta meg sokáig. Barátságosan meglökte: - Adjál nekem is egy... -

kérte, majd látva az orosz vonakodását -, legalább egy slukkot! - adta valamivel lejjebb, mire a katona rábökött a mutatójával: Állítólag te vagy a legerősebb. - Jól beszélt magyarul. - Nálam nem, de ha te... te mégis földhöz bírsz vágni, kapsz!

Laci egyetlen pillanatig sem habozva, azonmód elkapta és legyűrte, majd a fogai közé fogva az orosz derékszóját felemelte és az éktelenül kapálódzó, ordítva tiltakozó oroszral együtt, a társai és a többiek kaján röhögése közepette, megkerülte a hatalmas parkot.

Miután lerakta, az jó orosz szokás szerint leköpte, majd egy marék „mahorkát” nyomott a markába.

Csak „Rózsa” ő, hiába tagadja!

A faluszerte félnótásnak tartott, Pista bácsi és a felesége - zsákon folt - eladták egyetlen, tarka tehenüket, „a Rózsát” a szécsényi vásáron. Rá, néhány hónapra ismét Szécsénybe vetődtek.

- Nézd a! - mutatott Pista bácsi az egyik táblára: - Dok-tor Rózsa... ügyvéd.

- A tehenünk! Hogy felvitte Isten a dolgát! S ennyire hamar! - álmélkodva csapkodta a tenyerét, huzigálta fejkendője kötését az asszony.

- Nézzünk már, meg no! - kezdeményezte Pista bácsi.

Bementek. Hatalmas íróasztal előtt kövér, pápaszemes úr ült, akit megátalkodva nézegettek, bökdösték egymást: ugyan ki szólítsa meg elsőként.

- Rózsa! Rózsa...! - vállalta végül magára Pista bácsi ezt a szerepet. - Hát nem ismered meg? Igaz, te nagyon megváltoztál, de nédd a, én olyanak maradtam, amilyen voltam annak előtte...

- De sokat megfejtelek - kárált közbe a felesége is.

Az ügyvéd felugrott, mert azonnal felismerte, hogy valójában két betévedt bolonddal van dolga, és némi vita után szabályosan kirúgta őket.

- Hiába tagadja - dohogott Pista bácsi már odakint -, ő az!

- Persze, hogy ő! - bizonygatta a felesége is. - Hiszen otthon ugyanúgy rúgott, mialatt fejtem, mint itt az előbb.

Az ószeres

A ludányi Amri, az ószeres, adott-vett. Kezdetben egyetlen gebe lóval s rozoga kocsival, ám miután a szerencsétlen pára kimúlt, hátára vetett zsák-

kal, gyalogosan, olykor tragacssal járta Szécsényt és környékét. Több mondas maradt fenn róla:

- Amri! - Így szólt az egyik. - Mennyiért adod ezt az ócska kalapot? - faggatta egyik kuncsaftja.

- Neked, mármint kizárólag neked, húsz fillérért.

- Húsz fillért elkérni - fakadt ki műfelháborodással a vevő - ezért az ócska kalapért? Nézd! Itt is lyukas, ott is lyukas.

- Fene enne meg azt a paraszt fejedet! - horkant fel az tettetett haraggal, amint abban az időben szoktak alkudozás közben. - Azt miért nem mondod, s mutatod: itt se lyukas, ott se lyukas... he?

A tragacs

H. Pista bácsi tragacst vett az üllői piacon. Hazafelé tolta az unokájával.

- Mennyiért vetted, Pista? Mert én is vettem egyet - állította meg a kapujukban ácsorgó Julcsa néni.

- Kétszázötven forintért.

- De nagypapa! - sügta valamivel odébb az unokája. - Háromszáz forintért adták mindenkinek!

- Hadd, eyge a fene, amiért én olcsóbban vettem, mint ő.

A bolhapor

Ez az eset akkoriban történt, amikor még „íze és színe” volt a szécsényi vásároknak.

- Idenézz, oda nézz: törökméz, fele cukor, fele méz...

- Magyar anyák, magyar atyák, megérkeztek a pólógatyák...!

- Gábor Áron, minden áron, nálam csak fél áron... Tessék, tessék, asszonyok! Olcsó vagyok, mint lotyóm a klotyón...

Nos, az egyik kecskelábú asztalkán kis rakás fehér por hevert.

- Tessék, tessék! - kiabálta az árus. - Bolhapor. Biztos hatás, azonnal megdöglönek tőle az összes bolhák! Tessék... tessék!

- Mennyiért adja? - állt az árus elé a fiatal, csinos őrhalmi menyecske.

- Három, azaz csupán három fillér, aranyom, egy tasakkal - s már sodorta is a kis stanicliját.

A fiatal, és igen csinos menyecske fizetett, majd félve megkérdezte - Oszd hogyan kell használni?

- Fogja meg a bolhát - kezdte a jó humorú árus, kissé szépelegve az igen csinos asszonyka előtt -, tapodja le a lábát - mutatta - így ni, és adja be neki! Csak a szájacskájába, a szájacskájába, aranyom! Ha nem tátja ki, ki kell peckelni...

- De - kacagott fel a menyecske, félbe szakítva a bőbeszédű férfit. - Ha megfogom, meg is ölöm.

- Na látja kis aranyom - vágta rá az árus kacagva -, így még hatásosabb. Egyike azoknak az anekdotáknak, amelyeket manapság is emlegetnek.

Bele a levesbe!

B. Pál váci volt élsportoló - hosszútávfutó - örömmel mutogatta unokájának érmeit, trófeáit.

- Aztán volt nekem még egy eredeti görög babérkoszorúm is. Gyönyörű görög lány fűzte a nyakamba...

- Mutasd meg!

- Nagyanyád - felelte, erőltetett derűvel a nagyapa - levelenként belefőzte a levesbe.

- Féltékeny volt arra a „gyönyörű” görög kislányra?

- Fenét. Akkoriban, idehaza, semmi pénzért se lehetett babérlevelet kapni.

Ki, mivel segíthet

A pestlőrinci gimnázium, erőszakos igazgatónője nagy hangon kérte a szülőket.

- Nagyon szeretném, ha segítenének az iskolánknak! Rengeteg a hiba, pénz meg igen kevés. Bármilyen szakmunkát és segédmunkát, elfogadunk, megköszönünk, amelyet társadalmilag elvégeznek az idejárom gyermekeikért! A saját gyerekeikért...!

Mindenki jelentkezett, csupán egyetlen férfi maradt veszteg.

- Kedves apuka! - könyörgött, erőszakoskodott az igazgatónő. - Bármilyen, lakatos, festő, ács, asztalos, kőműves... munkát köszönettel fogadunk.

- Csakhogy - vágott közbe az apuka, - én hullaszállító és boncmester ki-segítő vagyok.

Csak a csend maradt

Erős néni szomorúan nézett az üllői, róluk elnevezett tanyájuk gangjáról a távolba.

- Miért szomorú, Erős néni? - kérdezte meg az erdész.
- Mert elköltözött a szomszédom.
- Örüljön neki! Állandóan veszekedtek. Így legalább, nem lesz kivel civakodnia.
- Hiszen éppen ezért búslakodom. Ezentúl se veszekedés, se átkozódás, csak ez a nagy csend!

Jól megkapta

Méregtől kipirulva rontott be az üllői tanácsházára G-né.

- Életemben sem sértettek meg ennyire! - lihegte magából kikelten az öt körülálló kíváncsiskodóknak.
- Mit mondtak? Ki bántott meg? - kérdezgették egymás szavába vágva.
- Összefutottam egyik régi ismerősömmel. Megfogta a karomat, és a po-fámba szavalta: Drágám - utánozta -, nagyon régen láttalak. Azt hittem régen nyugdíjban vagy...

Ritka női önkritika

- Nem félsz ebben a kihalt épületben, ekkora sötétben? - kérdezte meg valaki, Gáspárnét, az üllői tanácsházán késő este, takarítás közben.
- Mitől félnék?
- Jön valaki és..., mondjuk, kirabol.
- Ékszer nincsen rajtam, pénzem meg..., még az üres erszényem sincs nálam - vágta rá a jó humorú asszony.
- Elkap, kivisz az utcára, és berángat valamelyik bokorba.
- A legközelebbi bokorhoz a villanyoszlopon túl kellene cipelnie - nevette fel. - Ő pedig, ha meglát a világosban, kormosan, porosan, ha csalogatnám is, elszaladna mellőlem.

Nosztalgia

Két férfi utazott Monor és Pilis között a vonaton. A szerelvény hatalmas dinnyetábla mellett suhant el.

- Valamikor - nosztalgiázott egyikük az ablakon kinézve - a dinnyék is nagyobbak voltak, főleg édesebbek.

- Mi meg fiatalabbak, akik a savanyú cukrot is igen édesnek véltük akkoriban, komám!

- Emlékszel - folytatta a társa, mit sem adva rá -, mennyire hosszú, vastag jégcsapok lógtak az ereszek alól? Manapság...! - legyintett.

- Mert csatornákat szereltek rájuk, komám.

Élete legkedvesebb ajándéka

H. Lacikát hátrányos helyzetű, nehezen kezelhető tanulók között tartották nyilván a Petőfi téri, vecsési általános iskolában. Akkor figyelt, kapcsolódott be az óra munkájába, akkor állt fel, ment ki..., amikor akart. És iszonyatosan sokat verekedett, nemcsak az osztálytársait, a nála jóval idősebb társait is elpáholta. Kollégáim nehezen viselték el őseitől örökölt szertelen természetét. Kórusban követelték a kisegítő osztályba helyezését. Így vagy úgy megbüntették: kizavarták az órákról, felcibálták az iskolánk igazgatójához...

Lacika senkivel sem törődve élte a maga kis titokzatos életét. Sohasem sírt, csak mosolygott, amikor az egyébként is dús ajka egészen a füléig húzódott.

Egyszerűen nem lehetett haragudni rá, ami azt illeti, én kifejezetten szerettem, amit gyakran ki is nyilvánítottam.

Egyik szép, napos, május közepi napon elkésett az órámról. Osztálytársai harsány, gúnyos nevetéssel fogadták, mert ugye megint H. Lacika! Nem feddtem meg. A helyére küldtem a végig lehajtott fejjel, szótlánul előttem ácsorgó nebulót.

Az első szünetben teljesen váratlanul élém pattant. Nagy, fekete szemei csillogtak, barna arcán furcsa vigyor ült. Belebotort a zsebébe, és a sok kacat, lom közül, mert akadt abban minden, néhány szem összetörődött ragacsos cseresznyét kotort elő. Nagy kincsnek számított akkoriban a gyerekek körében a korai cseresznye!

- Magának loptam - nyújtotta félénken felém.

Az alkalmatlan látogató

Czinkotai József főelőadóként dolgozott a TÜKER-nél. „Hivatali tevékenysége” első ténykedéseként kivette a fiókjába rejtett villanyrezsóját és a kis lábasát. A félliteres zacskós tejet a táskájában hozta be. A lábasba öntötte, a drótot, noha az igazgatója szigorúan megtiltotta a villanyrezsó használatát, a konnektorba dugta. Ám alig ült a helyére, az ajtó váratlanul kivágódott. Az igazgatója - régebbi fűrészgépkezelő-legény - a tőle megszokott modortalanságával: kopogtatás, köszönés nélkül rontott be a kis irodába.

- Ide hallgasson, Czinkotai! - Így, se úr, se elvtárs, semmi!

Valamilyen hivatalos dolgot beszéltek meg.

Czinkotai, amint telt-múlt az idő, egyre zavartabban rángatózzott, nézelődött.

A fenébe kívánta az igazgatóját.

A tej eközben felforr, kifolyt. Hatalmas gőzfelhő, sercegés terjengett a sarokból.

- Mit csinál maga? - fogta az igazgatója kérdőre, mialatt megrökönyödötten nyújtogatta a nyakát.

- Mit... mit! - pattogott az fejvesztve. Mindegy, úgyis kirúgja. - Behugyoztam.

Nem tévedett. Rá alig két napra Czinkotai József repült. Azonnali hatállyal felmondott neki az igazgatója.

Néesség összeíráson

- Minek kell ez már megint? - fakadt ki Mari néni az egyik „regényes, szép” gombai tanyán: az ősrégi Harc-völgyben, a számlálóbiztos megérkezése után.

- Mert... mert - magyarázta az hévvel, ám az öregasszony sehogyan sem értette meg, ami valósággal lerítt az arcáról: kajánul vonogatta dús szemöldökét, morzsolgatta a köténye szélét.

- De buta vagy! - sietett a számlálóbiztos segítségére a férje. - Marcsával is ezt tették... Melyikkel, melyikkel? Amelyik tizenöt liter tejet adott. Mikor, mikor? Mielőtt törzskönyvezték.

- Na látod - csillant fel az öregasszony szeme -, most már értem.

Ugyancsak ezen a tanyán, néhány házzal odébb, borzos puli rontott a számlálóbiztosra. Olyan dühösen támadt, hogy csak a maga elé tartott táskájával tudta kivédeni a biztos megmarását.

- Van valaki itthon? - ordította a számlálóbiztos rémulten.

Végre kidugta valaki a fejét. Az ajtófélfának dőlt, és szótlánul bámulta a férfi vergődését.

- Nem látja, mit csinál velem ez a dög? Miért nem hívja magához?

- „Csípdmeg!” ...

- Uszítja, ahelyett, hogy...

- Nem mondhatom neki - vágott szavába a zord férfi -, hogy Bodri, ha egyszer „Csípdmeg” a neve.

* * *

A következő tanya közelében cserfes kislány vetődött a számlálóbiztos mellé.

- A kutyákat írja össze a bácsi? - állt elébe kíváncsian.

- Nem. A rossz gyerekeket - humorizált a számlálóbiztos.

- Ő utánuk is kell majd adót fizetni, mint a kutyák után? S hány forintot?

- Ötszázat.

- Hű! Akkor hozzánk nehogy bejöjjön a bácsi, mert egy fillérünk sincsen!

* * *

Tetepusztán Pálék előre tudták, hogy hozzájuk is jön a számlálóbiztos, ugyanis az, ezt megelőzőn átüzent a szomszédjuk kislányától.

- Megkötötték a kutyájukat? - kiabált be, zörgetett a kapun a számlálóbiztos.

- Bezártuk a nyáriba. Jöjjön nyugodtan, tanár úr!

Végzett. Már kívülről is becsukta a kaput, amikor rettenetes kutyavonyítás ütötte meg a fülét.

- Enne meg a fene! - csépelte szegény párát Pál bácsi. - Megetted az összes kolbászunkat. Miért is zártalak be ide? Inkább fizettem volna meg azt a kopott nadrágját! Sokkalta jobban jártam volna, mint így!

Gyúka súgjál!

S. Kálmán - akit egyszerűen Kalenak becéztek a gyarmati gimnáziumban az osztálytársai, nem a legjobb képességéről és szorgalmáról „elhíresült” fiú, rendszeresen megfelezte a tízóraját a háta mögött ülő osztálytársával, annak fejében, hogyha felelése közben elakad - ő pedig gyakran elakadt -, súg neki.

Felszólították. Felállt. Kezét, mintha az ajkát törölgetné, az orrát vakarogatná, nagyon ügyesen, már-már színészesen, a szája elé szorította a tenyerét, s ujjainak résén, a társai - akik mindenről tudtak - legnagyobb derűjének közepette, jelbeszédszerűn hátraszólt: Gyúka, súgjál! Azért Gyúka, mivel kissé raccsolt.

Természetrajz órán történt, amikor is Kale az ürgéről felelt. Perceken át kínlódott, vakaródzott, morcogott, mert egyáltalán nem tanulta meg az aznapi anyagot, amely közepette, ha tehette hátra-hátravetette: Gyúka, súgjál!

„Gyúka” elunta az állandó s eredménytelen súgását, és félt is, mert az egyébként jószívú és nagyon elnéző Barna tanár úr egyáltalán nem tűrte el a súgást.

- Az ürge... az ürge... - nyögdécselte Kale - öt-tíz utódot nevel fel. Kölykei állandóan az anyjuk körül lebzselnek - amivel máris hangos derűt váltott ki. Mialatt az osztálytársai elfojtottan kuncogtak, ő elakadt.

Barna tanár úr azonnal a segítségére sietett.

- Folytasd nyugodtan!

- A kis ürgék..., amikor, anyjuk, két lábára felágaskodik az... - nyögdécselte a társai fokozódó derűjének közepette.

S „Gyúka” súgott, amit ő ellenőrizetlen, nemcsak most, bármikor szóról szóra kivágott: ... - Füttyent egyet a mamája, s ők beszaladnak a lyukába!

Az egész osztály dőlt a röhögéstől.

* * *

- Sorolj fel néhány hüvelyest S. Kálmán! - szólította fel Barna tanár úr, ugyancsak természetrajz órán. - Mindenki jelentkezik, csak te csücsülsz némán. Nem készültél?

Kale felállt, s némi vakaródzás után sorolni kezdte:

- Bab, borsó... - máris elakadt.

- Legalább egyet mondjál még! - kérte a tanár úr.

- Hurka - vágta rá Kale.

* * *

Ez már földrajz órán történt. Kale az ásványokról tartott rövidke, de aránylag jól sikerült beszámolót.

- Végre, egy jó felelet! - így a jóságos Cselényi tanárnő. - Ám... a legfontosabb ásványt kihagyta.

Kale olyan pózt vett fel, hogy észrevétlenül „Gyúkára” tekinthessen, miatt ügyes hunyorgásával, homlokának ráncolgatásával, mintegy, a szokásos testbeszéde gyanánt, arra kérte, hogy súgjon.

„Gyúka” a közeli kályha felé, az ott álló szeneskannában lévő szénre mutatott, mire Kale nagyhangon kivágta:

- Kályha.

A szerencse nem válogatós

G. Istvánt igen gazdag emberként tartották nyilván Vecsésen és környékén. Több kétlovas kocsival fuvarozott: szenet, homokot, téglát..., mindent szállított, amellet bérben felszántotta, művelte mások földjeit. Felesége, az igen rátarti - ám a legfukarabb, viccbeli skótokon is túltéve - hihetetlenül spórolós, már-már zsugori asszony volt. Rengeteg káposztát termelt, amelyeket saját maga dolgozott fel, árulta a közeli budapesti piacokon, s adott el, nagyobb tételben több ismerős kiskereskedőnek... Tetemes bevétele ellenére, minden fillért a fogához vert: Fodrászhoz, mivel olcsóbb, a harmadik kis faluba is átkarikázott, mert a busz, ugye drága! Több boltot bejárt, megtudakolni, mi s hol olcsóbb. A piacokon, vásárokon ő alkudozott legtovább...

Egyszer külön szerencse érte őket: tizenkettes találatuk volt a totón, amelyre - a mai viszonyokhoz mérten, több millió forintot érő - ötszázezer forintot fizettek.

Ismerőseik: barátaik, irigyeik, haragosaik... legnagyobb ámulatára - nyilván a nagy nyereség hatására - csatlakoztak valamelyik színházba látogató népes csoporthoz.

Külön busz vitte fel Bubapestre és hozta vissza őket.

A színházi előadás után - amelyet G. István végigaludt, hogy ne horkoljon a feleségének állandóan bökdösnie kellett - a többiek, egyes-egyedül ők nem csatlakoztak hozzájuk - vendéglőbe vonultak vacsorázni, amíg G. István és felesége, a legközelebbi, olcsó „talponállóba” sietett, ahol kettőjüknek egyetlen műanyag tálka kocsonyát, és némi, megszokott vita után egy-

egy kis pohár - bármennyire hihetetlen, így történt - szódavizet rendeltek, amelyet testvériesen megfelleztek, és jóízűen elfogyasztottak, megittak.

Jutalomkiránduláson

A szécsényi földműves-szövetkezet vezetősége, a legjobb dolgozói részére, több év után először jutalomkirándulást szervezett Budapestre.

A ludányi B. József is közöttük volt.

Miután felkeresték a főváros legnevezetesebb helyeit, és a Fővárosi Nagycirkuszban végigélvezték a délutáni előadást is - a szakszervezet kultúrfelelősének kifejezett kikötésére -, hogy némi kultúrában is részük legyen, e szépen sikerült kirándulás befejezéseként részt vettek a zeneakadémia akkori rendezvényén, amikor B. József -, aki kiváló dolgozó léte - egyáltalán nem vetette meg az italt, ha nem is alaposan itta le magát, becsípett.

Az első sorban ült. Hosszú lábát messzire előrenyújtotta, valósággal végigfeküdt az ülésen, s mialatt a zenészek készülődtek, elszenderedett.

Arra riadt fel, hogy a pódiumon egyetlen hegedűs állt, aki egyet-egyet húzott a vonójával a hegedűjén, s szünetet tartott, majd megvárva a háttérből odahallatszó zongorakíséret el-elhalkulását, újra s megint rázendített. Egy ideig megátalkodottan bámulta, egyáltalán nem tudta felmérni, hogy még mindig a cirkuszban, a komolyzenét „kifroclizó” bohócot nézi-e, akin olyan jókat nevetett, hogy még a könnye is kicsordult vagy máshol van, idegileg nem bírva tovább ezt a helyzetet, felugrott, előbbre lépett, és torkaszakadtából ráordított a pódiumon játszó, neves hegedűművészre:

- Ne bohóckodj! Nem áll jól neked ez a póz! Vagy játssz rendesen vagy hagyd abba!

Mi volt a kosárban?

S. Márkust Szécsény-szerzte és széles környékén „jókezü” kovácmesterként tartották számon, ám nemcsak kiváló mesterségbeli tudásáért, hanem különféle „csínytevéseiért” is sokat emlegették.

Egyszer a csendőröket is „megfuttatta”. Feleségével nagy, lelógó, piros foltot varratott a nadrágja fenekére -, mert ugye, szerinte, melyik csendőr szerette akkoriban a vörösöket -, amellyel kocsmából ki, kocsmába be „vé-

gigjárta” a várost, amiért közbotrányokozásért előállították. Kapott néhány pofont, rúgást és elengedték, viszont hetekig nevettek.

Máskor elhíresztelte, hogy különleges - nézzék meg, ha nem hiszik el, mennyire más, mint a többi - vidrát fogott be az Ipoly partján, amelyet a kíváncsiskodók délután, három órakor láthatnak a kovácsműhelyében, ahol egy ládában tartja.

Sokan megjelentek, mire ő: várjanak, kiveszi a ládájából! - megjegyzéssel bement a műhelyébe, ahol letolta a nadrágját, s pucér fenekével az összeverbuválódott közönsége felé hátrált...

A következő eset a nógrádiak kedvelt búcsújáró helyén, a Szentkútnál esett meg.

A szabadtéri gyóntatószékek előtt várakozókat, igen sokan voltak, egész sorok alakultak ki, kiadós záporosó verte szét. S. Márkus az egyik üresen maradt gyóntatószékben húzta meg magát, ahol szépen elaludt. Arra ébredt fel, hogy valaki a rácsos ablakocska előtt térdel, és a gyónás előtti imádságát fújja.

V. Palya, régi ivócimborája volt, aki viszont a világosból benézve a sötét fülkébe, nem ismerhette fel, valamelyik papnak véelve szépen felsorolta az összes bűnét. S. Márkus türelmesen végighallgatta, sőt segített is neki: Ugye gyakran megvered a feleségedet..., s a kis menyecskék..., meg az ital? Miután végeztek, penitenciaként „elrendelte”, hogy kilépve a gyóntatószékből, fejét emelje az ég felé, és háromszor kiáltson fel, könyörgésszerűn az Úrhoz: Én, V. Palya pocsék ember voltam, ittam, nőztem, loptam, sokat káromkodtam, de ez az áldott pap feloldozott! Bocsáss meg Te is!

Ő, mialatt V. Palya hűen elmondotta a „penitenciaként” kiszabott szavakat, amelyen legnagyobb szégyenére, s illetlenül a szent helyhez, sokan hangosan felnevettek, a másik oldalon szépen kioldalgott a gyóntatószékből.

Hetekig röhögtek, mulattak rajta, mivel a dolog csak kitudódott.

A következő eset még murisabb.

Közvetlenül a műhelye melletti, kicsinyke kertjébe sok barackfát telepített.

A kövér jegyzőné - a közismerten, fennhéjázó s potyaleső asszony - hamarosan szemet vetett a gyönyörű barackokra. Úgy tett, mintha véletlenül járna arrafelé, pillantaná meg a tényleg szép s nagy barackokat.

- Ennyire gyönyörű barackokat én még sohasem láttam - adott hangot igazi ámulatának. - Gusztusosak s nagyok, vajon finomak-e?

- Tessék levenni egyet, és megkóstolni! - szívélyeskedett kajánul mosolyogva a mester, ugyanis előre tudta, mi lesz a nem véletlenül „odatévedt”, számító jegyzőné kérése.

- Nem kérek, viszont szívesen vásárolnék egy kosárral!

Mindenhol így szokta: vásárolna, mondja álszemérmesen, holott jól tudja: férje magas tisztségére, befolyására tekintettel senki sem fogad el tőle gyümölcsért pénzt.

- Küldjön a nagyságos asszony a cselédlánnyal egy jókora kosarat! Itt hagyja, később, mert amíg leszedem, meg a többi eltart egy ideig, visszajön érte - somolygott előre a bajusza alatt, a jó heccnek ígérkező mókán.

S. Márkus, az így elküldött jókora kosarat megtöltötte „lócitrommal”, tejejére hatalmas szőlőleveleket, azokra egyetlen sor barackot rakott, s a kosár fülét a visszatérő cselédlány kezébe nyomta...

Óriási botrány kerekedett volna belőle, ha a jegyzőné szegyenében el nem felejt „panaszt emelni” a kedves férje előtt a történekről.

A szilvás gombóc

Az üllői harangozót: „Bubut” fizetési napokon, rendszeresen vendégül látta az akkori plébánosa.

Ez a nap éppen péntekre esett, amiért Juliska, a szakácsnő, húst nem főzhetett-süthetett, zellerkrémlevessel és szilvás gombóccal kedveskedett a harangozónak.

A harmincnyolc gombócból a plébános úr csupán hatot fogyasztott el, a többi mind a harangozó falta fel.

Juliska szegyenkezve tördelte a köténye alá dugott kezét, miközben erősen leverten ácsorgott a nagyevő harangozó előtt.

- Ha tudom, hogy... ennyire szereti a szilvás gombócot - mentegetődzött.

- Ami azt illeti - vágott közbe az, még mindig jóízűen nyalogatva a szája szélét - igen ízlett, nagyon finom volt. Köszönöm szépen.

- Ugye... ugye - pironkodott Juliska - többet is megevett volna?

- Háát! - nagyvonalúan legyintett, a fejét flegmán felrántotta. - De ne tördjön vele! Otthon úgyis ebédrel vár a feleségem.

Se pap, se árvíz

Szécsényhalászi és környéke híres cigányprímása meghalt. Temetésekor a felesége, Zsuzsó - a több környező falu híres, keresett siratóasszonya - jól sikerült komédiának is beillő jelenetet rendezett.

- Vee...te...em neki Nagy Pistától sza-ri-kásaát. De már az sem kel...léét. A húslevest kio...ká...áda. Mindenét össze...szarta...

A pap egy ideig tűrte, ám, mivel egyre többen felnevettek, egyesek hangosan hahotáztak, figyelmeztette Zsuzsót: a temetés szentség, ne gyalázza meg!

Nem használt, ezért félbeszakítva a temetést, kántorával és két ministránsával együtt eltávozott a helyszínről. Tetőzte elszánását a múltkori eset is. Egyik csecsemő meghalt. A kis koporsót - az akkori szokások szerint, mivel nem volt ravatalozó, a háztól a temetőig vezető úton - a kis halott keresztanyja, a hóna alá szorítva vitte. Nagyon nagy sár volt, megcsúszott, a koporsó szétnyílt, a kis halott kicsúszott belőle.

Zsuzsó összecsapta a két kezét s felkiáltott:

- Nemhiába anygalka, re-e-pül is mán!

Mester János, a falu fiatal mókamestere, rávette az egyik vak létére is kíválóan hegedülő fiatalembert, hogy lepedővel leterítve, játssza el Zsuzsó ablaka alatt az elhunyt prímás legkedvesebb nótáját, s a végén fájdalmas, síri hangon szóljon be: Zsuzsó még pap se vó-ó-ót!

Minden így történt.

Két éjjel is megismételték, mire Zsuzsó felkereste a papot, s addig-addig gyözködte, amíg az a férje sírja fölött be nem végezte az abbahagyott szertartást.

És a prímás „lelke” végre megnyugodott.

Ugyancsak ebben a kis községben történt meg.

Faluszerte köztudott volt, hogy O. Tibor nyaranként állandóan az udvarán tartott, rozoga vaságyában hál, és annyira mélyen alszik, hogy se a villámlás, se a mennydörgés, csak az eső veri fel mély álmából. Mester János kezdeményezésére néhány erős legény ágyastól, mindenestől megragadta, és szépen behelyezte a közeli tó sekély vizébe. Ők, a fejleményeket várva a környező bokrokban húzták meg magukat.

O. Tibor felébredt. Halálra rémulten lesett szét, majd összecsapta a két kezét és torkaszakadtából felkiáltott: Árvíz van! Segítség!

Miért nézte meg?

A régi vásárterek némelyikén nem volt nyilvános illemhely. A vásárosok ott végezték el kisebb-nagyobb szükségleteiket - leginkább a kocsijuk tövében -, ahol alkalom nyílt erre. Salgótarjánban is.

A litkei K. Vilmos bácsi, a közeli, eléggé elhanyagolt állapotban lévő villa melletti, bekerítetlen parkba lopakodott, s guggolt le az egyik bokor tövébe.

A nyitott teraszról, a rozoga korlátnak dőlve, két matróna, a tőlük elvárható meütközéssel, s némi magukra erőltetett derűvel leste.

A fiatalabbik, félhangosan megjegyezte:

- Fogadjunk..., hogy miután elvégezte a dolgát visszanez a... tudod mire?

- Kérdezzük meg tőle, miért? - hangzott az egyáltalán nem várt válasz, talán maga sem értette meg honnét, miért ez a leküzdhetetlen kíváncsisága.

- Idefigyeljen, öreg! - lépett a tettek mezejére azonnal a fiatalabb matróna. - Odacsinált, rendben...

- Dehogyan van rendben! - helyesbített a társnője. - Szégyellje magát!

- De, de mondja meg nekünk - folytatta az, mit sem adva a társnője közbeszólására. - Miért lesett hátra... vissza a saját mocskára?

- Már... tessenek megbocsátani nekem - válaszolta Vilmos bácsi, nyugodtan folytatva nadrágjának a felcibálását -, hogy ne sértsem meg az asszony-ságokat..., elég lesz-e kettőjüknek vagy tegyek melléje...

Nem maradt ideje a folytatásra, mivel a két matróna élesen sikoltozva befutott a házba.

Egy visszajár

- Patikus úr! - állított be az endrefalvai D. János bácsi a szécsényi gyógyszer-tárba. - A feleségem ugye... öreg, meg...

- Nincs fiatalító porunk! - oldotta fel a jó humorú patikus az öreg zavarát.

- Nem csak azzal van baj! Nagyobb a hiba. Házsártos... Állandóan veszekedik velem. Meg csapkodja az ajtót. Oszt, hozzám csap ezt-azt... Tessék valamiféle...

A patikus nem engedte befejeznie. Elébe lépett s lekent neki két pofont.

- Ezt adja be neki! Garantált a siker.

Rá két hétre Vilmos bácsi ezekkel a szavakkal állított be a patikába:

- Egy is használt. A másikat visszahoztam. - Azzal lekent egy hatalmas pofont a jó humorú patikusnak.

Tűz van

A balassagyarmati népi kollégisták legkedvesebb „szórakozása” többek között a „csillagruátás” volt.

Kiszemelték az „arra alkalmas” fiút, s a paplana alól kilógó lába ujjai közé vékonyka papírcsíkot fűztek s meggyújtották. Kövér György - a hórihorgos, ám igen szelíd fiú, jámborságával, egyes vásott társai mókájának céltáblájává vált, ám ő semmiért és senkire sem haragudott meg. Csak egyet nem szeretett, ha azzal húzták, hogy otthon, Érsekvadkertben, - ahol az édesapja harangozó volt, őt helyettesítőn -, kottából harangozik.

Nos, miután a társai meggyújtották a lába ujjá közé húzott papírcsíkciskát, ágyukba visszaugorva várták a fejleményeket, mert igen muris dolgok történtek meg ilyenkor: ki ordított, ki átkozódott, ki szitkozódva, mocskolódva ugrott ki az ágyából és összevissza rohangálva, megvadult bős bikaként kereste a tetteseket, akadt ki fájdalmában, szégyenében sírva fakadt... Kövér György a szája elé rántotta a lábát: pfúú... pfúú - fújta, majd felugrott, az ajtóhoz rohant, kirúgta és torkaszakadtából felordított:

- Tűz van! Segítség! Tűz van! Segítség!

Nem nyúl az, macska

A nógrádszakáli Nagy Ferkó bácsi előbb a saját, utána a környék összes macskáját összefogdosta, szépen megnyúzta, s a bőrüket eladta a közeli város bőrkikészítő mesterének.

Oláh Lackónak, miután belépett Nagy Ferkó udvarába, azonnal megakadt a szeme az éppen akkor megnyúzott negyedik állati tetemen.

- Nyulak?
- Azok - hagyta rá Nagy Ferkó bácsi.
- Négyet... egyszerre? Vendégetek lesz?
- Engem nem a húsa, csak a bőre érdekel, Lackó.
- Hová teszed ezt a sok húst?
- A kutyámnak adom.

- Inkább nekem add, mint a kutyádnak!

- Vidd! - vágta rá azonnal. - Holnap és holnapután is lesz hús, gyere, valamennyit neked adom.

Így is történt mindaddig, amíg Oláh Lackó nem észlelte, hogy a faluban lépten-nyomon macskákat utánzón rá nem nyávoztak.

Két hét múlva tudta meg, hogy a vélt nyúlhús helyett, napokon át macskahúst evett.

Meztelen férfi a vonaton

Ősz Béla nyugodtan üldögélt a vonaton, a nemdohányzók fülkájában. A munkahelyére utazott. Rajta kívül senki sem tartózkodott, ezen a kora reggeli időben, a nemdohányzók fülkájában..., amíg a kalauznő teljesen váratlanul, s igen riadtan eléje nem pattant.

- Egy férfi..., meztelenül - dadogta feldúltan - kint guggol a peronon. - Megfogta a kezét - régen ismerte, hiszen Ősz Béla mindennap ezen a vonaton utazott a munkahelyére, és maga után húzta. - Segítsen nekem! Félek...

A peronon, a WC ajtaja mellett, tényleg egy meztelen férfi guggolt.

- Mi történt magával, jóember? - faggatta most már tanú jelenlétében a kalauznő.

Az illető két szétnyitott tenyerét a lágyékához szorította.

- A repülőtér mellett, nem messzire a szemeretelepi megállóhelytől, a tisztí lakásokban, egy asszonnyal háltam. Mit tegyek, ha egyszer férfinak teremtett az Isten!

- Az Isten..., mindig csak az Isten! - ironizált a kalauznő. - Az ördög.

- Hazajött a férje - folytatta a meztelen ember, mit sem adva a kalauznő epés megjegyzésére. - Pisztolyt szegezett a mellemnek, mire én az erkélyre hátráltam. Ő utánam jött és letaszított az emeletről...

- Semmije sem törött el? - kérdezte meg a kalauznő.

- Szerencsémre, egy bokorra estem..., viszont segítsen nekem! - fordult Ősz Bélához. - Adja nekem a gatyáját.

- A gatyámat! - ütközött meg az.

- A nadrágja alatt senki sem veszi észre, hogy nincs magán gatyája, én pedig, ugye... Szóval, nekem a monori állomásról haza kell mennem.

- Nézze... - habozott -, én pedagógus vagyok...

- A monori állomáson - vágott közbe a kalauznő, valószínűleg, női szolidaritásból - szerzek magának egy munkaruhát.

- Köszönöm szépen - hálálkodott előre a pucér férfi.

A vonat Vecsés, Üllő és Hosszúberek-Péteri megállók után, végre befu-
tott Monorra, ahol a kalauznő sietve leszállt, és berohant az állomás épüle-
tébe, ahonnan néhány perc elteltével, egy munkaruhával tért vissza, ám a
meztelen férfit nem találta a helyén. Ősz Béla szerint attól félt, hogy rend-
őrt hív, ezért inkább vállalva a szégyent, úgy amint volt, leugrott az ellen-
kező oldalon a vonatról és elrohant.

Bele a kútba?

Az üllői T. Tibor - paralízise miatt rokkant fiút - nagyon elkényeztették a
szülei, amit ő ki is használt. Ha nem teljesítették a kérést, azzal riogatta
őket, hogy beleugrik a kútba.

Egyszer, ha nem is gazdag, ám jómódú, vasutas apja, akit egyébként Ti-
bor nagyon szeretett, „minden erőlködése” ellenére sem tudta teljesíteni a
fia kívánságát, mire ő „kirohant” /azért idézőjelben, mivel nagyon nehézke-
sen járt/, és a kúthoz lopódzott. Az apja - szokása szerint -, hogy könnyítsen
valamelyest a feleségének, felhúzta a kerekes kútból a hatalmas, vízzel tele
vedret, s azt a kút betonkávájára állította, amiből az, szükség szerint kimer-
te a vizet. No, Tibor ezt a vízzel tele vedret egyszerűen belelökte a kútba, ő
a betongyűrű mögé lapult.

Szülei a hatalmas zuhanásra, kétségbeesetten kirohantak, és miután nem
találták a fiukat, fejvesztve körülordították a környéket:

- Segítség! Tibor a kútba ugrott! Jöjjenek, segítsenek, hátha még él!

S jöttek is, mármint, aki éppen otthon tartózkodott. Ki létrával, ki kötéllel
felszerelve rohant, be a kapun, onnét egyenesen a kúthoz, miközben va-
laki -, hogy még nagyobb legyen a „vaklárma” - üzent a közelben székelő,
ügyeletes, önkéntes tűzoltóknak is.

Két férfi létrát csúsztatott a kútba, azon és a magukkal hozott kötelek s
csáklya segítségével lemásztak a vízig, ahol hiába „túrták” újra és újra fel a
vizet, nem találták meg Tibor tetemét. Ő ugyanis ekkorra - már akkor „el-
tűnt”, amikor a szülei kirohantak az utcára - a padláson kuksolt a galambjai
körében.

„Nemzetközi bonyodalom”

A három, pajkos fiú a jó hecc reményében ballagott Nógrádszakálból a németek által 1944-ben felrobbantott rárósmúlyadi hídhoz.

B. Ervin leászott a híd maradványaival átellenben, az országúton túl lévő, valamikori jégverem gödrébe, és kétségbeesett ordításba kezdett:

- Se-gít-ség! Meg-fulladóók! Hr-rr!

Két társa, valamennyi nemzetközi szabályt felrúgva a sekély vízen át, a határ túloldalán ácsorgó cseh finánchoz futott.

- Ervin... az egyik társunk... - magyarázták kézzel-lábbal mutogatva a valamicskét magyarul is értő cseh fináncnak - beleesett a jégverembe, amely tele van vízzel..., fuldoklik! Hallgassa csak...!

Mivel Ervin tovább ordított, a finánc tényleg meghallotta a „fuldokló fiú” segélykérését.

Ezt a fináncot, a többiektől eltérően -, akik úgy büntették meg a határsértésen ért csempészeket, hogy az akkoriban hiánycikknek számító ecetet, amelyet át akartak hozni a határon, megittatták velük, a túrót, a cukrot, a mézet, a sót... pedig meg kellett enniük - igen rendes embernek ismerték meg az állandóan azon a részen horgászó gyerekek, aki, némi várakozás, húzódozás után értesítette a falusiakat. - Amire egyáltalán nem számítottak a gyerekek, csupán a cseh fináncot akarták megráfálni. - Akik, mintegy szolidaritásként a határ másik oldalán fuldokló magyar testvérükkel, valamennyien, voltak vagy ötvenen, összefogva, létrákkal, kötelekkel, csáklyákkal felszerelve, a cseh finánc engedélyével átgázoltak a két országot elválasztó Ipolyon.

Hiába, mert mondani sem kell, mire az úton, a vasúti töltésen át a helyszínre értek, B. Ervin régen kimászott a veremből, s a titokban csatlakozó két társával együtt, valahol a hegyoldali erdő mélyéről lestek..., röhögtek az eseményeken, a vártnál jobban sikerült ugratásukon.

Akit megkísértett az ördög

A halászi „Mákos” Veronka néni - mindenki így nevezte a faluban - felnőtt s családos fia megbetegedett. Az igen vallásos asszony megfogadta, hogyha meggyógyul, két teljes héten át éjjelenként elzarándokol a házuktól több mint két kilométerre álló, falun kívüli kis kápolnához, ott pirkadatig, térden állva imádkozik...

A fia - hála a szakértő orvosi s családjá meg az ő gondos ápolásának és az imádkozásának - végre meggyógyult, mire ő fogadalmához hűen, éjjelről éjjelre, pontosan tizenkét órakor - felkelt. Esőben, sárban kiballagott a kis kápolnához, ahol bent az oltár előtt pirkadatig imádkozott, hálálkodott.

Férje, mivel a felesége fogadalmának ideje - a két hét - bőven letelt, elunta az állandó éjjeli távollétét, főleg féltette is a törekeny asszonyt, ám hiába a szíves kérés, rimázkodás, hiába a szidás, semmi sem használt, amiért is cselhez folyamodott.

Egyik éjjel, miután a felesége eltávozott otthonról, utánalopakodott, s rövid kerülővel eléje vágott, majd a temető előtti árokba lapult -, mert az út a kis falu temetője előtt vezetett el -, ahonnan a felesége odaérkezésekor óriási riadalmat keltve-csapva: füvet tépkedve, száraz gallyakat tördelve, apró köveket dobálva, teljesen eltorzított síri hangon csapongva riogatni kezdte: Na-gyon-szenvedek! A pokol, a pokol tü-ze égeti a lel-kemet! Senki sem mász-káljon erre, mert magam-mal viszem a sírba!

„Mákos” Veronka néni, minden ízében reszketve halálra rémülten futott - férje számításával ellentétben - nem vissza a falu felé, a közelebb lévő kis kápolnához. Befutott, háttal a vastag faajtónak támaszkodott: lihegett s segítségért fohászzkodott, felváltva Istenhez és az oltáron lévő Szent Szűz ké-péhez.

A férje ez alatt a kis kápolnához lopózkodott, s nagyokat dobantva, körös-körül járta. Csak azért nem kiabált, amint tette előbb a temető árkában, mivel félt, hogy a felesége szívrohamot kap.

Mindez pirkadatig tartott. „Mákos” Veronka néni nem bírta végig az ajtó támogatását, a földre rogyott, és szentül megfogadta, hogy nem zárándokol többé éjjelenként a kis kápolnához.

Sokan tudtak a fogadalmáról, s annak abbahagyásáról, ezért többen is megkérdezték: miért hagyta abba? Mert megkísértett az ördög - sottogta szent rettenettel.

Szólásmondás is keletkezett a faluban: Megkísértették, mint „Mákos” Veronkát az ördög.

Ügyes

Dojcsán Tóth Istvánt, a szimpla kőművessegédet, kicsit okosnak, kicsit agyafúrtnak, kicsit „lökött” embernek tartották Üllőn.

A régi Sztahanov-mozgalom idején történt.

Budapesten az egyik gyár óriási, nyitott csarnokának a betonpilléreit vakolták, amikorra művezetővé vitte fel Isten a dolgát.

- Mester - jelezte valaki lemondón. - Bármit teszünk, állandóan visszafázik a vakolat. /Ami azt jelentette, hogy a betonpilléreken nem tapad meg a felvitt habarcs./

Dojcsán Tóth István rövid fejtörés, halántékvakargatás után így rendelkezett:

- Öntsetek a malterosládákba két-két zsák gipszet!

- Gipszet? - bámult rá az előbbi „szaki”. - Télen az összes vakolat lefagy... lepereg.

- Sztahanovisták vagyunk vagy nem?

- Azok - rebegte értetlenkedően az előbbi munkás.

- Akkor azt is tudod, nem a minőség, a teljesített százalék a lényeg, és... - a folytatást lógni hagyta egy ideig a levegőben, majd látva a társa arcára ülő nyílt riadalmat, hogy megnyugtassa, sietve hozzátette: - Itt leszünk a jövő télen vagy nem?

- Nem - vágta rá az előbbiektől sokkal bátrabban.

- Akkor meg? Szard le az egészet!

Máskor -, ez már saját községétől, Üllőtől két kilométernyire lévő majorban: Tornyoslőbön esett meg - hatalmas csibenevelő telepet építettek, s mivel, tiltakozásuk ellenére felemelték a normájukat, bosszúból valamennyi ablakot fordítva rakatott be.

Igaz, az államvédelmi hatóság szabotálás miatt letartóztatta, ám - régebbi sztahanovista múltjára, több bejegyzett „újítására” tekintettel, például: megoperálták a veséjét, betegen fekve kiagyalta a műtétek utáni „sebvarrógép” megalkotásának tippjét s mikéntjét, amelyről az akkori legolvasottabb Szabad Nép is beszámolt - két nap múlva szabadon engedték.

Máskor - kapta a „fülest” - az egyébként igen csinos, ám „kikapós” felesége „randizik” egy férfivel. A moziban „tartózkodnak”, mire ő a közeli terecske egyik bokra mögé lapulva várta őket a hazafelé vezető útjukon.

A férfit megpofozta, a feleségét, a „lovagja” elmenekülése után, ott a helyszínen kopaszra nyírta...

Hogy ez se maradjon ki a sorból: hatalmas kertjét dinnyepalántával telepítette be.

- Itt dinnyét, te, aki csak ugatod a dinnyetermesztést! - szólták meg a szomszédok s mások, mire ő nagyképpően kihúzta a mellét.

- Én! - s mind a két öklével a mellére vert.

- Emlékezz! - figyelmeztették jóindulattal. - Semmi sem termett tavaly, és előtte is alig. Sivár homok az egész. S az erdő...! A dinnye nagyon igényes növény...

- Nemcsak a hozam lényeges - nagyképködött kaján mosollyal az arcán -, a jövedelem is.

- De ha a dinnye nem terem meg, jövedelmed sem lesz - replikáltak, mire ő sunyin lehorgasztotta a fejét, s enyhe, sanda mosolyt morzsoltszét a bajusza alatt.

Némi trágya szétszórása és a palánták kitelepítése után felkereste az általi biztosító fiókját, és bebiztosította jégkár ellen az egészet.

S a dinnye - szerencséjére esőt is kapott eleget - csak nőtt-nőtt. Bő termés ígérkezett, de hát - mondogatták - így van az a homokon, kellő trágyázás és bőséges csapadék esetén, de várja csak ki a végét!

Egyik késő este, nagyon várt, óriási zivatar söpört végig azon a részen. Dojcsán Tóth István szépen kiballagott a kertjébe, s hosszú nyelű szíjostorával alaposan összeverte a szertefolyó indákat.

Ötven százalékos a jégkár - állapította meg a biztosító kihívott kárbecslője. Szép pénzt kasszírozott be tőlük.

A másik ötven százalékát - mert szépen helyre jött a „jégvert” dinnye maradéka - kérésére a közelben legeltető „Rudi juhász” birkái legelték le, amit ő az őzekre fogott, s vadkár miatt beperelte a helyi vadásztársaságot, letéve az ügyét tárgyaló bíróság asztalára azt a két szakvéleményt is, amelyet a helyi termelőszövetkezet mezőgazdája és a közeli kostelep szintén mezőgazdász képzettségű, akkori vezetője diktált jegyzőkönyvbe a helyi tanácsnál.

S a két „vadász-ügyvéd”, szakképzett védekezése ellenére, pert nyert.

A nem kevés pénzt - valamennyi addigi hitetlenkedőjének számarfület mutatva - az utolsó fillérig elmulatta, vendégül látva valamennyi jelenlevőt a helyi Sunkának nevezett kisvendéglőben.

A szemüveg

A szakali Péterke „szenvédélyes szemüveggyűjtő volt”. Öt-hat szemüvege, mert többet nem sikerült „begyűjtenie”, egyikének a szára, másiknak mind a két üvege hiányzott vagy megrepedt.

A szomszéd Rozi néni - 86 éves elmúlt - azt vizsgálgatta, hogy melyiken látna jobban, ugyanis, hiába a magas kora, sosem viselt szemüveget, ám hátha! - emelgette szép sorban a szeméhez azokat.

- Ez..., ez az! - kiáltott fel örömmel az utolsónál. - Teljesen jól látok veled!

Péterke átvette a féltett „kincsét”, megütközve forgatta, babrálta, nézegette, majd, nagy szemével Rozi nénire csodálkozott.

- De hiszen ennek nincsen is üvege...

Maxi bácsi

Szász Mátyást - Maxi bácsit - a balassagyarmati gimnázium valamikori matematika és fizikatanárát, szinte valamennyi diákja szerette. Szigorúsága ellenére, segítőkészségéről - főleg az érettségiken mutatkozott meg ez -, emberségéről vált elismertté. Származásuk ellenére ő mindenkit egyenlő mércével mért. A hajdani grófok, bárók, más főurak sarjaival, több is akadt belőlük abban a híres gimnáziumban, a felszabadulás utáni diákvezérekkel, belőlük is akadt bőven, akiktől annyira félték azokban az időkben a tanárok, elvégre állásuk, előmenetelük múlt a szavazataikon a rendszeres minősítésükkor, hogy többek között a kabátjuk felvételekor „készségesen”, sokszor egymással versengve segítettek nekik... sem kivételezett.

Magas, szikár és nagy orrú férfi volt. Állítólag, ő maga mesélte el szűkebb baráti körben: 1944-ben tartalékos tisztként behívták katonának, ám mivel, sok más tisztársával ellentétben nem esküdött fel a hírhedt Szálasi kormányra, lefokozták, egyszerű munkaszolgálatosként szolgált, szenvedett tovább.

- Mindig nyugatra, csak nyugat felé! - kapták a parancsot a csoportjukat kísérő kegyetlenkedéseiről elhírhedt őrmesterüktől, mire ő rövid szemlélődés némi fejtörés után, elébe „vágódott”.

- Az őrmester úr téved, mi nem nyugat felé tartunk! - figyelmeztette magabiztosan.

- Maga csak tudja! - ordított rá, dühtől habzó szájjal, mivel kételkedni mert a „bölcességében”. - Ha legalább tanár lenne! Ám...

- Alázatosan jelentem, az vagyok - fojtotta bele a szót.

- Nem elég, hogy hülye, még hazudik is? - átkodott meg az őrmestere. - Ilyen vézna dongákkal s ekkora orral kanász sem lehetne a mi falunkban nem tanár!

Rendkívül keveset beszélt. Szavait igen széthúzta, amiért is hanglejtése - nem selypített, nem raccsolt, csupán el-elharapott egy-egy hangot -, kissé morgóssá, furává változott. Új tananyag tanulásakor „képletesen” felvázolta a táblára az oktató anyagot, majd rövid kiegészítésekkel, mindenki számára érthetőn megmagyarázta azt. Feleltetései után - amelyek mindig a tábla előtt zajlottak - mindenki füle hallatára, nagyhangon közölte az illető diák osztályzatát, Így: eg...,vagy ke...ő, há...om, öt, amelyeket az általa megnevezett, legjobb tanuló szépen beírt a nyilvántartásába. Ő, általában két-három hónaponként átvette tőle, és szépen bejegyezte az osztálynaplóba.

Egyszer ezzel a közléssel állított be az osztályba:

- Mogyoródi Sanyi! Azonnal add át az osztályzatos nyilvántartásodat Meiszner Ferinek!

Mogyoródi Sanyi megütközve lesett rá, zavartan nyúlt a padjára készített lap után, mire Szász Mátyás így folytatta:

- Beér Ottó! Hányasra feleltél? - Megnevezte, a jó két héttel ezelőtti tananyagot.

- Kettesre - állt fel, rebegte el szégyenkezően.

A tanár úr ekkor megint Mogyoródi Sanyihoz fordult:

- Te hármast írtál be neki - mivel ő hónapokkal visszamenőleg is emlékezett, noha több osztályban tanított -, ki s mikor hányasra felelt.

A diákok nem egy esetben tréfájuk tárgyává emelték, igen: emelték, s nem kigúnyolták, akik évtizedeken keresztül, egymástól átvéve, Mátyásból eredőn, Maxi bácsinak becézték.

- Hogyan kelti fel a felesége Maxi bácsit? - kérdezgették egymástól.

- Maxim, u...gor...kíj! - vágták rá kórusban.

Ugratások

Szécsényhalászbiban nagyapám, a szokásos esti itatáshoz készülődve, a kút melletti, hatalmas itatóvályút töltötte meg éppen vízzel, amikor felzaklatottan, erősen lihegve elébe vágódtam.

- Tudja, mit láttam... hallottam? - hadartam.

Fejének felrántásával kérdezett rá: mit?

- Olyan... olyan izét - mert, nemhogy rádió, esetleg detektoros rádió, amint arról szó esett, nem létezett a községünkben, újság, képeslap, ha ketőnek járt az egészségünkben.

- Blumentárék rokona..., nemrégén érkezett meg Pestről... - húztam, vonszoltam a szót.

Ezek a Blumentárék - kis szatócsüzlet, kocsmá és jó húsz hold föld tulajdonosaiként - s egyetlen zsidó családként éltek elhurcolásukig, közmegbecsülés közepette, ebben a kisközségben.

- Bökd már ki, hogy mit akarsz! - sürgetett nagyapám. - Rengeteg a dolgom.

- Izét rakott a fülemre - mutattam - erre is, arra is, amelyből drót vezetett a másik izébe, amelyet a kezében tartott. - Mert tudtam is én, mi a neve ennek is, annak is. - Oszt csavart rajta valamit, mire abból az izéből egyszer zene szólt, máskor beszéd hallatszott.

- Zene szólt? Meg beszéltek is? - hitetlenkedett nagyapám.

- Igen - bólogattam hevesen.

Nagyapám elkapta a fületem, és lekent egy taslit.

- Csapd be a társaidat, ne engem! Vagy nagyanyádat, hadd verjen el a seprője nyelével! - s elengedett.

Már jóval odébb jártam, amikor még mindig hallottam a dohogását:

- Még hogy zenélt, meg beszélt! Ilyen nagyot hazudni egy gyereknek! - Majd váratlanul felnevetve utánam kiabált: - Mondd el nagyanyádnak is, hadd verjen el a seprője nyelével!

* * *

A másik eset a következő év április elsején történt, ugyancsak Szécsényhalászában.

Marka Feri egy cetlit nyomott a markomba.

- Vidd el Nagypál Miska bácsinak.

Átvittem, komótosan elolvasta, sokat sejtetően mustrált derűs tekintetével, majd visszanyomta a kezembe a cetlit.

- Nem jó helyre hoztad, hé! - nevetett ki. - Mester Jani bátyádnak szól!

Felrántottam a vállam, és uzgyi tovább Mester Jani bácsiékhöz, aki közeli Bucskóékhoz küldött, ahol Veronka néni - egész télen hozzánk járt főnöbba - megkönyörült rajtam.

- Olvasd csak el! - nyújtotta át a cetlit jóhiszeműen.

Elofvastam, ez állt benne:

Ma van első április. Ez a bolond igen friss. Kérem, küldjék tovább is!

* * *

Balassagyarmaton már gimnazista koromban, amikor nemcsak a tanároknak kellett már messziről köszönnünk - lévén nyolcosztályos gimnázium -, a felsősöket ugyanígy előre üdvözlünk illett.

Kormos Feri elkapta a kezemet, s néhány fillért nyomott a markomba.

- Menj be! - mutatott a közeli gyógyszertárra. - S vegyél canis mergát!

Én, a felsősök iránti tiszteletem jeléül, engedelmesen futásnak eredtem.

A patikus mosolyogva nézett rajtam végig, majd megértőn a vállamra telyerelt.

- Tudd meg előbb attól, aki ide küldött - felelte csendesen -, hogy kenyérre kenjem-e neki, vagy ostyába csomagolva veszi be?

Ám Kormos Ferit sehol sem találtam.

Másnap Balla Misi küldött el canis mergáért a patikába, valószínű, mint arra alkalmas balekot, Kormos Feri javaslatára, ahol a tegnapi férfi helyett egy kisasszony fogadott, s jókorát nevetve, rám mutatott:

- Tudod-e, mi az a canis merga? - Most már nemcsak nevetett, valósággal hahotázott, mindenki minket figyelt: - Kutyaszar.

Kis bácsi megoldotta

Az üllői katolikus temető bekerítésének terve heves tiltakozást váltott ki a temető túloldalán lakók körében, akik utat s időt megtakarítón, a temetőn átvágva közelíthették meg, oda és vissza a lakhelyüket.

Kis bácsit, a nagy temető „mindenesét”: sírásóját, a sírok gondozóját, a temető rendbetartóját és a hullaház kezelőjét, legnagyobb bosszúságára, késő délután értesítették, hogy halottat hoznak valamelyik budapesti kórházból. Neki, hogy legyen, aki kinyitja a hullaház ajtaját, segít elhelyezni a korporsót, majd becsukni az ajtót, meg kellett várniuk őket.

Éjjel felé járt az idő, és még mindig nem érkeztek meg a hullaszállítók. A fűbe heveredett, s dohogva-morogva pipára gyújtott.

Az úton nagyobb csoport, vegyesen férfiak s nők közeledtek. Pestre bejáró dolgozók voltak. Az állomásról igyekeztek haza. Egyikük, nyilván a pipafüst miatt a levegőbe szimatolt.

- Füst... éjjel... temetőben? - ámuldozott riadtan.

- A halottak tüzelnek - szellemeskedett valaki.

- Fáznak - kontrázott rá más balgán.

- Tényleg - így a harmadik, kissé erőltetett derűvel -, mit csinálhatnak ilyenkor a halottak?

Kis bácsi, akit a nagy fű és a sötétség miatt egyáltalán nem láthattak, anélkül, hogy kivette volna szájából a pipát, így válaszolt:

- A fűben ülnek, „pejálnak”, és most morogva várják a társukat.

A nők felsikoltottak, s futásnak eredtek.

A továbbiakról - bár a „rémhír” ugye gyorsan terjed - nem szól a fáma, az viszont biztos: senki sem tiltakozott többé, a temető bekerítése ellen.

No, ki az?

K. Misa bizony gyakran nézett a pohár fenekére. Egy ízben erősen kapatosan indult haza Nagylócból-Szécsénybe, hegyen-völgyön át, toronyiránt.

Beleesett a régi agyagbányába, ám, mivel a részegeket - tartják sokan - az angyalkák védik, nem történt komolyabb baja. Kissé sántikálva érkezett meg a városba.

- Mi történt veled, Misa? - kérdezte meg valaki, mire ő így válaszolt:

- Semmi különös. Nagyot léptem, mert siettem.

Szólásmondás is született: nagyot lépett, mint K. Misa az agyagbányába.

Nos, ez a bizonyos jóember, megint kapatosan ment fel az egyik környező falu templomának kórusára - előtte, lévén vendégség alaposan bepálinkáltak otthon a sógorával -, könyökölt rá a karfára, s azon nyomban elszunnyadt.

Az öreg plébános úr, buzgó prédikálása közepette, széttárta a két kezét, szemét a mennyezetre szegezte s nagy hangon felkiáltott a szószékén:

- Ki az ott fent...?

- K. Misa vagyok - válaszolt félálomból felriadtan, azt hitte neki szólt - Nagylócról jöttem vendégségbe a sógoromhoz.

Frappáns válasz

- Megfogadtam - írta az öregedő író a könyvkiadójának -, addig nem hallok meg, amíg ki nem adják ezt a regényemet!

Válasz: Azt akarjuk, hogy ön minél tovább éljen! Isten éltesse sokáig! A kéziratát visszaküldjük.

Át akart térni

A Szécsényhalásziiban élt H. Mihály, miért is, más hitre akart áttérni.

Hosszabb tanakodás, vívódás után, amelyet a Blumenthál kocsmabeli cimboráival is megvitatott, telekürtölte a falut: úgy döntött, hogy addigi katolikus helyett zsidó lesz. Miért? - kérdezték tőle faluszerte. - Mire ő így válaszolt: Üzletet, kocsmát nyitok, gazdag leszek, mint..., s csak sorolta-sorolta a környék gazdag kereskedőinek neveit.

Nagy leffel kereste fel a salgótarjáni rabit, aki hosszabb kérdeztetés, beszélgetés után, e szavakkal engedte útjára:

- Nem voltál jó katolikusnak, zsidónak sem lennél jó. Próbálg szerencsét egy templommal odébb!

Talpra esett kereskedő

Az üllői Nagy Imre, a földműves-szövetkezet népszerű, kiváló dolgozója, amikor Mahler Károly ceruzaelemet kért tőle, őszinte sajnálkozáson tárta szét a két kezét.

- Sajnálom, Károly bátyám, de elfogyott... Viszont színes televízióval szolgálhatok! Parancsol egyet?

Kinek, mi a legfontosabb?

Az üllői K. Pál „nevezetes” gyepmester, akit csak Pulinak becéztek a faluban, egyszer azzal a kéréssel állított az akkori elnökhelyettes Kis Gábor elé, hogy adjon neki kölcsön, néhány forintot!

- Adjak-e, amikor ennyivel és ennyivel tartozol?

- Adós maradtam Sunkánál - ez egy kocsma volt -, ha nem adom meg Mancinak, nem ad több piát. - Bizalmasan meglökte. - Holnap sok pénzt kapok. Fusson ki mind a két szemem, ha nem adom meg. Addig zálogba hagyom nálad a legértékesebb szerszámomat.

Kapta magát, a járda szélén hagyott furikjához futott, ahonnét hosszú bottal tért vissza.

- Ez neked szerszám? - röhögte ki Kis Gábor.

- Mégpedig a legfontosabb. Beleszúrom a pöcegödörbe. - Ismét meglökte. - Látod ezeket a bevágásokat? Nézd csak, nézd csak meg jól! - mutatott a hosszú egyszerű mogyoróbotra. - Kinél, mennyire sülyed be, a szerint állapítom meg az árat.

A „csiszta” magyar

B. Tamást, a szlovák származású, magyarul eléggé rosszul beszélő, az 1940-es években -, hogy s mint, ki tudja már - a magyar királyi hadsereg addigi, ténylegesen szolgáló, de az elmúlt években leszerelt főtörzsőrmesterét, három kisebb falu leventeparancsnokának nevezték ki.

Hogy mennyire rosszul beszélt magyarul, arra egy példa a sok közül.

Ezekkel a szavakkal dugta kislfia szájába a cumit:

- Ne, ne sírj, Tomika! Atom neked a csöcs.

De, amiért évekig nevetett rajta a három falu lakossága, annak története a következő:

A ludányi és a halászi március 15.-ei ünnepség során, ezekkel a szavakkal koszorúzta meg, leventéi előtt a világháború hőseinek emlékművét:

- A Lutány és a Halaszi leventeegyesülete néviben atom neked ez a koszorú! Nesze Kollár - ő volt a helyettese - tedd ota.

Jó cselekedete helyébe csendet várt!

Az üllői doktor Koczó Józsi bácsi szomszédja több disznót tartott, amelyek állandó visítása zavarta a felelősségteljes munkájából hazatérő, pedáns és egyébként igen jó humorú öregurat.

Hosszabb fejtörés után, hogy a békesség is megmaradjon a szomszédjával és a disznók visítása se zavarja többé csendes nyugodalmában, úgy határozott, hogy vesz egy kocsira való tököt, és be-bedob egyet-egyét, az egyébként közvetlenül a kerítése melletti sertések kifutójába.

Megtette, és mi lett a következménye?

A disznók, ha éhesek voltak, ha nem, mihelyt észlelték a kapuján belépő öregurat, az addiginál is iszonyatosabb vonyításba kezdtek, amiért, hogy elhallgassanak újabb kocsira való tököt kellett vásárolnia.

Mérmők lesz a gyerekből?

Földmérők dolgoztak a kávai határban. A nap rekkenően süttött, árnyék sehol...

Kitikkadtan bandukoltak a kis község szélén lévő házikóhoz, ahol ápolatlan asszony és pressedt szájú, kilógó taknyát vissza-visszaszívó gyerek fogadta őket, nyomtak a főmérnök úr kezébe a kútnál egy zománcozott bögrét, e szavak kíséretében: A víz friss, éppen az előbb húzta fel a gyerek!

A főmérnök finnyásan, fintorogva, a bögrét furcsán tartva, szorosan a füle fölötti részen - gondolva, talán nem ott isznak a „háziak” - szürcsölte ki a vödörből előbb kimert, friss, hideg vizet.

Az ápolatlan asszony szeme váratlanul felcsillant. Két kezét a lógó taknyú, pressedt szájú, csipás gyereke vállára rakta.

- Te is mérmők leszel - nevetett fel kajánul -, mert mindig, ugyanazon a helyen iszol, ahol most a főmérnök úr.

Feketekávé helyett suviksz

A környék községeiből Nógrádszakálba összetoborzott, zászlókkal s erősen pityókásan érkező választópolgárokat feketekávéval vendégelték meg az illetékes főúr képviselőjének kortesei.

Javában szürcsölték bögréikből, a cikóriakávéból főzött levét, amikor ugyanazon csinnadrattával megérkeztek az ellentábor szavazói is, akiket a várható összetűzések - volt rá példa - másik pajtába tereltek. Megtudva, hogy, mert valakik gondoskodtak róla, hogy azonnal fülükbe jusson: ellenlábasaik feketekávéját is kaptak, fennhangon követelték ugyanazt, ám az üzletekben - kettő volt csupán - sajnálattal közölték a korteseikkel, hogy az utolsó csomagig elfogyott, viszont suviksz - csizmák fényesítésére szolgáló paszta - bőven van.

Felvásárolták. Megfőzték, s igen jól megédesítve feltálták.

Az ellentábor emberei megtudva ezt, vetélytársai pajtája elé vonultak, és tele torokkal skandálni kezdtek: Suvikszot ittatok, fénylik is tőle a beletek...

Mondani sem kell, mindez, az igen közeli hangya szövetkezet előtti teret betöltő verekezésbe torkollott, amely során sok választópolgár fejét betörték, s tartott mindaddig, amíg a csendőrök rendet nem teremtettek.

Rá három napra, győzött ez-az, szent volt a béke.

Ki, milyen bátor?

Az állatorvos-tudományi főiskolában - mert abban az időben így nevezték a mai egyetemet - Urbán doktor, a kémia professzora, színes folyadékkal teli poharat helyezett a katedra asztalára.

- Az állatorvos legfontosabb tulajdonsága kell, legyen - kezdte nyomban utána - az igen jó megfigyelőkészség és a bátorság. Lássuk! - Az asztalon lévő pohárra rakta a kezét. - Ez itt egy vizelettel teletöltött pohár. Ki-ki idejön, és megkóstolja, hogy sós-e! - jelentette be a hallgatók megdöbbenésének közepette. - Elsőként én kóstolom meg.

Bedugta az egyik ujját és megnyalta.

- Nos, kedves kollégáim, ki-ki csinálja utánam!

Mintegy kéttucatnyian jelentkeztek, nyalták meg, ki undorodva, ki összeborzongva, utána sűrűn köpködve a zsebkendőikbe, a stréberek tüntetőn, mellüket kihúzva, az ujjukat alaposan lenyalogatva...

Miután végeztek a professzor ismét a hallgatóihoz fordult:

A hatvanvalahány hallgatóból körülbelül harmincvalahányan bizonyultak bátornak, ám a megfigyelőkészséggel nagy baj van. Ugyanis én a mutatóujjamat mártottam bele a vizeletbe, és a középsőujjamat nyaltam meg, amit senki sem vett észre. Egyébként nem vizelet van a pohárban, hanem közönséges, sós tea.

A részeg kántor

A gombai kántor, erősen pityókásan botorkált fel a kórusra, huppant le az orgonaelőtti padkára.

- Feltámadt Krisztus e napon... - kezdte nagyhangon, közvetlenül a mise kezdetét jelző csengetés után.

- Kántor úr! - ugrott valaki azonnal melléje, hajolt közelebb, súgta a fülébe: - Karácsony van. Még csak most született meg...

A kántor, mit sem adva rá, ugyanazon a hangon énekelve folytatta:

- Egy-két hónap ide-oda, allé... luja!

Az ő órája mindig pontos

A „jó kezű” és közismert szécsényi lakatosmesternek, abban az időben ritka értékes Doxa zsebórája volt. Ha dolgozott, az óra állandóan előtte he-

vert a padon vagy valamely szegen lógott a falon. A monda szerint, annyira pontosan járt, hogyha utazott a vasutasok az ő órájához igazították a sajátjukat.

Egyszer valahová készült, ezért sűrűn leste az óráját, nehogy lekésse a vonatot. Egyik segédje, nyilván heccből, jó félórával visszatekerte. Mondani sem kell, jócskán lekészte a vonatot, mire rövid álmélkodás, s a vasutasokkal történő vitája után, mindenki megdöbbenésére földhöz csapta és alaposan megtaposta az igen értékes zsebóráját.

- Ha benned sem bízhatok meg, kire számíthatok én ezután? - ordította az állomást és az órájának romhalmazát otthagya.

Röviden, de velősen!

A monori járási rendőrkapitányság vezetője szokásos negyedévenkénti eligazításon, így korholta a beosztottait:

- Jó... jó, hogy mindenre kiterjedő leírást küldötök be a balesetekről, de ennyire, négy-öt oldalnyi hosszan?

Körbekerestél a kezével.

- Röviden s velősen, de minden lényeges benne legyen!

Az egyik „hitbuzgó” körzeti megbízott rendőr a következő jelentést küldte be az egyik baleset helyszínéről:

„Jöttek-mentek, oszt összemertek.”

Akadémikus, ingben-gatyában

Néhány termelőszövetkezeti tag riadtan futott Gomba község körzeti megbízott rendőréhez.

- Egy félbolond, ingre-gatyára vetkőzve futkos a határban. Hol ide, hol oda dobálja a levetett gúnyját...

A rendőr, miután a helyszínre ért: mit csinál maga szerencsétlen? - ráförmedése után azonnal nyakon csípte az akkor is rohangáló, a zakóját ide-odadobáló, a középkort túllépő férfit.

- Lepkéket fogdosok - rebegte megszeppenve.

- Lepkéket, maga itt s így? - szakította félbe gúnyos röhécselése közepe.

- Lepkefogó háló hiányában...

- Igazolja magát! - vágta ketté a mondókáját a rendőr.

- Nem hoztam magammal ide a személyi igazolványomat. Egyébként J. doktor, akadémikus vagyok.

- Én meg a római pápa. Na gyerünk!

Azzal ellenállás nem tűrőn, az egyébként is jól megtermett, erős alkatú rendőr erőszakkal maga elé tolta. Ruhadarabjait a vele együtt érkező előbbi tsz-tagok szedték össze, vitték utánuk.

A tanácsházára kísérték, ahol a mentő megérkezéséig, mert - szerintük elmebeteg az illető - a szeneskamrába zárták.

Igen nagy botrány keletkezett belőle. Ugyanis az illető valóban akadémikus, országhírű matematikus-fizikus volt. A temetőbe érkezett szerettei sírjához. A környező földön különleges lepkék „táncára” figyelt fel. Lévén szenvedélyes lepkegyűjtő, más híján a zakójával fogdosta be, a már elkapott lepkéket pedig - miután a többiek után futkosott -, a nadrágjával takarta le.

Illik? Nem?

Pösténypusztán, a fonás befejezése után, a szöveg elkezdeséig tollat fosztottak, ugyanis rengeteg libát tartottak azon a kis településen.

Végh-ék, hatalmas, „mindenes” - szobának és konyhának egyaránt használt - helyiségében, legalább tizen ülték körül - fiatalok, öregek vegyesen - a jókora asztalt. Középen nagy halom toll hevert. A körülötte ülők ujjai szorgalmasan jártak, mialatt ugyancsak ügyeltek arra, hogy beszélgetésük közepette lehetetlen lehetetlen ne érintkezzenek a nagyon könnyen fellibbenő tollpíhékkal.

Maris, az eladósorban járó lány váratlanul egy nagyot „szellentett”.

A többiek visszafojtott nevetésükkel küszködően, össze-összerázkódón hajtották le a fejüket, húzták összebb a nyakukat ezen az illetlen, ám nevetésre ösztökélő „cselekedet” hallatán.

Nem is történt volna semmi, mert Istenem, emberek vagyunk, mindenki vel előfordulhat ilyesmi, ha a közelükben téblábaló Bandika oda nem somfordál az asztalhoz, és abba kapaszkodva fel nem kiált:

- Mari kukk!

Azonnal vége szakadt a kötelező „illemgyakorlásuknak”. Egymásra dőlve, a kezüket összeverve nevettek. S a pihék csak repültek-repkedtek, hogy hóéséshez hasonlóan hulljanak szerte.

A „visszavert” átok

A majdnem földig érő, cifra ruhájú, öregedő, gyáli cigányasszony behízelgő vigyorral az arcán közeledett a pezsztentimrei házának ajtajában álló férfi felé.

- Magát hamarosan nagy szerencse éri - „rontott rá”, ám az azonnal belefojtotta a szót.

- Ha meg nem, tévedett. Igaz? Egyetlen fillért sem kap tőlem. Egyrészt, mert nincs, másrészt, ha lenne, sem költeném babonaságra.

Nem az első eset volt az ilyen akkoriban Pestszentimrén.

- Pedig, ha tudná - erőszakoskodott az asszony - mennyi pénz üti a markát. - Szemgolyói felakadtak, sunyi tekintetét látnokin meresztette a távolba. - Pénz, pénz! Nagyon sok pénz lesz, ha...

- Se nem lottózom, se nem totózom. Az én sorsomat nem a szerencse, Isten vezeti. Ne is beszéljen, hókusz-pókuszoljon tovább!

- Jól van, no! De azért egy pohár vizet csak ad? - ereszkedett vissza eredeti mivoltába. - Nagyon meleg van, megszomjaztam.

- Ott a csap! - mutatott egy irányba. - Mellette bögre.

- Nem engedsz be a lakásodba? Attól félsz, hogy, mivel cigány vagyok, lopok - tegezte le ordítva, majd minden átmenet nélkül irtózatosságtól kezdett: Folyjon ki a szemed, rothadjon el a beled, csapjon beléd az istennyila! - a szelídebbek közé tartozott.

- Elég volt! Kifelé! - gurult méregbe a házigazda, közeledett vészesen az asszony felé, aki ijedten hátrált.

A járdát több törpe s magas rózsabokor szegélyezte. Hosszú szoknyája beleakadt az egyikbe, és hosszan széthasította a tövisre.

- Látja! - intette meg a házigazda, kaján mosollyal az arcán. - Már is megverte a Jóisten előbbi átkozódásáért.

Az asszony ábrázata azonnal színt váltott. Az ijedtségtől és a széthasított szoknyája miatt elsavanyodott arcára szent rettenet költözött.

- Maga, maga - tért át az előbbi tegezésből magázásba - pap?

Majd választ sem várva, sűrű keresztvetések közepette sietett a kapuhoz, azon ki s tovább.

A borbélynál

Az üllői, faluszerte köztisztületnek örvendő Göbolyös Mihály bácsi mesélte a borbélynál:

- Régen, amikor még egyetlen közégő sem világított az utak szegélyén, mert a villanyt már bevezették a községbe, ki-ki akarta s volt rá pénze a házakba, de az előjáróság, az utak kivilágítását az elkövetkező évekre halogatta. Akkora sötét volt, hogy nem túlzás, vágni lehetett. Az orrom közepéig sem láttam el, amikor a gazdakörből hazafelé bandukoltam. Valahol a plébánia környékén járhattam, valaki, teljesen váratlanul belém ütközött.

- Nem tudsz kitérni! - rám mordulása után, se szó, se beszéd több, lekent egy pofont. Én, hej az anyád felkiáltásom közepette vissza. - Nyelt egyet, s folytatta: - Alaposan helybehagytuk egymást. Aztán, hogy s mint, a fene tudja már, melyikünk hagyta abba, ő arra, és amarra távoztam.

Szünetet tartott, s felállt. Fanyar mosollyal az arcán járatta körbe a szemét.

- Tudjátok ki volt? A főjegyző.

Pillanatnyi szünetet sem hagyva a hallgatóinak a csodálkozásra, közbeszólásra, felnevetésre, máris folytatta:

- Ez valamivel murisabb lesz, amit ezután mesélek el. Ugyanezen a helyen történt, tavaly. Igazat mondok-e, nem, itt a mester - a serényen dolgozó borbélyra mutatott -, megmondhatja. Szóval mindnyájan tudjátok, milyen szép barackosom van a vecsési vasúti felüljárónál. No - mintha az esetleges közbeszólásokat hessegette volna el, legyintett. - Valamelyik este vagy tán reggel, a legnagyobb barackokat termő fáimról, én ojtottam, szemeztem valamennyit, Bulgáriából kaptam az ojtóágot, valaki leopta az özszeszt. Másnap, ugyanúgy várakoztam itt, mint most, elpanaszoltam a mellettem ülőknek.

- Mit tenne, Mihály bácsi - állt elém Lehócki Jóska -, ha elkapná az ür-gét?

- Marha nagy pofont adnék neki.

- És mit adna annak, aki beköpné?

- Öt liter bort.

- Idehallgasson - bökött felém a mutatóujjával -, ha kisebb pofont ad neki, én megmondom az illető nevét.

- Meg-e? - ámuldoztam, aztán a vállára csaptam. - Gilt! Hallgatom a nevet!

- Én - vágta rá.

Ha hiszitek, ha nem, egyetlen ujjal sem illetem, holott hej, de lecsaptam volna. A zsebembe nyúltam, kivettem a bukszámat, belőle egy bankót és a kezébe nyomtam: Hozd azt a bort!

Én is becsíptem, ő úgy berúgott, mint a disznó. Talicskán tolták haza.

Most találja meg!

Az ország valamennyi megyéjéből felrendeltek Budapestre néhány „válogatott” főjegyzőt, bizonyos ünnepségre. Szécsényből is, aki gyalogosan sétált át a Lánchídon, ahol a hirtelen támadt szél a Dunába sodorta a kalapját.

Hazaérkezése utáni napon, elővette a szekrényből a város költségvetését, és a kiadási rovatba, szép gyöngybetűkkel belepingálta: egy darab nyúlszőr kalap, ennyi és ennyi pengő.

A pénzt kiemelte a pénztárból, és egy másik kalapot vett.

A szokásos ellenőrzéskor azonnal szemet szúrt ez a tétel a főszolgabírónak.

Hiába érvelt a főjegyző, hogyha nem rendelik fel Budapestre, a kalapját sem sodorja le a fejről a víz fölötti huzat, s nem röpíti bele a Dunába..., csak visszafizettette vele a pénzt a város pénztárába.

A következő évi ellenőrzéskor ilyképpen jópofáskodott a főszolgabíró:

- Remélem, most nincs „benne” a kalap?

- Benne van az, főszolgabíró uram. Csak most találj meg, melyik rovatba suvasztottam bele?

Az öregség biztos jele

Az üllői Erős Mihály, imígyen fakadt ki, baráti körben, a saját szabóműhelyében:

- Öregszem, nagyon öregszem, gyerekek!

- Miből gondolod, mert hatvanévesnek sem nézel ki? - vetette ellen valaki. Nem bókna szánta, tényleg fiatalos alkatnak tűnt a jó humorú mester.

- Valamikor - felállt, mutatta - kisuvadt szemekkel lestem a járdán közeledő szép nőt: Jó lenne, ha hozzám jönne be! Manapság? Még a nyakamat is behúszom, ha szép nő közeledik a felém vezető járdán a kapum felé: Csak... csak, ide ne...! S a helyet keresem, ahová elbújhatnék, ha mégis betévedne.

Hihetetlen történetek

Kéztörés

- Ezt, ezt hallgassa meg! - fakad ki az öregedő férfi. Titokzatosan fénylő tekintetét reám szegezi. Jobb kezében teáscsésze, bal tenyerével a kis asztal lapjára támaszkodik. Egyre sűrűsödő mágnesesség neszez, mind jobban érzékelhető a feszültség, amely ezekben a pillanatokban kisugárzik a bensőjéből, körülengi mind a kettőnket. - Jó süldő fiúcska lehettem, amikor a következő álmod láttam, igen láttam, s nem álmodtam. Magas hegy tetején ketten ültünk, szétvetett lábbal, egymással szemben, a nagymamám „vizes székén”. Az én ezermester nagyapám készítette, aki komplett lovas kocsiktól asztalokig, székekig, lócákig... mindent elkészített, amit fából lehetett megcsinálni. A pitvarban, az előszobaszerű, kisebb helyiségben állt, rajta két vödör és egy zománcozott bögre kapott helyet, amellyel méríthettünk, ihattunk a vödörben lévő vízből. A szakállas s igen öregembert, akit a templomunkban látható, híres freskó alapján -, megszólalásig hasonlított rá -, szent Péterrel azonosítottam. Honnét tudtam, hogy az a bizonyos kép Szent Pétert ábrázolja? Alá volt írva a neve. Kettőnk között, a már említett „vizes székén”, a szokásos vödör és bögre helyett, hatalmas könyv hevert. Belelapozott, majd az egyik helyen kiteregette s rátenyerelt.

- Nagymamádat ma baleset éri! - elhallgat. Maga elé mereng, majd váratlanul az asztalra helyezi a teáscsészéjét, fejét élesen felüti, s kézzel-lábbal tiltakozik. - Nem.. nem! Hiszen azt a szót, hogy „baleset” akkoriban senki sem ismerte, legalábbis nem használta a falunkban.

Megmerevedett tekintetét láthatatlan pontra szegezi. Nem mondja, inkább olvassa a fejében elrejtett réges-régen elsárgult lapokról.

- Eltöri a kezét. Igen... igen ezt mondta. Előtte, talán ezzel kellett volna kezdenem, a magas hegy tetejéről lemutatott a völgybe, miközben ezt sutogta: nagyon sok a bűnös ember. Világosan láttam a falunkat, az ismert fákat, utakat, házakat, mindent. Aztán... - nagyot nyel, majd teljesen váratlanul széttárja a kezét. - És slussz... Felébredtem. Alig vártam a reggelt, hogy elmondhassam nagymamámnak, akivel egy ágyban feküdtem, ugyanis nem volt több ágyunk az egyetlen „mindenes” helyiségben, amelyet mi háznak nevezünk. Nagyapám, amint előtte és utána hosszú éveken át, más kiscsodákhoz hasonlóan az istállóban, az állatok mellett, a sarokban álló dikón hált. Reggelenként az itatóvályúban mosakodott, telente betörte a jeget, mire beért, a bajuszán hosszú jégcsapok lógtak, amin én jókat nevettem... Arra már nem emlékszem, hogy az én jószágos nagymamám, aki biz-

tosan nem tartozott a Szent Péter által megnevezett „rosszak” közé, aki reggelente, - sokszor éjjel is arra ébredtem fel, hogy a falon függő Jézus szíve, bekeretezett szentkép előtt, amely fölött a mestergerendás mennyezetről lelógó drótra függesztett örökmécses pislákol, ha..., ugyanis, mivel spóroltunk az olajjal, mert igen drága volt, csak karácsony és húsvét táján gyújtottuk meg - térdre borulva imádkozott, mit szólt, hogyan fogadta.

Nyolc óra tájban kosarat nyomott a kezembe, és a rétre küldött sóskát szedni, amelyből szószt készít majd a főtt marhahúshoz. A sóskát akkortájt senki sem termelte a falunkban, mindenki a réten szedte. Igaz, sokkal kisebb levelű volt, mint a mai kertekben termelt sóska, viszont pikánsabb, ízesebb. Ez a rét, a tulajdonképpen az Ipoly-völgye, hatalmas kiejedésű, méregzöld füves árterület, amelyen itt-ott egy-egy hatalmas fűzfa ácsorgott, alig változott az óta.

Jó óra múlva értem haza. Keresztanyám sírva fogadott.

- Nagymamád - szipogta, könnyeit a köténye szélével törölgette le - eltörte a kezét.

- Hogyan? - makogtam földbe gyökerezett lábbal. Magam sem tudtam, mitől ijedtem meg jobban. Magától a szomorú tényről, a jószívű, kedves, imádott, engem évektől nevelő nagymamám kezének eltörésétől, vagy az, ez éjjeli álmom valóságra válásának zordon, megdöbbentő tényétől.

- Tojást szedett össze a tyúkólban, s leesett a létráról.

Ezt a tyúkólat a disznóólak fölött képezték ki ükapámék, amelyet kis, rövid létrán lehetett megközelíteni. Rendszerint én szedtem össze a tojásokat, amit nyáron egyáltalán nem szívleltem, mivel tele lettem „tyúksollyal”, tetvekkkel, amelyek emberre teljesen veszélytelenek, de igen kellemetlen megszabadulni az ezeryi, pirinyó, alig látható bogaraktól -, viszont máskor örömmel ráálltam, kifejezetten élveztem.

Elhallgat. Némán néz egy ideig, majd elmélyült bólogatása közben folytatja:

- Szórol szóra így történt. - Felém bök a fejével. - Ezt fejtse meg, ha tudja!

Éjjeli látomás

- Gyermekkoromban - kezdi a középkort már jóval túllépő férfi, akivel a szépen rendbetett konyhájukban beszélgetünk - gyakran betegeskedtem. A lábammal, pontosabban a csípőmmel volt baj. A combcsontom átfúrva, benne a sokak által ismert „patkó”. Súlyokkal húzatták. Tehát a szó szoros

értelmében ágyhoz voltam kötve. A gyermek kórteremben, meglehetősen más-
 hol is, éjjelente, az ajtó fölött kék lámpa égett, amely engem eleinte rettene-
 tesen zavart.

Néhány pillanatra elhallgat. Nem töri a fejét, szemét sem mereszti a tá-
 volba, egyszerűen hallgat.

- Mellettünk, se jobbra, se balra nem volt több kórterem - mondja tovább,
 kissé később. - Ezen az oldalon bejárat - mutatja -, amarra semmi, illetve
 rövidke folyosó, amelyet nagy üvegajtó zárt le. E mögött kapott helyet a
 kötöző-, a röntgenszoba, illetve a két műtő. Gyakran előfordult, hogy éjjel,
 ha olyan beteget hozott be a mentő, akinek azonnali műtétre volt szüksége,
 akit rendszerint valamelyik hozzátartozója is bekísért, a folyosón várako-
 zott, akiket a kedvesnővérek - mert akkoriban nagy, kétrét lelógó szélű „fe-
 hérkalapos” apácák voltak az ápolóink - nemigen tűrtek meg. Miért? Nem
 tudom. Ha mégis, bekísérték a kórtermünkbe, és az ajtó közötti - igen vas-
 tag falak közé beépített, hatalmas, kétszárnyú ajtó volt - részébe állították.

Azelőtt sosem, akkor felébredtem, és igen elcsodálkoztam a furcsán öltö-
 zött nő láttán... Amit reggelre elfelejtettem. - Felemeli a mutatóujját. - Az-
 az...? De hallgassa csak! Másnap... harmadnap? Nem emlékszem már pon-
 tosan, Bélához, a mellettem lévő ágyban fekvő fiúhoz, látogatók érkeztek.
 Egyébként kilencen feküdtünk abban a nagy kórteremben. Csak három
 személyre emlékszem már világosan: Buris Feri, nyomorék volt szegény,
 de nagyon nagy huncut. Blaskó Antalka csonttuberkulózisban szenvedett,
 amint később hallottam, meghalt szegényke, és Oláh Bélára, az említett
 szomszédokra... Sírva-ríva újságolták, hogy Magduska, Béla nagynénije
 meghalt. Én, máig sem tudom, mi történt velem. Miért, hogyan...? Ki súgta,
 ki-mi ösztökélt rá, hogy én, az egyébként főleg ott, betegen, félszeg, mások
 előtt nagyon is hallgatag fiúcska közbevágjak: Alacsony, fekete fejkend-
 dős..., amely kötése alul félrecsúszott. Hosszú, bokáig érő, bő ruhája, végig
 gombos, de a hasánál néhány gomb... szétnyílt, nem érte be. Magas szárú,
 sötétbarna cipőt viselt, az egyiknek a fűzője nem volt megkötve, mivel any-
 nyira bedagadt a lába, hogy...

- Magduska! - hördült fel, nézett össze, szinte egyszerre a két nő meg-
 átkodottan, halálra rémült tekintettel, kissé reszketve, lesve rám. - Felfű-
 jódott a hasa, nem tudtuk begombolni. A bal lába megpuffadt, cipőfűzője
 nem ért össze. Fejkendőjének kötése - tette hozzá a másik - tényleg félre-
 csúszott, mivel leesett az álla, és csak oldalt lehetett összekötni. - De... de -
 kérdezték hebegve, szinte egyszerre. - Honnét tudod te, aki itt ágyhoz
 vagy kötve, Magduska pedig a harmadik faluban...?

- Itt állt, egyik éjjel az ajtóban - mutattam oda természetes egyszerűséggel, noha kissé engem is megijesztettek a hallottak.

Több kedvesnővér s két orvos is „összefutott.” Megdöbbenen hallgatták a történeteket. Mondtak ezt, találgattak, de megfejtetni senki sem tudta a látomásomat. Maga...?

Váratlan segítség

A negyvenéves férfi kissé idegesen dobol mind a tíz ujjával az asztalon. Szemében különös fények vibrálnak.

- Nem tudom, elmondjam-e? - rángatja tanácstalanul a vállát, ráncolgatja homlokán a bőrt. - Igaz, igaz, de...

Határozottan, némi daccal csap egyet az asztalra, ami kissé meglepett.

- Azért is elmondom, aztán... vagy elhiszi, vagy nem! Teljesen „leégtünk” - meszel mind a két kezével egyszerre a levegőbe. - Kis vállalkozásom beuccsolt. Egyetlen fillérünk sem maradt, a feleségemnek s nekem, miután mentve a menthetőt, legalább annyit elértünk, hogy a kis üzemünket nem árverezték el, és hosszú-hosszú vajúdas után sikerült a termelést újra elindítanunk. Az anyagot baráti hitelből vásároltuk meg, alkalmazottaink vállalták, hogy amíg a megrendelőink - mert, hála Istennek akadtak - a leszállított árut ki nem fizetik, ingyen, azaz hitelbe dolgoznak... Szeptember eleje volt. A fiam háromezer forintot kért, amelyet az első tanítási napon be kellett fizetnie a gimnáziumában. Feleségem asszisztensként dolgozott, csak két hét múlva kap fizetést... Annyi pénzünk sem maradt már, amennyi a másnapi kosztpénzünket, kisebb kiadásainkat fedezhetné. Eladni már nem volt mit, mert bár nem említettem előbb, hogy az árveréstől megmeneküljünk, minden ingóságunkat eladtuk: Márkás televíziót, automata mosógépet, autót, ékszereket, a barokk bútorainkat, sőt a sima stílnélküli előszoba- és konyhabútorainktól is megváltunk. Majdnem teljesen „kiürült” a lakásunk.

Rám sandít. Két kezét kissé keccesen széttárja. Arcán furcsa mosoly ül.

- Nem húzom az időt. Utolsó lehetőségként nyakamba vettem a várost. Az összes ismerőst - nem a barátaimat, mert azokon már „túl voltunk” - felkerestem. Semmi! Letörtén ballagtam hazafelé, amikor egy templom került az utamba.

Egy ideig sokat sejtetően fészkelődik, kapargatja a fejét, majd titokzatosan mosolyogva, hirtelen rám szegezi átható tekintetét.

- Előtte el kell mondanom: én, az ízig-vérig ateista, a több vallási kritikái szeminárium vezetője, egyik napról a másikra megtértem. Tudja, miként történt?

- Nem, de szívesen meghallgatom.

- Infarktust kaptam - folytatja nyomban - a Koltói Anna Kórházba szállítottak, ahol mozdulatlanul kellett feküdnöm. Egy, kettő, három nap még csak-csak, de amikor elővettek a mindennapi emberi szükségletek, hogy kissé választékosan fejezzem ki magamat, nagyon sokat szenvedtem, mert már nemcsak a nagy, a kisebb szükségleteimet sem tudtam elvégezni az ágyban. Éjjel, a második próbálkozás után, hallatlan kínlődások közepette, gyermekkorom jutott eszembe - mélyen vallásos ősök között nőtem fel - magam is hittem Istenben. Ezt suttogtam: ha tényleg vagy, most mutasd meg! Nem kérek nagydolgot, csodát, gyógyulást, egyszerű kicsi jelet... Ha nehezen is, elaludtam. A kora délelőtti szokásos, Gerő professzori nagyvizit előtt, Gyulavári kezelőorvosom meglátogatott. Kértem, engedjem felkelnem, legalább a WC-ig, oda-vissza. Szó sem lehet róla! A legkisebb mozdulat is az életembe kerülhet... Jött a professzor, akinek Gyulavári doktor megemlítette előbbi kérésemet. Ő hosszan nézett, érdeklődött: hogyan érzem magamat..., átböngészte az összes leleteimet, meghallgatta a szívemet, megmérte a nővérrel a vérnyomásomat, végül kijelentette: Rendben, de öregesen...!

Nagyot legyint, s hosszan mosolyog.

- Nem részletezem. Meggyógyulásom után, amint elhatároztam, minden megváltozott. Kiléptem az üzemből, s egy kis GMK-át alakítottam...

- Csodálatos - suttogtam, hihetetlenül lesve rá.

- A csoda csak most jön. Szóval e kis kitérő után folytatva, betértem a templomba, ahol letérdeltem, fejemet a padra fektettem és mindent, de mindent elsírtam az Úrnak. Mert, talán mondanom sem kell, ha nem is rendszeresen, de az infarktusom alatt történtek után gyakran jártam templomba és otthon is imádkozgattam.

Ünnepi színekben fénylő szemét egyetlen pillanatra sem veszi le rólam.

- Megkönnyebbülten léptem ki, noha se a háromezer, se a másnapi s azt követő napokra szükséges pénz nem lapult a zsebemben. Jó százméternyi gyaloglás után, a szűk járdán, valaki utánam loholt. Egy kisfiú volt.

- Bácsi! - szólított meg elém pattanva. - Elvesztette a pénztárcáját. Tes-sék!

- Én, én - hebegtem...

- Maga. Láttam, amint kiesett a zsebéből, felvettem, és maga után rohantam. - Erőnek erejével a kezembe nyomta, s elszaladt.

Meg sem köszönhettem. Igaz, egyáltalán nem tudtam szóhoz jutni, mert nagyon, de nagyon meglepett az eset. Földbe gyökerezett lábbal, reszkető kézzel, félve, körbe-körbe lesve nyitottam ki. Tízezer forint lapult benne, csupa bankókban. És - emeli fel a hangját rezignáltan - tudja mi, mert nem a benne lévő tízezer forint, noha igen nagypénz volt ez az összeg akkori-ban, maga a pénztárca tűnt a legérdekesebbnek, teljesen úgy nézett ki, nem olcsó képzelődés, utólagos vízió, mint az én eredeti tárcám. Fekete, kopott és több rekeszes.

Szemét láthatatlan könny önti el. Arról gondolom, hogy az lehet, mivel sokkal gyakrabban pislog, meg-megtörli az öklével, a hangja mutál.

- Minden rendbejött. A talált pénz, a feleségem rendkívüli jutalmat kapott a munkahelyén, s megrendelőim, nagyon rendesen, sőt némelyike előre fizetett, hamarosan kimásztunk a pácból.

- Hát akkor...! - Már-már felállok, hiszen a poén elhangzott, s mi tagadás sietek, amikor váratlanul elkapja a karomat, és maradásra kényszerít.

- Még, még nincs befejezve - ragyog az arca továbbra is. - Rá néhány hétre régi újság akadt a kezembe. Valaki elvesztett pénztárcát keres - olvastam. - Tízezer forint volt benne s egy kártya. A pénzt megtarthatja a becsületes megtaláló, de a kártyát, kérte: juttassa vissza a megadott címre! Gyorsan előkotorásztam a fiókom mélyéből a pénztárcát, s íme, az egyik rekeszben, hogy én nem vettem észre eddig, egy kicsinyke lyukkártyát találtam. Máig sem tudom, mi volt a rendeltetése. A tárcát, benne a tízezer forintot és a lyukkártyát visszaküldtem az eredeti gazdájának...

Ennyi! Csoda, nem csoda? Igaz!

A gyémántköves gyűrű

Az igen ízlésesen berendezett, már-már meghitt hangulatú presszóban kellemes zene szól.

Kávészag, friss cukrászsütemény édes íze, vanília-, citrom-, csokoládéillat keveredik némi cigarettafüsttel - noha jól láthatón ki van írva: a dohányzás mellőzését kérjük! -, amely a feltűnően rikító, cseppet sem diszkrét öltözőkú kávéfőző nőtől ered, egyben ő rakja a felszolgálónőnek, a kávéscsésze melletti, kis tányérekakra a rendelt süteményeket. Taszítón hosszú, élénkpiros körmei innét is jól látszanak.

- Itt a legfinomabb a sütemény. Maguk sütik - jegyzi meg a fiatalkorát jóval túllépő társam.

- Mégis sört iszik? - cinikusodom akaratlan.

- Ezt is, azt is, de nem ezért a kellemes helyiségért, finom süteményeikért rendeltem ide... Egyébként a vendégem, azt kér, amit akar, s én is elfogyasztok majd egy szelet dobost.

- Bocsánat! - helyesbíték hévvel. - Telefonon kértem, hogy beszélhessek önnel. Ezt a helyet jelölte meg.

- Igaza van. Előbb értem ide, mint ön, láthatja, ezt az üveg sört - rábök a kezével - majdnem elfogyasztottam, mialatt magára vártam.

- Kedves anyósa említett valamit..., már ha tényleg kedves - teszem hozzá húzódkodva -, mert ugye ez a sok anyósvicc...

- Semmi baj az anyósommal. Édesanyaként kedvelem.

- Valami értékes gyűrűről beszélt - vetem közbe, kissé visszafogottan, tompítva előbbi tapintatlanságomon.

- Igen értékes, gyémántköves és magas karátszámú aranygyűrűről van szó.

- Engem a kedves anyósa által említett csoda érdekelne, amely szerint...

- Az bizony tényleg csoda volt! Máris elmondom - vág gyorsan közbe.

Nem teheti, mivel a csinos, bájait cseppet sem leplező öltözékű felszolgálónő mellénk érkezik, akinek csipetnyi fejtörés nélkül leadjuk a rendelésünket.

- Gazdag..., inkább előkelő, nemesi családból származom, mert a vagyonomat, ha egyáltalán vagyonnak lehet nevezni többféle ingatlanaimat: közepes nagyságú farmomat, lótenyészetemet, s igen felkapott lovardámat, két kisebb feldolgozóüzemet, értékpapírjaimat, a mai újjgazdagokhoz viszonyítva, a két kezemmel - mutatja, jó nagy tenyerei vannak -, és az eszemmel - bök közvetlenül utána jobb mutatóujjával a halántékára - szereztem. Viszont azt a gyémántköves aranygyűrűt, családi ereklyeként, apáról fiúra szállón, tényleg örököltem. Gondolhatja, mennyire becsültem, vigyáztam rá.

Megint elhallgat, mert hihetetlenül gyorsan megkapjuk a kért házi süteményt, melléje az itt mindenkinek kijáró ásványvizet. Azonnal fizet - zsebből, számla nélkül -, majd a csinos nő távozása után folytatja:

- Elveszett. A jegygyűrűmet nem mindig, viszont ezt a kérdéses, s értékes gyűrűt állandóan az ujjamon viselem. - Megmutatja. - Gyémántköve apró szikrákat vet az ablakon át éppen beszűrődő napfényben. - Mikor, hol vesztettem el, csúsztatott le az ujjamról, fogalmat sem alkothattam, holott napokig törtem a fejemet, kerestem itt-ott, ám sehol sem leltem rá. - Ámde - hagyja abba a mesélését hirtelen - fogyasszon csak nyugodtan! - Szemével a süteményekre bök. - Nem kell jegyzetelnie, mivel azonnal vége... lesz.

Egyen és füleljen! Szóval az udvaron sétáltam, megjegyzem, nem ebben a szép, patinás városkában lakunk, az itteni kúriánkat nyaralóként, vendégházként használjuk. Öreg házaspár tartja rendben, szoba-konyhás lakrészért s... némi fizetésért. A családom, így én is, Budapesten lakik. Gyönyörű park, óriási fák, díszbokrok, sok-sok virággrupp, tartozik a már említett kúriához. Tehát minden megvan, ami a szemnek és a szívnek kedves, kellemes... Az elveszett gyűrűm járt eszemben, amikor elmondhatatlan bús szomorúság, pon-to-sab-ban sohasem tapasztalt különleges érzés lepett el, azaz egyszer tapasztaltam hasonlót, amikor az ősi, családi kriptánkat feldúlták, s az összevissza dobált csontok között szörnyülködtem. Álmodtam-e, különös képzelgés, adalék valamelyik régen olvasott, hallott meséből? Nem tudom. Titokzatos hangokat..., képzeletbeli hangokat, talán nem is hangok voltak azok, süvöltést hallottam. Egyszóval, különös, hihetetlen, azelőtt soha, de soha nem tapasztalt, megmagyarázhatatlan érzés szállt meg. Az egyik bokron szép, díszes páva ült. Akaratlanul feléje vitt a lábam. Hozzáléptem és megfogtam. Már maga az, hogy teljesen szelíden leült, egyetlen szárnycsapás nélkül hagyta, hogy megfogjam az egyébként nagyon de nagyon félelős, s mindenkire bizalmatlan állatot, egymagában csodaszámban ment. Bevittem a konyhába, és megkértem Róza nénit, a már említett két öreg egyikét, akik a kúriát és a környékét rendben tartják, hogy vágja le! Ámult-bámult, kézzel-lábbal tiltakozott ellene: pávát, ennyire értékes, szép, fiatal díszállatot levágni? Mivel én szilárdan ragaszkodtam hozzá... Miért? Ne kérdezze, ne faggasson, saját magamnak sem tudtam, akkor ott, manapság itt önnek megmagyarázni... Szóval levágtam...

- A begyében, vagy a zúzójában, esetleg a beleiben találta meg a gyémántköves, igen értékes, antik aranygyűrűt?

- Persze...persze, hallott róla, hiszen ezért akart beszélgetni velem.

- Hitelesen, magától a történet főszereplőjétől akartam hallani, nem más-tól, valamelyik régi mesében olvasottakat idézve, adaptálva a mai viszonyokra.

- Ez nem mese, adaptáció, igaz történet. Fénykép, minden a rendelkezésére áll, ha nem hiszi el, szívesen megmutatom.

- Csoda, ez tényleg csoda! - ámuldozom, a társam sűrű bólogatásának közepette.

Titokzatos hang

Le sem tagadhatná beszélgetőpartnerem, hogy nem erdész. Szikár termet, ránc nélküli, finoman cserzett arc, mint amilyen az állandóan jó levegőn tartózkodó embereké, s az elmaradhatatlan zöld kalap mellé tűzött vadkan-sörte...

A romantikus tisztáson álló erdészház előtti fapadon ülve beszélgetünk. A hatalmas, mélyen az erdőbe benyúló udvaron néhány szelíd őz ácsorog, legelészik.

- Kis gida korukban kerültek árvaságra - magyarázza, látva érdeklődésemet -, fogadtam gondozásba, neveltem fel.

A hatalmas tölgyfákon két mókus szórakoztatna, eleven, már-már mókás ugrándozásokkal, ha rájuk figyelnék. Madárfütty, ahány, annyi. Ki tudná megszámolni mennyi, főleg elkülöníteni dallamos csiripelésüket, trillázásukat, bülbülözésüket, csattogásukat, szci-szcizésüket, amelyekre távolból dallamos kakukkszó felel?

A megfajthetetlen korú erdész a házára mutat.

- Ebben történt az a csoda..., vagy valami, mert ugye magam sem tudom igaziból, minek nevezzem, habár mondtak valamit, hiszem vagy sem, mindegy, amit, mivel kért, kifáradt ennyire messzire, elmondok önnek.

- A faluban hallottam - magyarázkodom.

- Régen történt, de igaz. Hosszú évekig hallgatnom kellett róla.

- Én a minap hallottam. Miért nem beszélhettem?

- Tudja - magyarázza titokzatoskodón elkomorult arccal -, felkerestek. Ketten voltak, civilek. Kik...? Nem tudom, ugyanis elfelejtettek bemutatkozni, én pedig, mint akkoriban sokan, féltem. Kérdezte a fene. Ők elmondták a magukét, finoman figyelmeztettek, hogy hallgassak, egyetlen mukkot sem senkinek! Mit tehettem? Tartottam a számat, mert, szégyen ide - szégyen oda, féltem, s hallgattam.

- Mégis sokan tudnak róla a faluban.

- Szájról szájra terjedt a hír, mert csak kiszivárgott a feleségem révén, s évek múltán sem hült ki.

- Akkor, ha lenne szíves - szakítom félbe -, mesélje el nekem a történetet. Esteledik, az út igen hosszú a faluig.

Tényleg esteledett. A nap sugarai egyre fáradtabban törték át bágyadt sugaraikkal a falombok réseit. Amint gyérült a fény, úgy szaporodott az árnyék. Az eddiglen csendesen neszelő erdő megrezzent. A közeli sűrűségben elfekvő őzek felkerekedtek, s sűrű bokrokon, árkokon, földutakon áttörve csoportosan keresték fel a közeli, üde zöld lucernásokat. Messziről idehal-

latszott a vonulásuk. A madarak hangja mind jobban elgyérült, az a kevéske is elhalkult, sokkal másképpen szólt, mint korábban. A határból egyre-másra fácánkakas kríkogás hallatszott, bár ez még korántsem jelentette a le szállóhelyük keresését. Egyszerűen nyugtalanok voltak. A levegő megfajthatetlen, de erősen érzékelhető sejtelemmel telt meg.

- Nagyon szép az erdő - tér ki egyelőre a válasz elől, talán észrevéve a környék iránti mély csodálatomat -, de hiába születtem, gyerekeskedtem itt, néhány év múlva én is a faluba költözöm. Házat építettünk, ugyanis ez itt az erdészeti, szolgálati lakás. A feleségem és a gyerekeim, az egyetlen unokámmal, régebben ott laknak. Innét rendkívül nehézkes az iskolába járás, ugyanis a kisebbik fiam még gimnazista. Én nyolc éven át róttam, télen-nyáron a kilométereket, oda és vissza az iskolába. Hóban, esőben, sárban... Nem, sár nincs, csupa homok minden, de hát a mai gyerekek, az enyém se kivétel, sokkal kényelmesebbek, elkényeztetettebbek, mint mi voltunk annak idején. Az asszony reggelenként kijön. Megfej. Ellátja az állatokat, engem, meg a többi. Beviszi a tejet a faluba... No de - csap a térdére - térjünk a tárgyra! Mert ugye előbb kérdezett valamit?

Hümmög, icereg-mocorog, az eget kémleli.

- Igen, ebben az erdészházban történt - a feje mozdulatlan marad, csak a kezét emeli fel egy irányba -, ott, ahol ötven valahányadik éve alszom, ha alszom, ugyanis éjjelenként igen gyakran kilátogatok az erdőbe, hosszabb rövidebb portyázások után, egy ideig ugyanezen a padon ücsörgök, majd újra lefekszem. Csak úgy melleleg jegyzem meg: egyre gyakrabban kapok el fatolvajokat, orvvadászokat. Régebben bekísértem az őrsre, ha sikerült, manapság a mobilomon értesítem, hívom ki a rendőröket. Akkor...- újrám emeli a tekintetét, nézése szenttelen, semmiféle érzélem nem tükröződik az arcán -, azon a bizonyos éjjelen, javában aludtam. Már éjfél is elmúlt, amikor bizonyos hangra riadtam fel. Az ágyam szélére ültem, hallgatóztam, meg a fejemet törtem: álmodtam-e, tényleg hallottam-e? Végül, ne kérdezzen semmit, mert megmagyarázhatatlan, ami történt. Világosan emlékszem: az a bizonyos hang valójában nem kiáltás, morgás, sikítás..., tisztán érthető parancs volt: azonnal hagyd el a házat! Ennyi! Nem tévováztam, úgy, amint voltam, ingben és gatyában, uccu neki! Kirohantam a házból. Kint szokatlanul félelmetes makogást, furcsa nyüsztést hallottam. Az őzeim kétségbeesett hangja volt. Akkor makognak, nyívognak..., nem úgy, olyaténképpen, ha hurokba szorulnak. A madarak felriadtak, csapkodtak, csivogtak. Az égen fényes csíkot fedeztem fel. A fokozódó világosság miatt lestem fel az égre, mind jobban és jobban közeledett, végül zutty bele a házba! Világosan láttam a szerterepülő cserépdarabokat, hallottam a csörömpölésüket, a lé-

cek és a padlás deszkáinak széttöredezését, úgyszintén láttam a száraz padlástapasztás felcsapódó porfelhőjét. Bentről hatalmas puffanás, inkább éles csapódás, mint robbanás ütötte meg a fületem, s óriási lángnyelv, fényesség vakította el a szememet, amely az ablakon, a kitöredezett üvegek helyén tört fel, csapódott ki. Aztán semmi, de semmi. Se tűz, se hang: utórezgés, zörej, neszezés..., csak iszonyatos, torokfojtogató kénszagszerűséget éreztem. Már szagoltam égő kén füstjét, az hasonló, ám mégis más volt.

Szinte élvezzi az elszörnyülködéstől megváltozott ábrázatomat, megdöbbenésemet, majd ráteszi a tenyerét a karomra.

- Mit gondol, mit csináltam ezután?

- Fogalmam sincs..., esetleg, talán, ha... - módosítom meg elgondoláso-mat - visszarohant a házba.

- Fenét! - veszi le tenyerét a karomról, s váratlanul feláll. - Úgy, amint voltam, ingben s gatyában berohantam a faluba. De... nem részletezem tovább.

- Nyugodtan - tanácsolom előbbi sürgetéssel ellentétben -, rendkívül érdekel az eset.

- Rendőrség, különleges katonai alakulat lepte el az erdőt, zárták körül szolgálati lakásomat. Ki értesítette őket, nem tudom, én nem, az biztos! Nekem, a már említett két ipse megtiltotta, azaz megkért, amint említettem is, hogy egyetlen mukkot se szóljak a történekről!

- De... de - hebegek, mint ilyen esetekben rendszerint -, csak lakott vala-hol? Nem jöhetett vissza, mert eltiltották...

- Otthon laktam, ugyanis már készen állt a házam, ahová az akkori család-om - a lányom nem ment még férjhez - előtte való napon költözött be. Ott keresett fel másnap reggel az a bizonyos két civil ruhás valaki is. Mindaddig otthon maradtam, még az erdőbe sem mehettem ki, mivel az is benne foglal-tott az alkuban, amíg, végre nem értesítettek, hogy visszaköltözhetek az er-dészlakba, ide. Képzelve! - bök felém a mutatóujjával. - Teljesen rendbe hoz-ták a házamat, a tetőt, a padlást..., Mindezt alig három napon belül. Meteorit zuhant a házamra, csak annyit mondtak, és megint, de akkor már tényleg szigorúan megtiltották az államvédelmieket, mert másodjára ők hallgattak ki, hogy beszéljek róla. Többet nem tudok, azaz valakik azt mondták, hogy ufó volt. De - les rám - engem egyáltalán nem érdekel. Most már nyíltan beszél-hetek róla, eddig senkitől sem kaptam kielégítő választ. Rendben, meteorit, lehet ufó, vagy annak egy darabja csapódott a házamba, pontosabban az ágyamra, ahol háltam, de az a bizonyos hang! Az a bizonyos szózat, amelyet előbb parancsnak neveztem...? Ne fokozzuk, honnét, kitől eredhetett?

Vízió a vonaton

A rendkívül alacsony, rövidnadrágot s atlétatrikót viselő, megdöbbenően izmos férfi - olyan alkat, akikre azt szokták mondani, hogy kettéőrészelt óriás, izmai: a nyakán, a vállán, a karján már-már természetellenesen domborodnak ki - elrugaszkozik a vadonatúj Skodájától, amelynek eddig neki-támaszkodott, és idegesen járkálni kezd. Néhány lépés előre és vissza, végül elém pattan, lábai valósággal a földbe gyökereznek.

- Nem részletezem, nem színezem, semmi líra, semmi pátoasz, úgy mondom el, amint történt, pusztán az igazságnak megfelelően.

Visszalép a Skodájához, és újra nekidől. A földet lesi, bal lábával a füvet rugdalja egy ideig.

- A vonaton ültem. A rokonaimhoz utaztam a Balaton mellé. Nem nyaralni, dolgozni. Jókora darab szőlőnk van ott. A szüleinké volt. Elhaltak. Mi örököltük. Nem osztottuk meg, közösen műveljük. A költségeket, a kiadásokat, a hasznot „szétdobjuk”, és kész! Akkor a szőlő kötözésének volt itt az ideje. Két nap szabadságot vettem ki. Egyik gyógyszergyárban dolgozom, ahol termékfejlesztő technikus vagyok. Elnyomott az álom. Egyébként a monoton zakatolás... s a ringás a leghatásosabb altatószernél is többet ér, legalábbis én azonnal elszundítok. Nagyon, de nagyon sokszor végigalszom az egész utat. Azt álmodtam, mivel álmodok is, hogy... Nem, nem, nem! - helyesbít ismét. - Az nem álom volt, látomás, vízió. E kettő egy? Nem tudom. Világosan láttam a Balatont. A szürkés-kék, a mélyen átlátszó vizet, a nádasokat, a fölöttük röpködő madarakat, a fel-felvetődő halak utáni hullámváz elhalását..., s az egyetlenny csónakot, a benne ülő alakot, noha az előbbi teljesen tiszta kép helyén az ő arcát sűrű homály lengte be. Horgászott.

A fejét felüti. A fű rugdalását abbahagyja. Lába szárát hátraveti, és hanyagul a Skodája oldalához nyomja.

- A kép, minden átmenet nélkül, hirtelen megváltozott. Az előbbi nyugalom megszűnt, óriási vihar tört ki. Süvöltő szél, mennydörgés, villámlás... Valósággal sistergett a levegő. Az óriási hullámok összevissza csapkodták, emelték fel, lökték a mélybe a nagy csónakot, amely hosszabb hánykolódás után végül is felborult. A benne ülő, felismerhetetlen alak vízbe fulladt. Szabályosan végignézttem, szenvedtem a kínlódását az életéért szóló, segélykiáltását, csapkodását, le s felbukkanását, el-elmerülését, csapzott haját, amely mélyen a szemébe le az orráig ért, tapadt. Fulladozását, végelmerülését...

Előbbi Skodájának vetett lábát leengedi, természetéhez képest nagy tenyerét összekulcsolja, mialatt folytatja:

- Harmadszor is megváltozott a kép. A Balaton újra lecsendesedett. A parton óriási és általam ismert fűzfát pillantottam meg. Ágai belelőgtak a vízbe, amelyben, jól láttam, noha arcvonásai, mindene, továbbra is homályban úszott, az előbbi, „szemem előtt” vízbe fulladt alak akadt fel... Csuumvizesen ébredtem, tértem észhez, szenvedtem a „látottaktól”.

Sóhajt. Egy ideig az eget kémleli, gyötrő érzéseivel hadakozik, majd megint rám szegezi teljesen elkomorodott, bepárásodó tekintetét.

- Szülőfalumban a rokonaim feldúltan, jajgatva fogadtak: Konrád, az egypetéjű ikertestvérem a... a Balatonba fulladt. Horgászott. Figyelmen kívül hagyta a közelgő vihart, az erre figyelmeztető jelzéseket. Igaz robbanásszerűn támadt. A csónakja felborult, ő a vízbe fulladhatott - mondták, jajgatva, némi reménnyel telítetten. Több órája keresik...

Fejemet a tenyerembe tettem, végül, miért, mitől indítva, előreindultam.

- Kövessetek! - szoltam hátra elborultan. Az ikertestvérem udvaron parkírozó autójához siettem. A volánhoz ültem. Jól tudtam, hogy a slusszkulcsot, szokása szerint, nem vette ki, megvártam, amíg a harmadik testvérem, a sógorom, s annak legénysorba cseperedő fia beülnek, majd elindítottam a kocsit. Egyenesen ahhoz a fűzfához vittem őket, amelyet a vonaton ülve vagy alva..., nem tudom álmodtam-e, vízióm közben-e, teljesen világosan láttam.

Azt a képet, amelyet az ikertestvérem vízben levő holtteste fölött vágtak, egy hosszan kinyúló gyökérben hanyatt fekvé akadt fel, azt a pózt, amint lecövekeltek, azt a riadt pislogást, amint rám lestek, sosem felejttem el.

Megfordul. Kinyitja a Skoda ajtaját, s a volán mögé veti magát. Onnét szól vissza, miután elforgatta a slusszkulcsát, s a motor felzúg.

- Több újságíró is megkeresett, mert a hír ugye terjed, de senkinek sem nyilatkoztam. Még a rendőrség is kihallgatott, berendeltek az önkormányzatra... Igaz, olyan igaz, amint itt ülök az autóban, viszont magyarázatot senki sem talált rá. Maga?

Választ sem várva, autója megugrik s vele együtt, meglehetően udvariatlanul, ugyanis nem is köszönt el, hamarosan eltűnik a szemem elől.

Akinek meg kell halnia, az...!

- Csoda? - bámul rám a kerékpárja mellett ácsorgó, mokány fiatalember. - Még van munkám. A múltkoriban árokba borult a teherautónk. Öten utaztunk a platón. Egyedül én úsztam meg egyetlen karcolás, fekete folt nélkül. Igaz senkinek sem történt komolyabb baja... A környező gazdaságok tönkrementek, az enyém virágzik...

Kerékpárja nyergére ver az öklével, nevetve folytatja:

- Lányt vártunk, legalábbis azt jósolták a dokik, s fiúnk született. A környékünkön mindenkinek ellopták a tyúkjait, a miénket nem. A kecskénk három gidát ellett. Az anyakocánk alatt tizenegy, egészséges malac szopik, a múlt héten hármasm volt a lottón. A nagy szárazság ellenére, vártnál jóval több káposztánk termett a kertünkben...

- Nem ezért jöttem! - állítom meg ömlengésében. - Egyébként gratulálok a sok jóhoz, amelyeket felsorolt.

- Na! Ide figyeljen! - Elengedi a kormányt. Ezentúl két kezével, a nyergénél tartja meg a kerékpárját, miáltal az első kerék kissé oldalra billen. Nem törődik vele. - Eleitől tudom, miért küldték hozzám. Csak, - kacag fel - eddig ugrattam. Bocs!

Sarkát a lelógó pedálra helyezi, ő maga a nyeregre dől.

- Nem velem és nem is mostanában történt meg, de igaz! - kezdi elkomolyodtan. - Még nagyapámtól hallottam. Soha, de soha nem hazudott az öreg, meg mások is, sokan bizonyítják. Élnek még néhányan a faluban. Röviden mondom el, mivel műtrágyát szórunk ki, s ma estére végeznünk kell vele... A hatalmas tó melletti réten kaszáltak - egy irányba mutat - amikor egy férfi túnt fel, közeledett a tó felé. Ki ez? Mit akarhat ez itt? - kérdezgettek egymástól, majd felvonták a vállukat, s tovább kaszáltak. Akkoriban, ugye, nem illett megbámulni az idegent. Ment-ment, majd... se szó, se más, semmi készülődés, vetkőzés, meg mifene, beleugrott a tóba. Nagyapámék odarohantak, s kínlódva, káromkodva... Nem! Akkoriban nem káromkodtak az emberek ebben a kis faluban, főleg az akkori öregek nem. Kihúzták, és bevonszolták a faluba, egyenesen a községházára. Se jegyző, se senki nem tartózkodott az irodában. Irány a bíró! Ő a paphoz küldte őket, mert mit csinált volna vele? Hívja ki a csendőröket? Bajlódjon vele ő, a legeslegnagyobb munkaidőben? Tovább passzolta a plébános úrhoz, aki nagyon szívélyesen fogadta, megsimogatta, nyugtatgatta, majd szelíden belekarolt, s bevezette az irodájába. Nagyapámék kint várakoztak, nehogy kárt tegyen a papjukban, mert ugye az ilyen mindenre elszánt emberek bármire képesek... Hosszabb várakozás után kijöttek. A férfi ruhát válthatott, mert egyáltalán

nem volt vizes, amint az előbb. A papunk adhatta neki. A plébános úr feléjük intett a fejével: minden rendben! Menjenek tovább nyugodtan!

Felegyenesedik. Kiegyenesíti az előbb elbillent kormányt.

- A továbbiakat már a plébános úrtól tudták meg: Rövid lelkére beszélése után megbánta a tettét, lemondott a további öngyilkossági szándékáról. Megígérte, hogy az igen közeli - mutatja, merre - templomban meggyón, utána megáldozik, majd visszautazik a városba a családjához. Hogy miért akart öngyilkos lenni? Miért itt, ennyire távol a várostól, ebben a tóban, sohasem tudták meg nagyapámék... A pap és vele az idegen szépen beballagtak a templomba, azaz a bejárat előtt szétváltak. A plébános úr a sekrestyébe sietett a stólájáért és karingjéért, az idegen be a főbejáraton... A plébános úr felkészülten beült a gyóntatószékbe és várt. Hiába, mert az idegen nem jött. Megunta, kilépett a gyóntatószékből és szétnézett. Nem látta. Rövid keresgélés után az előtérben lelt rá, a hatalmas, a lábás, a beton szenteltvíztartóba bukva, holtan. Elcsúszott - állapították meg később -, beverte a fejét a betonból készült, ősrégi szenteltvíztartóba, belebukott és belefulladt. Szerintem már magától az ütdődéstől meghallhatott, mert ugye, ha széles is volt az a szenteltvíztartó, mély nem. Megjegyzem, azonnal eltávolították a templomból, s a falba ágyazva, sokkal magasabban, újat, kisebbet helyeztek el, amely máig ott áll.

Átdobja a lábát a pedálon, de mielőtt elindulna, visszanéz.

- Ha akarja írja meg, ha nem, felejtse el! Isten velem!

Csoda, csoda, csoda!

- Már maga az is csoda, hogy élek - mosolyog rám a kilencvennégy éves aggastyán. Arcán a sűrű ráncok harmonikázni kezdenek. Ennyire ráncos öregembert sohasem láttam, viszont cingár alkatához mérten a tartása, nádszálegyenes, eleven mozgású, bármelyik fiatalember megirigyelhetné. Értelmi képessége, frissessége kifogástalan.

- Miért...? Nagybeteg volt, s meggyógyult, vagy...?

- A cigányasszony szűk hatvan évet jósolt, s íme, már a kilencvennégy évet is átléptem.

- Ne higgyen neki! - vetem ellen.

- Nem a! Ez a cigányasszony mindig és mindent eltalált. Sok megmondhatója él még a falunkban.

- Én - terelem másra a szót - azért jöttem...

- A lányom mindent elmondott, mert ugye maga tegnapelőtt beszélgetett velem.

- Így igaz.

A régimódi karos lócára ül. Tenyerével a mellette lévő helyre paskol, mintegy jelezve, hogy üljek oda!

Miután helyet foglalok, megvakargatja a feje búbját, majd akkurátusan összekulcsolja eres kezét, s mereven nézi az asztalt, holott, vélem: esze ágában sincs azt lesni, valamikori emlékeiben matat, hogy minél jobban belekapaszkodhasson, egyenes tartása, eleven mozgásához mérten egyre fogatkozó erejével.

- Tízéves, ha lehettem. Iringáltunk az Ipolyon... Ja! - sandít rám észrevéve értetlenségemet. - Maga nem tudja, mi az iringálás. Csúszkálás. - Miután újra elcsendesedik arcán a ráncok kavalkádjának tánca, amit iménti derűje okozott, folytatja: - Oszt beszakadt alattam a jég. Én pedig a mély vízbe, be... a vastag jég alá csúsztam. Kapálództam, fuldokoltam... - Sokat sejtőtől pillant rám. - Tudja, mi a legfurcsább? Vergődésem közben világosan láttam a napot, amit sosem felejték el. Fejemet minduntalan belevertem a jégbe. Levegő semmi, iszonyatosan félttem... Félttem? Ez a szó nem kifejezés egy életért küzdő emberre... Hosszú idő múlva - legalábbis nekem, a fuldoklónak az életéért küszködőnek annak tűnt - ám szerencsémre, a közeli parthoz vergődtem.

Ismét rám mereszti átható, de az öregségtől kissé elszíntelenedő szemgolyóit, tekintetét mereven rajtam s a környezetén, mindenén átfúrva, nagyon messzire elereszti.

- Látott már folyót befagyva?

Miután rábólintok, nyugtázásaként ő is rábiccent a fejével.

- A széleken, nem mindig s nem mindenhol, megfehéredik, elvékonyodik a jég, mivel levegő szorul alája. Nos, mint mondtam is, szerencsémre a parthoz, ilyen helyre verődtem, ám csak néhány szippantásnyi levegőt vehettem, mert nem volt több, ám az is éppen elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy a nem messze jeget kitermelő emberek, akiket a társaim lélekszakadva rohanva, ordítózva segítségül hívtak, odaérjenek. Fejszéssel, hosszú karókra erősített csáklyákkal rendelkeztek - az egyikkel kivágták, a másikkal kihuzigálták a jégdarabokat a partra -, aránylag gyorsan és könnyedén feltörték fölöttem az amúgy is elvékonyodott jeget, és aléltn kihúztak a vízből.

- Szerencséje volt, hogy ezek az emberek éppen ott dolgoztak - jegyzem meg őszinte álmélgodással.

- Az - bólint rá. - Minden évben azon a részen termelték ki a jeget, szállították a közeli jégvermekbe - magyarázza meg nyomban -, amelyeket a

Templom-hegy oldalában képeztek ki. Mély gödröket ástak, szalmával kibélelték, majd a lovas kocsikkal odaszállított, rengeteg jégdarabokat egyszerűen lecsúszatták, végül ugyancsak szalmával letakarták az egészet, föléje nádból készült vastag tetőt húztak... Három ilyen jégvermet készítettek. Egyet a hentesnek, másikat a Hangya szövetkezetnek, harmadikat a tejcsarnoknak, mert régen ugye nem volt hűtőszekrény, falun műjég, nyáron pedig, valahogyan le kellett hűteniük a húst, a tejet, meg a sört.

- Tehát megúsza - szólok közbe, kissé sürgetve.

- Ezt is, és a másikat is, amikor a faluvégi homokbánya rám szakadt. Ez úgy történt - folytatja egy s ugyanazzal a szusszal -, hogy sok-sok homokot szállítottunk az új iskola építéséhez. Én egylovas, kis szekérral, a módosabb gazdák kétlovas kocsikkal. Rakodok-rakodok, magas homokfal alól szedem ki a sárga, és jó szemcsés homokot, amikor teljesen váratlanul hallatlan suhogást hallok, hasonlót, mint amikor hatalmas galambfalka húz el az ember feje fölött, reflexszerűn, szorosán a fejem fölé emelem a két kezemet, egyikben a lapátomat... Majdnem teljesen betemetett a homok, csak a lapátom látszott ki, amit, jelezve vele, hogy valaki a homok alatt fekszik, meg-megforgattam. Az volt a szerencsém, a szerencsétlenségemben, hogy amint mondtam imént, két kezemet a fejem fölé tartottam. A kezem közötti résekbe, amely egyben a betemetett homok alatt is megvédte néhány percig az arcomat, némi levegő szorult.

Némán bólogat, s hallgat. Sokáig nem folytatja. Mintha a szegényes berendezést böngészné, lesné, felváltva a kopott konyhaszekrényt, a régies szalmazsákos, az oldaldeszás faágyat, amely pokróccal van letakarva, a csikósparheltet, a „viaszosvászonnal” letakart asztalt.

- Hogyan, kik mentették ki a homok alól? - sürgetem, rácsodálkozóan, sutogva.

- Kissé odébb, szerencsémre, több kocsi állt. Öten-hatan rakodtak, ugyanúgy homokot szállítottak, mint én, akik az általam említett nagy suhanásra figyeltek fel, és futottak hozzám. A lovam megijedt, kocsival együtt elfutott. Én mindent hallottam a homok alatt: a vonat fékezését, amint beállt az állomásra, a kalauz kiáltását, amint bemondta az állomás nevét: Üllő, a sípolást, a vonat kihúzását az állomásról...

- Tehát - sürgetem, kissé erőszakosan - kimentették?

- A legutolsó pillanatban. Fülelem, szám, orrom tele lett homokkal, már egyáltalán nem kaptam levegőt, szabályosan fuldokoltam... De hallgasson csak tovább! Mert ezt a témát lezártuk. Kiástak, éltem... A második világháború alatt, mint rengeteg volt bajtársam, én is a Don-kanyarban harcoltam. Körülkerítették bennünket, a végleges megsemmisítés várt ránk. Éjjel volt, az

eső szakadt, a sár térdig ért, ráadásul agyagos volt, ragadt, de... de mennyire ragadt! Némelyikünk csizmája is benne maradt. Meztláb menekültek mellettünk tovább, amíg egyáltalán menekülhettünk..., míg lehasalásra nem kényszerültünk. Szorosan egymás mellett hasaltunk, félelmünkben amennyire lehetet belefúrtuk magunkat a sárba, ugyanis hihetetlenül sok támadásban, harcban vettem részt de...de ennyire súlyos ütközetben sohasem. Szakadatlan, egyetlen pillanatra sem szünetelve lőttek bennünket. Golyózáport, golyózápor után zúdították ránk... Most ezt találták el, most az jajongott, ugyanis mind közelebbről és közelebből hallottam az ordítást, felkiáltást: eltaláltak..., végem van..., jaj Istenem, meghalok, segítsetek! Nyögtek, hörögtek... Én következem! - remegtem, furakodtam, mind mélyebbre és mélyebbre a hihetetlenül nagy sárban... - Egyetlen pillanatra, eddig valahová a távolba lesett, rám tekint. - Elképzelheti, hogyan néztünk ki? Ki törődött azzal, ki érezte a hideget, a vizet, a mocskot? - Múltját felidézõn, elkecseregetten legyint, szemét újra egy pontra szegezi. - Nem tudom hanyadik, talán minden ötödik-tizedik golyó világított, s egyre közeledett felém. Végem van. Meghalok! Nem mertem megmoccanni, imádkozni, fohászzkodni, felugrani..., sokan megtették előttem. Világosan láttam, hogy valamennyiüket leterítették a golyók. Összeestek, s nyomban meghaltak.

Szemében könny csillog. Gyászosan, némileg összeomlottan néz maga elé.

A mellettem lévő bajtársamat eltalálták. Azonnal meghalok, sóhajtottam, szememet behunytam. S akkor - álmélkodik, teljesen átélve a régmúlt helyzetét -, váratlanul elhallgattak a fegyverek. Egyedül én maradtam életben a szakaszomból.

Sokáig hallgat. Csendesen sír. Fájdalmát teljesen átérezve, együtt érzõn lesem a kisõreg hihetetlenül ráncos arcát, mindaddig, amíg meg nem szólal.

- Felugrottam. A fejemhez kaptam, térdre rogytam és csak zokogtam... zokogtam. Senkinek sem kívánom azt az érzést - szipogja.

Régimódi zsebkendõt húz elõ a zsebébõl. Megtörli a szemét, belefújja az orrát - valósággal trombitál -, szépen összehajtogatja és visszarakja a zsebébe.

- Arra riadtam fel, tértem magamhoz, mert én igenis nem voltam azokban a pillanatokban az eszemnél, hogy oroszok vesznek körül s elfognak. Fogóság, miegymás.

Feláll, s esedezõn les rám.

- Ne beszéljünk errõl s másról tovább!

Elfordul, a sarokba néz, csak néz..., némán, összetörten magába roskadón. Muzsik Ferenc sem az elköszönésemet, sem az ajtó nyikorgását nem hallja.

Keresztrejtvény a síron

- A bátyámat, akivel igen jó kapcsolatot tartottam - lévén mozgáskorlátozott, ám diplomás, több nyelven beszélő igen művelt egyén -, gyakorta meglátogattam. Nagyon sokat beszélgettünk. Vita sohasem alakult ki közöttünk.

Váratlanul rosszul lett. Nehezen szedte a levegőt, fájt a szíve..., mégis a saját lábán szállt be a mentőbe, lépett ki belőle, ment fel a belosztály emeletére, ahol - hosszas, gondos orvosi beavatkozás ellenére - néhány óra múlva meghalt.

- Eltemettük... - sóhajtja a zömök, középkorú férfi, majd így folytatja: - egyetlen szórakozása, már-már a szenvedélye a rejtvényfejtés volt. Többször előfordult, hogy a feleségem ugyanabból a rejtvényűjságból, leginkább Skandiból, mivel én is afféle, koca rejtvényfejtő vagyok, feledékenységből ugyanazt a számot kétszer is megvette. Sebj - mondogattuk - jó lesz a testvéremnek! Kivettem, örült neki... Temetését követő harmadik napon kimentem, fel a temetőbe. Letörtén, szívből fakadó gyászos érzésekkel álltam a sírja fölött, szégyelltem, hogy nem hoztam virágot, bár a sír még tele volt rakva temetéskor ráhelyezett koszorúkkal. Zsebkendőmért nyúltam a belső zsebembe, s megérintve a Skandit, eszembe jutott, még a számára is emlékszem: huszonhármast, hogy ebből is kettőt vett a feleségem. Miért dugtam zsebre, nem tudom. Hirtelen ötlettől vezérelve, máig sem tudom miért, mi készítetett erre, kivettem és az egyik virágcsokor alá csúsztattam: - Ezt, sokkal jobban szereted, mint a virágot, amelyet, sajnos nem hoztam. Fejtsd meg! - suttogtam.

Megjegyzem, szerette a humort, ezért fakadtam a sírja fölött eme illetlenségre, már-már cinizmusra.

Másnap a húgom, legnagyobb meglepetésemre, élém rakta ugyanezt a Skandit, a huszonhármast, ismerős ábrák, nincs tévedés... Megfejtve. Megdöbbenően kaptam ki a kezéből, és alaposan megnéztem. Minden kétséget kizárón a bátyám jól ismert betűi, keze írása, amint szokta, faragatlan, tompa hegyű ceruzával írva.

- Virágot csomagoltál bele... - rótt meg a húgom, - bár egyáltalán nem gyűřött. Mindegy! Máskor ne hagyd ott a szemetet, vagy azt akarod, hogy én takarítsak helyetted?

Lemerevedten, szent rettenettel, hangtalan bámultam. Ez, ez, hogyan történhetett meg?

Tűz és vér

- Hetvenéves vagyok. Az eset, amelyet el szeretnék mesélni, tizenegy éves koromban történt. Hány éve? Számítsa ki, ha akarja, mert nekem teljesen mindegy! Az oroszok régen átlépték a magyar határt, egyre közeledtek felénk... - kezdi a kissé töpörödött, ám élénk eszjárású kisöreg.

Ács György, ugyanis róla van szó, ezután kissé zavaros eszmefuttatásba kezd. Hangosan mereng a változó idők örök időtlenségén. Megöregedett, ő mégis semmit, de semmit sem érez az évek, a hónapok, a napok szakadatlan körforgásából, mert nem az elmúlt időről, szerinte csupán a jelen örökön-örökké tartó önmagunkon belüli lassú, alig észlelhető átalakulásáról van szó. Régebbi testünk e körforgások alatt ugyan átváltozik, megroggyan, múltunk óriási „eseményhalmazzá” növekedik, de az összetevők ugyanazok, mint a testünk át-átalakuló, de ugyanazon töből fakadó sejthalmazai. Az idő elmúlása a bensőnkben lappang, magunkban hordozzuk, tehát a miénk, ezért nincs eleje és vége. A volt gyerek, a volt fiatalember, a felnőtt... ugyanaz az egyén, mint a mostani hetvenéves öregember, csak a teste változott meg, a felgyülemlett eseményhalmazának, s innét-onnét összeszedett tudása növekedése közben...

Csak magyaráz, magyaráz, majd - enyhe sürgetésemre, ugyanis engem a „hihetetlen, mégis igaz” történetének elmesélése ürügyén hívott meg - bossánatkérő legyintése s mosolya után végre rátér eredeti mondandójára.

- A régi Szécsényhalászbiban történt, ahol nevelkedtem, 1943-ban, a második világháború vége felé, Nagymamám, Mester Lászlóné, született Végh Mária, az általam mindenkinél jobban szeretett csupa szív öregasszony köztiszteletnek örvendett az egész faluban. Hogy miért? Segítőkészségéért, jószívűségéért..., sorolhatnám, szívesen meg is tenném, de maga, mint manapság mindenki, siet, ezért kissé megkurtítom a mondókámat... Telenként, a fonóban, nálunk: öt-tíz asszony és sok, leginkább a fonók gyerekei, unokái, nagyapám és én, mint sima résztvevők vagy, amint akkor neveztek: „szájtatók” gyűltünk egybe.

- Egy ízben ezzel állított be a fonóba Bucskó Mari néni:

- Hallottátok a hírt?

Némi félelemmel vegyített megütközéssel figyeltük, mert ugye a hír csakúgy lehet rossz, mint jó, felfokozott feszültséggel vártuk a folytatást.

Sokáig hallgatott, némán nézett a szemembe, majd tudálékosan rám kacintott.

- Tudom, nagyon siet, ezért nem részletezem Bucskó Mari néni elbeszélése közben történeteket. Az ilyen-olyan közbeszólásokat, az ilyen meg amo-

lyan egyéni megnyilvánulásokat, csodálkozó-hitetlenkedő megjegyzéseket. Csupán a lényegét mesélem el: Mester Pali bácsi lovas kocsijának útját - emelte fel a hangját - koldus kinézetű öregember állta el, jóval túl a falun, az öreg szőlők alatti részen, aki se nem köszönt, se nem szólt, csak némán állt. Egy irányba lesett, felváltva, utánozhatatlan merevséggel, szemhunyorgásokkal, majd teljesen váratlanul lehúzta a csizmáját, s Mester Pali bácsi legnagyobb megdöbbenésére, riadalmára rengeteg vért öntött ki belőle, amelyet pillanatokon belül elnyelt a por, majd ugyanezzel a csizmájával Szécsény felé mutatott, ahonnet igen jól látszott a Káprások-alja, a hegy s az alatta elterülő síkság: a rét, mint az Ipoly árterülete... Nem utólagos „belebeszélés”, képzelgés, maga Mester Pali bácsi említette meg ezt a nevet, mit sem tudva, de honnét is sejthette volna akkor a később történeteket?

Titokzatosan tárta szét a kezét, rázogatta a fejét, s átszellemülten lesett rám, mialatt folytatta:

- Valamivel később a másik csizmáját is lehúzta, amelyből hosszú lángnyelv csapott ki, és úgy, amint volt, lángolva körbeforgatta: Ott vér, itt tűz! - hallatszott eközben titokzatos, fennkölt szózatként valahonnet, kissé meszebbről.

Ács György, a mesélő, váratlanul elhallgatott. Két kezét a térdére ejtette. Szemét az eltelt évek sűrű szalmahalmazába - ahány szalmaszál, annyi év - fúrta. Emlékek gyűltek s áradtak szét kiöntött folyóként.

- Sokat elmélázom - folytatta már-már kínossá váló hallgatása után -, hogyan, miként történhetett meg? Hány, de hány embernek, okosnak, jósnak, pszichológusnak, asztrológusnak... elmeséltem, azonkívül, hogy alig hitték el, megfejtteni senki nem tudta. Hátha magának sikerül! - mosolygott rám cinkosan, s újra elhallgatott.

- Mit kellene megfejtennem? - figyelmeztettem inkább, mint kérdeztem, hogy a megoldásra felajánlott rejtvény sehol.

- Nos - höhözött régebbi, most felidézett, a sok-sok csalódástól fáradtan, ám magabiztosan, szeme villanásaiból, arcának különös mimikájából azonnal megértettem: minden, de minden úgy történt, vált valóra, amint az a bizonyos öregember megjósolta. - Saját szememmel láttam a lángokat, a hatalmas szétterülő füstöt, amelyeket a mocsári - kis tanyáról elnevezett, valamikori mocsaras, romantikusan szép dűlő -, és Szécsény közötti búzaföldekről felcsaptak az amerikai repülőgépekről ledobott gyújtóbombák nyomán...

- S a vér? - erőszakoskodtam, csak hogy legyűrjem ámulatom elburjánzását, és kíváncsiságom elővetültét.

- Az Ipoly kiöntött. A víz egészen a Káprások lábánál kanyargó útig tolt. Ezen a részen 1944-ben, történelmi tény, bárki utánanézhet, kegyetlenül véres ütközetek dúltak a visszavonuló németek és az előretörő oroszok között. Ezek is, azok is, leginkább csónakokon, gumicsónakokon akartak előrenyomulni, illetve visszaszerezni a tőlük már elfoglalt területeket... Sorjában lötték ki egymás csónakjait. Százával úszkáltak a hullák, a „kibelezett” tetemek, széttrancsírozott emberi maradványok a mélyebb, és a sekélyebb víz tetején.

Felém fordult, s élesen szembenézett velem, szemében szent rettenet lángol.

- Ez nem mese, történelmi tény. No de folytatom! Abban az időben már nem Szécsényhalászikban, hanem a szülőfalumban, Nógrádszakálban a szüleimnél tartózkodtam. A szép, Templom-hegy alatti borospincékben, amelyeket mi „bombabiztos” helyeknek tartottunk, húztuk meg magunkat, a meg-megújuló aknabecsapódások alatt. Saját szememmel láttam a katonai teherautókat, amelyeken a hullákat, a német katonák sötét, esőálló gumírozott köpönyegekbe bugyolált „kifolyó” - a vízből kihalászott - emberi maradványokat szállították, hantolták el a kis hegy tetején, a templom körüli temetőben, ám jutott belőlük - hallottam később - más községek temetőibe is. Később, miután az oroszok „szépen” kitelepítettek bennünket Nógrádszakálból, ugyancsak visszakerültem, most már a szüleimmel s a testvéreimmel együtt Szécsényhalászikba a nagyszüleimhez, ahonnan a háború tovább kúszása után bemerészkedtünk a közeli Szécsénybe. A saját szemünkkel láttuk a „koldus kinézetű” öregember által megjövendölt véres áradat maradványait, ugyanis a régebbi nagykiterjedésű árvíz visszahúzódtott ugyan, ám itt-ott kisebb-nagyobb szörnyűséges látványt nyújtó fekete vértócsák maradtak, bennük különféle emberi testrészek maradványai „hevertek”. Mert - tette hozzá gyorsan -, teljesen mindegy, hogy annak a bizonyos „koldus kinézetű” öregembernek léte igaz-e, nem? Viszont Mester Pali bácsi élő valóság volt abban az időben. Szörnyű látomását faluszerte idézték, akkor, amikor még híre-hamva sem volt mindannak, ami később bekövetkezett, letagadhatatlanul történelmi ténnyé változott.

Mókás aforizmák, a halál hümmögései

Amint telnek az évek, úgy fogynak a nők örömei. Lassan már annak sem örülnek, ha tükörbe nézhetnek.

*

Baj, baj, hogy szemetelnek az utcán, de legnagyobb baj, hogy éppen a mi házuk előtt teszik azt.

*

Kellemetlen, ha két ember veszezszik, s nekünk végig kell hallgatnunk, miket vernek egymás fejéhez, de még nagyobb baj, ha nem magyarul teszik azt, s mi nem értjük, hogy milyen mocskokat szórnak egymásra.

*

Ha nemcsak a mások, a saját botlásainkat is kinevetnénk, állandóan röhöghetnénk.

*

Nem az a legszemtelenebb ember, aki másnak az ablaka alá rondít, utána becsenget papírért, hanem, aki a kutyáját is ellopja, és telefonon megkérdezi annak a nevét.

*

Van, akit múltja arra kötelez, hogy dicsekedjék vele, másokat, hogy letagadja.

*

Némely ember azért épít magának óriási házat, s nem alapít családot, mivel magára nézve nem hiszi el, hogy sok jó ember kis helyen is elfér.

*

Legsikeresebb bók, ha egyik nő azt mondja a másiknak: Drágám, te semmit sem öregedtél!

*

Ha öregen a tükörbe nézel, s megrettensz elcsúnyult arcod láttán, gondolj arra, hogy az ősszel lehullott akácmag-burka tavasszal még illatos virágként díszelgett.

*

Ha az emberek valamennyi kívánsága teljesülne, senki sem maradna élve a földön.

*

A mai gyógyszerek leggyakoribb mellékhatása: dühroham az áruk miatt.

*

Minek a pénz annak, akinek mind a két zsebe lyukas?

*

Az állandóan sakkban tartott férj, előbb-utóbb rosszat lép.

*

A békesség és a békétlenség úgy viszonylik egymáshoz, mint két, teljesen egyforma birka, csakhogy az egyik közben megdöglött.

*

Ne kongass vészharangot ott, ahol a csengő is megteszi!

*

Ha túl kedvesen fogad az anyósod, nézz utána, hogy nem csalt-e meg a feleséged!

*

Ha a férfiak mind azt a nőt vennék feleségül, akit megérdemelnek, sokan igen rosszul járnának.

*

Sok embernek semmi sem sikerül, még az sem, hogy megöregedjék.

*

Honnét tudhatnánk, hogy a halál rossz, amikor még egyetlen halott sem reklamált?

*

Némely házaspár ismert játéka a bújócska. A férj különböző kocsmákba megbújva iszik, a felesége pedig, hol ebben, hol abban a kocsmában keresi.

*

Sok vezető azért hordja fenn az orrát, mivel az üres fej, akárhogyan is tartják, könnyű.

*

Sok nő szépsége csak annyira természetes, mint a mesterséges aromával színezett üdítőital.

*

Ma kinevezik, holnap elhiszi: ő az, aki mindenhez ért s uralkodik. Másnap leváltják, s rájön: semmivel sem különb, mint aki tegnapelőtt volt.

*

Aki felettesei előtt kérdőjellé görbül, sem önmaga, sem mások előtt sem lehet felkiáltójel.

*

A cirkusz mindig ugyanaz, csak a majmok cserélődnek.

*

A vak és a süket férfi előnye: nem látja meg régebbi szépséges feleségének elhervadását, nem hallja meg régebbi szelíd asszonyának vészessé váló házsártosságát.

*

Csak az hazudjon folyamatosan, aki biztos benne, hogy sosem téved.

*

Sok nő Isten helyett férjétől kapja meg a megérdemelt büntetését, mert Isten, bár nem ver bottal, ám azt olykor a férjek kezébe adhatja.

*

Az egyenruha skatulya. Az zár bele, akinek az egyenruháját viseled.

*

Egyes önteltek, születésnapjukon dísztáviratban köszönik meg az anyjuknak, amiért ennyire sikeres embert szültek.

*

A bölcs szavakat nehezen találjuk meg, amíg a káromkodás azonnal a szánkra áll.

*

Mindenért áldozni kell! Mert hiába áhítozik a főnyeremény megütése után az, aki például lottószelvényt sem vett.

*

Némely politikus szereptévesztésben leledzik. Cirkusz helyett a parlamentben bohóckodik, ráadásul maszk nélkül, kevesebb fellépésért, jóval magasabb gázsíért.

*

Némelyek mindent megkapnak, csak azt nem, amit megérdemelnek.

*

Legsúlyosabb összeadási hibát olykor nem az iskolában, hanem az anyakönyvvezető hivatalban követik el.

*

A munka mindig kapcsolatos a pénzzel, viszont a pénz nem mindig a munkával.

*

Ha azt akarod, hogy mindenki szeressen, akkor mindenkinek hazudnod kell!

*

Ha a szépségápoló szereket öregek reklámoznák, kevesebben vásárolnák meg azokat, viszont nagyobb lenne a hatásfokuk.

*

Aki állandóan álarcot visel, lassan önmaga sem ismeri fel a saját, igazi arcát.

*

A mai urak közül némelyek valójában csak egy helyiségben érezhetik magukat úriembereknek, amelyen kívülről ez a felirat olvasható: Uraknak.

*

Némelyek, azért nem temetkezhetnek bele a saját munkájukba, mivel sírásók.

*

A pártoktól, a politikától csak azok lehetnek függetlenek, akik önmaguktól is elhatárolódnak, ami lehetetlen.

*

Vannak, akik igen keveset tesznek a társadalom előreviteléért, de azt igen látványosan teszik. Ők a „janik”. Akadnak, akik a háttérbe húzódva igen sokat dolgoznak a társadalmi előrehaladásért. Ők a „palik”.

*

A gögös s beképzelt ember igen magas lovon járónak képzelet magát, holt egyszerű földön csúszó giliszta.

*

Egyes emberek azért ajándékoznak virág helyett pezsgő, a feleségük névnapjára, mert a pezsgő nem hervad el, és a nagyobbik részét ők ihatják meg, ráadásul a visszavitt üvegért a pezsgőért fizetett összegből némi pénzt vissza is kapnak.

*

Azért adott az Isten az embernek két szemet, két fület, két kezét és csak egy száját, hogy többet lássanak, dolgozzanak, s kevesebbet beszéljenek.

*

Ha minden nő és férfi olyan lenne valójában, amilyeneknek az újságok házassági rovatában kelletik magukat, éhen halnának a válóperes ügyvédek.

*

Senki sem marad öröké a kórházban, így vagy úgy mindenképpen kikerül onnét.

*

Aki villámláskor is vigyázzba vágja magát, mert azt hiszi, hogy őt fényképezik, vagy nagyon buta vagy nagyon hiú ember.

*

Egyes munkavállalók, annyira kapósak, hogy hó végeken három cég is érdeklődik utánuk: az elektromos-, a gázművek és a vízművek.

*

Gyermekkorunkban azért bántottunk, mivel sok „körmost” s „pacsit” kaptunk, ma a miatt szomorkodunk, amiért nem kaphatunk többé se „körmost” se „pacsit”.

*

Ahol ketten éheznek, a harmadik sem lakik jól.

*

A kezdő autósoknak nem kell bemutatkozniuk, maguktól is rájönnek a buszra várakozók és a gyalogosok.

*

A háziasszonyok többsége csak akkor kap prémiumot, ha megtalálják férjük zsebében a „dugipénzt”.

*

A jó ügyvéd a rendeleteket ismeri, a sztárügyvéd az újságírókat és a televízió társaságokat is.

*

A jó házasság titka, ha az egyik horkol, a másik süket.

*

Azért halad előre gyorsabban a kígyó, mint a kecske, mivel a kecske csak mekegni tud, amíg a kígyó csúszni és mászni is.

*

Némely házastársban csak az a közös, hogy ugyanaznap kötöttek házasságot.

*

A vonat mindig úgy áll meg az állomáson, hogy az a kocsí, amelyből kiszállunk, legtávolabb essen a kijáráthoz.

*

A fogorvost azzal lehet leginkább dühbe gurítani, ha kezelése közben annyira ordít a páciense, hogy az összes betegét elriasztja a rendelőjéből.

*

Sohasem sóznák el a levest, ha elegendő vizet öntenének bele.

*

Sok embernek annyi a haragosa, ahány szomszédja van.

A halál hümmögései

Te jöttél? Tegnap még a szomszédodat küldted!

*

Egy percig sem hagytok nyugton! Miért esztek, isztok, cigarettáztok annyit?

*

Nem én, te hajtottál neki a fának!

*

Évezredekén át megbízhatón dolgoztam. Manapság is bárhová elmegyek, ha hívnak, ha nem..., holott se prémiumot, se jutalmat, se hálapénzt, semmit sem kapok. Állítsatok nekem szobrot, ha már utcát nem neveztetek el rólam!

*

Se apám, se anyám, de testvérem és más rokonom sincs, mégis állandóan másodmagammal járok. Lehet, hogy holnap te leszel a társam?

*

A pokolba kívántál? Íme, te jutottál oda!

*

Minek ugráltok felhevülten a vízbe? Brr, de fázom!

*

Az én birodalmamban síri csend honol. Szereted a csendet?

*

Mindenki elhagyhat, én soha!

*

Mennyit veszekedtek, pörösködtök, igen sokszor: egy-egy sírhantnyi földért! Most külön-külön megkaptátok. Élvezitek?

*

Öngyilkoshoz: - Annyi, de annyi a dolgom, miért siettetsz?

*

Vigasztalásként a skótnak: - Azért igyekeztem, mert holnaptól megdrágul a temetés.

*

Sokat szerepeltél a televízióban, az egész országban ajnároztak, nagy, szépen berendezett lakásod, sok pénzed volt, szép nők rajongtak érted..., most egy jellegtelen urnában kuksolsz, annak a felügyelete alatt, akit ezelőtt semmibe sem vettél.

*

Nyugalomra, csendre vágytál? Most végre teljesült az óhajod. Nos, milyen vagyok?

*

Ha vársz, ha nem, jövök! Mikor? Azt mindig én szabom meg.

*

Ugye, ugye! A halálfélelem sokkal rosszabb tőlem. Megnyugodtál végre?

*

Magas, kövér férfi holtteste fölött: - Szép munka volt, egészen beleizzadtam.